

Bulletin slovenskej advokácie

NEPREHLIADNITE
Advokátske fórum
SRN-ČR-SR

Dohovor OSN
o zmluvách o medzi-
národnej kúpe tovaru
a úroky z omeškania

Reklama liekov
v kontexte európskej
a slovenskej legislatívy

O lehote na
podanie sťažnosti
vo veciach tajného
sledovania osôb
orgánmi verejnej moci

Záložné právo
ako prekážka
exekvateľnosti
majetku povinného

AKTUÁLNE

ROZHOVOR

- 2 Neoprávnené poskytovanie právnych služieb je problém celospoločenský

DISKUSIA

- 3 Európske zjednotenie kolíznych a iných súvisiacich noriem pre oblasti dedičského práva
5 Aby právo v súdnych rozhodnutiach nebolo premennou...
Mgr. Richard Karkó

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 6 Dohovor OSN o zmluvách o medzinárodnej kúpe tovaru a úroky z omeškania
JUDr. Michal Hrušovský
14 Reklama liekov v kontexte európskej a slovenskej legislatívy
Mgr. Eva Siminská, JUDr. Zuzana Šimeková, PhD., LL.M., JUDr. Juraj Gyárfáš, LL.M.
27 O lehote na podanie sťažnosti vo veciach tajného sledovania osôb orgánmi verejnej moci
Mgr. JUDr. Zoltán Perhács, PhD.
35 Záložné právo ako prekážka exekvovateľnosti majetku povinného
JUDr. Peter Molnár, PhD.

JUDIKATÚRA

- 42 Povinnosť advokáta poskytnúť právne služby a schopnosť klienta plniť svoje záväzky voči veriteľom

ADVOKÁCIA

SAK

- 44 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
46 Pýta(j)te sa predsedníctva
46 Jesenný termín advokátskych skúšok
46 Publikačná súťaž *Bulletinu slovenskej advokácie*
47 Kolízia záujmov medzi bývalým a súčasným klientom
50 Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum – POZVÁNKA

ZAHRANIČIE

- 53 Správa zo zasadnutia Stáleho výboru CCBE
54 Dni slovinských advokátov
54 *Bulletin advokacie prináša...*
55 Seminár o americkom práve – POZVÁNKA
57 Povinnosť advokáta vyúčtovať len skutočne vykonané doložené úkony právnej služby

ZAUJÍMAVOSTI

- 59 Organizácia advokácie v súčasnosti je skutočne v rukách advokátov
JUDr. Mgr. Martina Gajdošová, PhD.

LITERATÚRA

- 60 Rád sa pýtam, aj počúvam
62 Za Imrichom Flassikom

Milé kolegyně, milí kolegovia,

ako zástupca Slovenskej advokátskej komory som sa zúčastnil na dňoch Slovinských advokátov v slovinskom meste Podčetrtek (bližšie informácie nájdete v správe na strane 54). Účasť na podujatí považujem za výbornú príležitosť spoznať sa s kolegami z rôznych krajín a vymeniť si s nimi skúsenosti. Prekvapilo ma, aké máme spoločné problémy. V zásade sa všetci zhodujeme v tom, ako problémovo je vnímaný napríklad prístup k spravodlivosti. Vplyvom krízy dochádza k stále väčšiemu počtu súdnych sporov a konkurzných konaní, s čím je spojená preťaženosť súdov. Účastníci konania veľmi dlho čakajú na ochranu svojich práv, a keď už aj dostanú právoplatné rozhodnutie, väčšinou nemajú svoje pohľadávky ako a od koho vymôcť.

Ďalším faktorom je aj oslabenie dôvery k inštitútu advokácie, čo sa často deje v dôsledku neetického a neprofesionálneho prístupu niektorých kolegov k výkonu povolania. Subjekty hľadajúce ochranu svojich práv potom často siahajú k "svojpomoci" a snažia sa svoje problémy riešiť vo vlastnej réžii (robia úkony a vypracovávajú dokumenty na základe vzorov pochybného pôvodu), čo prináša ďalšie komplikácie pri ochrane ich práv. Niečo vám to pripomína? Osobne som presvedčený, že pokiaľ budeme pri výkone povolania postupovať dodržiavaním najvyšších etických kritérií profesionálne, kolegiálne a s noblesou, ktorá k tomuto povolaniu patrí, dostaví sa rešpekt a autorita, ktorá sa nebude dať prehliadnuť. K tomu nám všetkým želám veľa vytrvalosti.

JUDr. Karol Šiška

K fotografii na obálke

V dňoch 10. – 11. októbra 2013 sa v Bratislave konali 19. slovenské dni práva. Viac sa dočítate v reportáži v budúcom čísle bulletinu. Foto Vladislav Zigo

ROZHOVOR

Neoprávnené poskytovanie právnych služieb je problém celospoločenský

V dňoch 14. a 15. júna 2013 sa konala Konferencia advokátov 2013.

Advokáti si zvolili na nasledujúce štvorročné obdobie nové vedenie komory.

Rozprávame sa s novým členom predsedníctva Slovenskej advokátskej komory,

členom komisie SAK pre mediálnu komunikáciu a členom pracovnej skupiny

SAK pre trestné právo **JUDr. Petrom Filipom**.

■ Z hľadiska odbornej profilácie ste v minulosti pôsobili ako prokurátor. Čo Vás priviedlo k advokácii?

Po skončení Právnickej fakulty Univerzity Komenského som nastúpil do rezortu prokuratúry, kde som pôsobil vo viacerých funkciách až do 30. apríla 1999. V relatívne mladom veku som prešiel v rezorte, v oblasti trestného práva, celou škálou danej problematiky.

Ponuku, stať sa členom združenia advokátov JUDr. Dušana Ivana a JUDr. Romana Hošovského, ktorú som dostal začiatkom roka 1999, som v danom čase vnímal ako ocenenie mojej práce a schopností, pričom ju takto vnímam dodnes.

Ponuku som prijal s cieľom pokúsiť sa presadiť v trhovom prostredí súkromnej sféry, čo sa mi do určitej miery aj podarilo a najmä byť prínosom pre advokátsku kanceláriu. Nepopieram, že rolu, aj keď nie podstatnú, zohrala možnosť zarobiť viac, ako mi v danom čase umožňoval rezort prokuratúry. Na moje bývalé pôsobenie však spomínam veľmi rád, pretože tam mám mnoho naozaj dobrých kamarátov.

To podstatné na záver, že v mojom osobnom rozhodovaní zohrala dôležitú úlohu aj manželka, ktorá už bola v tom čase advokátkou.

■ Ako dlho a v akej oblasti sa angažujete, pokiaľ ide o advokátsku samosprávu?

Dosiaľ som bol členom V. disciplinárneho senátu SAK a to v rokoch 2010 – 2013. V tejto súvislosti musím vysoko ohodnotiť dobrú spoluprácu s členmi senátu, s predsedom JUDr. Milanom Valašikom a ďalším členom JUDr. Dušanom Pohovejom. Nemôžem však nespomenúť pôvodného člena senátu neho JUDr. Petra Lenského.

■ S akými základnými cieľmi a motívmi ste prijali kandidatúru na funkciu člena predsedníctva SAK?

Rád by som zdôraznil, že motív bol úplne prozaický, a to vyhovenie „hlasu ľudu“, keďže ma oslovili mnohí kolegovia a kolegyně, aby som do tejto funkcie kandidoval. O úprimnosti tejto požiadavky svedčí aj fakt, že som sa stal členom predsedníctva zo strednej časti 36-člennej kandidátnej listiny.

Mojím cieľom je, aby komora plnila riadne svoje úlohy, posilnilo sa jej postavenie v podvedomí advokátov celého Slovenska a profesia advokát sa vrátila tam, kam patrí. Mám tým na mysli, aby sa zmenil názor širokej verejnosti v prospech stavu – stal sa dôveryhodným a odstránil sa pejoratívny podtext povolania advokát.

■ Ste členom komisie SAK pre mediálnu komunikáciu. Čím sa táto komisia zaoberá?

Úlohou komisie je budovať mediálny obraz Slovenskej advokátskej komory a jej členov, reagovať na pozitívne aj negatívne

ne javy v SAK a taktiež na celospoločenské javy dotýkajúce sa našej profesie.

■ Aký je Váš osobný názor na súčasný mediálny obraz komory a samotného advokátskeho povolania?

Je to obširná téma a vyjadrím sa veľmi stručne. Mediálny obraz komory bol zrejme dobrý, avšak, žiaľ, dnes to musíme rozdeliť kauzou „SHOOTY“. Teda pred a po nej. Budeme musieť urobiť kus práce, aby sme laickú aj odbornú verejnosť presvedčili o dôveryhodnosti SAK a jej orgánov.

Nové predsedníctvo začína svoju prácu a keďže všeobecne platí, kto pracuje, robí chyby, urobili sme chybu aj my, za ktorú už teraz platíme. Zásluhou niektorých politikov, niektorých médií a, žiaľ, aj niektorých advokátov nie je mediálny obraz tohto povolania ideálny.

Pred mediálnou komisiou je veľmi veľa práce, pretože drvivá väčšina mojich kolegov si zaslúži, aby obraz ich práce bol skutočne taký, aký tejto profesii prináleží, teda, že poslaním advokátov je pomáhať ľuďom v núdzi.

■ V rámci činnosti pre SAK sa zaoberáte aj problematikou neoprávneného poskytovania právnych služieb. Sú v tomto smere kompetencie komory dostatočné?

Vyslovím len svoj osobný názor, že kompetencia komory môže byť len v polohe oznamovateľa protiprávneho konania. Je vylúčené, aby mala komora možnosť konať voči občanom, ktorí nie sú jej členmi. Neoprávnené poskytovanie právnych služieb je problém celospoločenský. Primárne si dovoľujem vyjadriť pochybnosť o kvalite takýchto služieb, a potom je tu nekalé prostredie, keďže členovia SAK majú voči komore povinnosti finančného charakteru a orgány SAK môžu postihovať členov – advokátov. Neoprávnený poskytovateľ právnych služieb môže pritom narobiť nemalé škody, nemá povinnosti voči nikomu a pokiaľ nie je voči nemu vedené trestné konanie – je aj za takúto činnosť nepostihnuteľný.

Dovolím si preto apelovať na advokátov. Pokiaľ zaznamenajú takýto prípad neoprávneného poskytovania právnych služieb, mali by to ihneď oznámiť SAK za účelom prijatia primeraných opatrení.

DISKUSIA

Európske zjednotenie kolíznych a iných súvisiacich noriem pre oblasť dedičského práva

*Svoje námety na nové témy, krátke glosy, prípadne stručné a heslovité poznámky do kontaktnej rubriky zasielajte na e-mailovú adresu office@sak.sk.
Vaše podnety publikačne spracuje JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.*

Vytváranie a zdokonaľovanie európskeho priestoru slobody, bezpečnosti a práva v zmysle čl. 67 a nasl. Zmluvy o fungovaní EÚ je z hľadiska kreovania sekundárneho práva Európskej únie spojené s kontinuálnym prijímaním priamo aplikovateľných a záväzných právnych predpisov. V súvislosti s poskytovaním právnych služieb predstavuje osobitne významnú oblasť problematika rozvoja justičnej spolupráce v občianskych veciach. V súlade s čl. 81 ods. 2 písm. c) Zmluvy o fungovaní EÚ prijímajú na tento účel Európsky parlament a Rada jednotlivé legislatívne opatrenia, ktorých cieľom je zabezpečiť zlučiteľnosť kolíznych noriem a pravidiel pre určenie príslušnosti, platných v členských štátoch.

Za daných okolností a s načrtnutým motívom bolo dňa 4. 7. 2012 prijaté nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 650/2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia

o dedičstve (ďalej len „Nariadenie“), ktoré bolo publikované v Úradnom vestníku EÚ dňa 27. 7. 2012, L 201, s. 107 – 134. Nariadenie vychádza aj zo záverov tzv. Štokholmského programu „Otvorená a bezpečná Európa, ktorá slúži občanom a chráni ich“, ktorý pôvodne prijala Európska rada v decembri 2009 (Ú. v. EÚ C 115 zo 4. 5. 2010, s. 1 a nasl.). V súvislosti s prijímaním Nariadenia bolo deklarované, že treba uľahčiť riadne fungovanie vnútorného trhu EÚ odstránením prekážok voľného pohybu osôb, ktoré v súčasnosti narážajú na problémy pri uplatňovaní svojich práv v kontexte dedenia s cezhraničnými dôsledkami. Zbližovaním jednotlivých členských štátov a rozvojom Európskej únie ako takej pritom výrazne narastá počet dedičských konaní s medzinárodným prvkom.

Do rozsahu pôsobnosti Nariadenia patria všetky občianskoprávne aspekty dedenia, najmä všetky formy prechodu majetku, práv a povinností *mortis causa*, bez ohľadu na skutočnosť, či ide o dedenie zo závetu alebo zo zákona. Nariade-

nie sa však nevzťahuje na akékoľvek verejnoprávne aspekty dedenia, predovšetkým na daňové, colné, poplatkové a iné správne veci, ktoré ostávajú v pôsobnosti vnútroštátnej legislatívy. Z pôsobnosti Nariadenia sú taktiež vylúčené statusové a rodinné otázky, ako aj majetkové práva medzi manželmi a otázky súvisiace s inou ako vyživovacou povinnosťou z dôvodu úmrtia. Exaktný zoznam výluk z pôsobnosti Nariadenia je obsiahnutý v čl. 1 ods. 2 písm. a) až l) Nariadenia.

Súdna právomoc v dedičských veciach je v zmysle Nariadenia všeobecne viazaná na obvyklý pobyt poručiťela. Právomoc konať vo veci celého dedičstva majú teda súdy členského štátu, v ktorom mal zosnulý obvyklý pobyt v čase svojej smrti. Ak nemal poručiťel v čase smrti obvyklý pobyt v členskom štáte, je daná právomoc súdov členského štátu, v ktorom sa nachádza majetok, ktorý je predmetom dedičstva, ak bol zosnulý v čase smrti štátnym príslušníkom tohto štátu a pokiaľ tomu tak nie je, tak ak mal zosnulý svoj predchádzajúci obvyklý pobyt v tomto členskom štáte a v čase začatia konania neuplynulo od zmeny pobytu viac ako päť rokov. Pokiaľ v zmysle uvedených kritérií nemožno určiť príslušnosť žiadneho súdu členského štátu, majú právomoc konať o majetku, ktorý je predmetom dedičstva, súdy členského štátu, v ktorom sa tento majetok nachádza.

Pre identifikáciu rozhodného práva sa taktiež uplatňuje princíp, že vo veci celého dedičstva je rozhodným právom právny poriadok štátu, v ktorom mal zosnulý obvyklý trvalý pobyt v čase smrti. To v zásade platí bez ohľadu na skutočnosť, či tento právny poriadok je právnym poriadkom členského štátu. Nariadenie súčasne vymedzuje veľmi špecifickú výnimku, podľa ktorej, ak zo všetkých okolností prípadu jasne vyplýva, že v čase smrti mal zosnulý preukázateľne užšie väzby na iný štát, rozhodným právom v dedičských veciach je výnimočne právo tohto iného štátu. Článok 22 Nariadenia navyše zakotvuje osobitný inštitút voľby rozhodného práva, avšak poručiťel si môže platne zvoliť za rozhodné právo, ktorým sa bude spravovať dedenie celého jeho dedičstva, iba právny poriadok štátu, ktorého je príslušníkom v čase voľby alebo v čase úmrtia. Takáto voľba práva má osobitný vzťah k podmienkam súdnej právomoci, pretože, ak je právny poriadok, ktorý si zosnulý takto zvolil, právnym poriadkom členského štátu, môžu sa dotknúť dedičia dohodnúť, že vylúčnú právomoc konať v dedičskej veci bude mať súd alebo súdy uvedeného členského štátu.

Pomerne značný priestor je v Nariadení venovaný vzájomnému uznávaniu a výkonu dedičských rozhodnutí v jednotlivých členských štátoch. Generálne platí, že rozhodnutie vydané v členskom štáte sa v ostatných členských štátoch uznáva bez osobitného konania. Taktiež je takéto rozhodnutie za akýchkoľvek okolností vyňaté spod možnosti meritórneho preskúmania (čl. 41 Nariadenia). Samotná vykonateľnosť v inom členskom štáte je však podmienená osobitným, aj keď zjednodušeným, konaním a rozhodnutím. Rozhodnutie, ktoré bolo vydané v členskom štáte a ktoré je v ňom vykonateľné, je vykonateľné v inom členskom štáte, ak tam bolo na návrh ktoréhokoľvek zainteresovaného účastníka vyhlásené za vykonateľné v súlade s postupom ustanoveným v Nariadení.

Rozhodnutie sa bez ďalšieho vyhlási za vykonateľné ihneď po splnení formálnych náležitostí v zmysle čl. 46 Nariadenia, a to bez skúmania osobitných podmienok, za ktorých možno návrh na uznanie zamietnuť. Proti tomuto rozhodnutiu je v zásade prípustné odvolanie v lehote 30 dní od jeho doručenia, resp. v lehote 60 dní v prípade doručovania do iného členského štátu. Odvolací súd môže zrušiť vyhlásenie vykonateľnosti výhradne iba z dôvodov špecifikovaných v čl. 40 Nariadenia, pričom je povinný o odvolaní rozhodnúť bezodkladne. Dôvody pre eventuálne zrušenie vyhlásenia vykonateľnosti sú štyri, a to ak je uznanie v zjavnom rozpore s verejným poriadkom v členskom štáte, v ktorom sa o uznanie žiada, ak sa vydalo v neprítomnosti a odporcovi nebol doručený návrh na začatie konania v dostatočnom predstihu, ak je rozhodnutie nezlučiteľné s rozhodnutím vydaným v konaní medzi rovnakými účastníkmi v členskom štáte, v ktorom sa o uznanie žiada, alebo ak je rozhodnutie nezlučiteľné so skorším rozhodnutím vydaným v inom štáte, ak toto rozhodnutie splňa podmienky na jeho uznanie. Iné dôvody Nariadenie nepripúšťa.

Ako úplne nový praktický inštitút zavádza Nariadenie tzv. európske osvedčenie o dedičstve (čl. 62 a nasl.). Nariadenie priamo deklaruje, že toto osvedčenie nenahrádza vnútroštátne doklady používané na podobné účely v členských štátoch. Osvedčenie, ktoré sa raz vydá na použitie v inom členskom štáte, má však účinky uvedené v Nariadení (čl. 69) aj v členskom štáte, ktorého orgány ho vystavili. Európske osvedčenie o dedičstve preukazuje postavenie a práva dediča a jeho dedičský podiel, rozsah a identifikáciu dedičstva a právomoci osoby určenej na vykonanie závetu alebo správu dedičstva. Osvedčenie sa vydáva v členskom štáte, ktorého súdy majú právomoc konať o dedičstve a vydáva ho súd alebo iný orgán oprávnený rozhodovať v dedičských veciach podľa vnútroštátneho práva.

Za účelom zjednodušenia procesu vydávania európskeho osvedčenia o dedičstve možno žiadosť o jeho vydanie podať na osobitnom tlačive, pričom aj samotné osvedčenie je následne vydané na unifikovanom tlačive, jednotnom pre celú Európsku úniu – v príslušných jazykových mutáciách. Takto vydané osvedčenie má plnohodnotné právne účinky vo všetkých členských štátoch, bez akéhokoľvek ďalšieho uznávacieho konania. Platí pritom domnienka, že osvedčenie je dokladom o skutočnostiach, ktoré boli preukázané podľa rozhodného práva pre dedenie alebo podľa iného rozhodného práva pre konkrétne skutočnosti. Osvedčenie súčasne predstavuje doklad spôsobilý na zápis práva k majetku, ktorý je predmetom dedičstva, do príslušného registra členského štátu.

Ako je už pre európsku legislatívu typické, „*vacatio legis*“ trvá pomerne dlhú dobu a Nariadenie sa v členských štátoch začne uplatňovať až od 17. 8. 2015, pričom má prednosť pre zákonnou úpravou v rámci právneho poriadku Slovenskej republiky. Osobitne zdôrazňujeme, že tento krátky príspevok bol venovaný iba niektorým základným ustanoveniam Nariadenia a rozhodne nenahrádza účinky, ktoré so sebou prináša plnohodnotné oboznámenie sa s jeho textom (spolu 84 článkov). Znenie nariadenia je v slovenskom jazyku dostupné napríklad na internetovej stránke <http://eur-lex.europa.eu>.

DISKUSIA

Aby právo v súdnych rozhodnutiach nebolo premennou...

V minulom čísle BSA autor tohto článku uverejnil dve rozhodnutia, ktoré považoval za rozporné s konštantnou judikatúrou, jurisprudenciou a najmä zákonom.

Autor pokračuje uverejňovaním, podľa neho, nezákonných súdnych rozhodnutí na stránkach BSA v snahe vyvolať záujem i ostatných kolegov o vecnú kritiku rozhodnutí, ktoré neobstoja pred zákonom.

Z odôvodnenia rozsudku Krajského súdu Žilina

č. k. 13Cob/71/2012 zo dňa 14. 11. 2012: „Pokiaľ právny zástupca žalovaného v 1/ rade žiadal rozhodnutie okresného súdu zmeniť tak, že žaloba žalobcu bude zamietnutá, keďže došlo k zmene právnej formy žalovaného v 1/ rade, zmene postavenia žalobcu na v tomto čase bývalého akcionára, a tým nebola preukázaná kumulatívna podmienka pre určenie neplatnosti uznesení valného zhromaždenia žalovaného v 1/ rade podľa ust. § 131 ods. 2 Obchodného zákonníka, pretože nedošlo k obmedzeniu práv žalobcu ako bývalého akcionára v 1/ rade, krajský súd uvádza, že rozhodným a určujúcim pre rozhodnutie v predmetnej veci bolo preskúmanie neplatnosti uznesení MVZ žalovaného v 1/ rade konaného dňa 20. 9. 2005, a k tomuto momentu rozhodujúce skutočnosti, t. j. i postavenie účastníkov konania.“

Stručný opis skutkovej situácie: Bola napadnutá neplatnosť uznesení valného zhromaždenia akciovej spoločnosti jej akcionárom (nezúčastnil sa na konaní valného zhromaždenia) z v návrhu uvedených rôznych dôvodov. Počas súdneho konania tento akcionár – žalobca, previedol vlastnícke právo k akciám na tretieho. Akcie následne nadobudla tretia osoba, ktorá sa stala jediným akcionárom spoločnosti. Potom došlo k zmene právnej formy z akciovej spoločnosti na spoločnosť s ručením obmedzeným. Žalobca zostal v konaní bezo zmeny pôvodný. V čase vynesenia rozsudku teda žalobca nebol akcionárom a spoločnosť už mala inú právnu formu.

Právny stav: Podľa §131 ods. 1 Obchodného zákonníka v nadväznosti na §183 Obchodného zákonníka: každý spoločník (akcionár)...môže podať návrh na súd na určenie neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia, ak je v rozpore so zákonom ... rovnaké právo má aj bývalý spoločník (akcionár) ... ak sa ho uznesenie valného zhromaždenia týka. Podľa § 154 ods. 1 O. s. p. je pre rozsudok rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia.

Vyhodnotenie autora: Ak obchodný zákonník vyžaduje pre podanie návrhu na súd a teda logicky aj pre úspech vo veci, buď postavenie akcionára, alebo potrebu preuká-

zania obdoby naliehavého právneho záujmu v postavení žalobcu – bývalého akcionára (zákonná dikcia „ak sa ho rozhodnutie týka“ ...) a súd musí podľa O. s. p. vyhodnotiť skutkovú a právnu situáciu ku dňu vyhlásenia rozsudku, odvolací súd bol povinný skúmať, či sa napádané rozhodnutie bývalého akcionára týka. Súd však rozhodoval podľa stavu, ktorý bol daný nie ku dňu vyhlásenia rozsudku a podľa vlastného tvrdenia ho tento skutkový a právny stav z nevyvetlených dôvodov ani nezaujímal a teda neskúmal splnenie podmienok vyžadovaných zákonom – obdobu naliehavosti právneho záujmu bývalého akcionára – žalobcu.

Rozsudok NS SR

sp. zn. 3 Obo 181/98 uverejnený v časopise Zo súdnej praxe č. 67/1998: „spoločník spoločnosti s ručením obmedzeným, ktorého účasť v spoločnosti zanikla v priebehu konania o určenie neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia, si zachová aktívnu legitímáciu v spore, len ak preukáže naliehavý právny záujem na požadovanom určení.“

Otázka, ku ktorému dňu je súd povinný skúmať skutkový a právny stav bola v konaní dôležitou otázkou, ktoré je však ustálená v judikačnej praxi v súdnych konaniach v súlade s § 154 ods.1 O. s. p.

Hore uvedené konštatovanie súdu – že zaujímal len stav ku dňu konania napádaného valného zhromaždenia a nie ku dňu vyhlásenia rozsudku – je teda podľa autora v rozpore so zákonom (napriek nevyhnutnosti rešpektovania rozhodnutia v dôsledku nadobudnutia právoplatnosti) a je aj v rozpore s judikačnou činnosťou NS SR (hoci – žiaľ? – rozhodnutia NS SR nie sú prameňom práva).

Čo z vyššie uvedeného vyplýva? Právna istota adresáta rozsudku na strane žalovaného a nielen jeho po takto vynesennom rozsudku je narušená. Zrejme čitatelia budú so mnou súhlasiť, že len ťažko hovoriť o takomto konaní ako o záruke zákonnosti (§ 3 O. s. p.).

Mgr. Richard Karkó

predseda revíznej komisie SAK

Dohovor OSN o zmluvách o medzinárodnej kúpe tovaru a úroky z omeškania

JUDr. Michal Hrušovský

Článok je zameraný na právnu úpravu úrokov z omeškania v Dohovore OSN o zmluvách o medzinárodnej kúpe tovaru. Okrem súdnych rozhodnutí a názorov právnej teórie autor poukazuje aj na súvislosti prijatia takejto právnej úpravy. Cieľom je upozorniť najmä na problematiku výšky úrokov z omeškania.

Úvod

Dohovor OSN o zmluvách o medzinárodnej kúpe tovaru (ďalej len „Viedenský dohovor“) bol prijatý 11. apríla 1980 na záver medzinárodnej diplomatickej konferencie vo Viedni. V súlade s článkom 99 ods. 1 Viedenského dohovoru¹ nadobudol Viedenský dohovor platnosť 1. januára 1988.

Viedenský dohovor je výsledkom pomerne dlhého procesu, ktorý sa začal v dvadsiatych rokoch minulého storočia a pôvodne bol usmerňovaný Medzinárodným inštitútom pre zjednotenie súkromného práva (UNIDROIT) a Haagskou konferenciou medzinárodného práva súkromného, neskôr Komisiou OSN pre medzinárodné obchodné právo (UNCITRAL).² Unifikácia hmotnoprávných noriem medzinárodného práva súkromného je zriedkavým javom. Aj preto je možné konštatovať, že Viedenský dohovor predstavuje významnú unifikáciu hmotnoprávnej úpravy kúpnej zmluvy v medzinárodnom práve súkromnom.³ Podľa najaktuálnejších údajov UNCITRAL má Viedenský dohovor 79 zmluvných štátov. Toto číslo len potvrdzuje, že projekt unifikácie hmotnoprávnej úpravy kúpnej zmluvy je úspešný.

Viedenský dohovor a Slovenská republika

Pre bývalú ČSFR nadobudol Viedenský dohovor platnosť v súlade s článkom 99 ods. 2⁴ dňom 1. apríla 1991. V Zbierke zákonov je publikovaný ako oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 160/1991 Zb.

Po rozpade ČSFR a následnom vzniku dvoch nových samostatných štátov bolo potrebné vyriešiť okrem iného aj vzťah k medzinárodným zmluvám, ktorými bola ČSFR viazaná. Tento vzťah bol riešený sukcesiou Slovenskej republiky do práv a záväzkov bývalej ČSFR. Dňa 28. mája 1993 sa uskutočnila s platnosťou od 1. januára 1993 notifikácia sukcesie Slovenskej republiky do mnohostranných zmluvných dokumentov, ktorých depozitárom je generálny tajomník Organizácie Spojených národov.⁵ Jedným z takýchto mnohostranných dokumentov bol aj Viedenský dohovor. Z uvedeného jednoznačne vyplýva, že Slovenská republika je viazaná Viedenským dohovorom.

Slovenská republika však nie je viazaná Viedenským dohovorom ako celkom s poukazom na výhradu k článku 1 ods. 1 písm. b) uskutočnenú v súlade s článkom 95 Viedenského dohovoru. Pre Slovenskú republiku teda platí výlučne pravidlo priamej aplikácie Viedenského dohovoru podľa kritéria, ktoré je obsiahnuté v článku 1 ods. 1 písm. a) Viedenského dohovoru.⁶

1 Článok 99 ods. 1

Viedenského dohovoru: „Tento Dohovor nadobudne platnosť, pokiaľ z ustanovení odseku 6 tohto článku nevyplýva niečo iné, prvým dňom mesiaca nasledujúceho po uplynutí dvanástich mesiacov odo dňa uloženia desiatej listiny o ratifikácii, prijatí, schválení alebo prístupe, včítane listiny, ktorá obsahuje vyhlásenie urobené podľa článku 92.“

2 Huber, P. – Mullis, A.:

The CISG. A New Textbook for Students and Practitioners. Germany: Sellier European Law Publishers, 2007, s. 2.

3 Poredoš, F. – Ďuriš, M. –

Lysina, P.: **Základy medzinárodného práva súkromného.** 1. vydanie. Bratislava: VO PF UK, 2006, s. 169.

4 Článok 99 ods. 2

Viedenského dohovoru: „Pre každý štát, ktorý ratifikuje, prijme, schváli alebo pristúpi k tomuto Dohovoru po uložení desiatej listiny o ratifikácii, prijatí, schválení alebo pristúpení, nadobudne tento Dohovor platnosť s výnimkou časti, ktorú

vylúči, prvým dňom mesiaca nasledujúceho po uplynutí dvanástich mesiacov po dni uloženia jeho listiny o ratifikácii, prijatí, schválení alebo prístupe; ustanovenie odseku 6 tohto článku tým nie je dotknuté.“.

5 Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 53/1994 Z. z.

6 Článok 1 ods. 1 písm. a) Viedenského dohovoru: „Tento Dohovor upravuje zmluvy o kúpe tovaru medzi stranami, ktoré majú miesta podnikania v rôznych štátoch, ak tieto štáty sú zmluvnými štátmi.“.

7 Na základe článku 6 Viedenského dohovoru môžu zmluvné strany:

(i) vylúčiť použitie Viedenského dohovoru ako celku, (ii) vylúčiť použitie konkrétneho ustanovenia Viedenského dohovoru (s výnimkou článku 12) alebo (iii) zmeniť právne účinky konkrétneho ustanovenia Viedenského dohovoru.

8 Článok 6 Viedenského dohovoru: „Strany môžu vylúčiť použitie tohto Dohovoru alebo, s výnimkou článku 12, ktoréhokoľvek jeho ustanovenia alebo jeho účinky zmeniť.“.

9 Článok 78 Viedenského dohovoru: „Ak sa strana oneskorí s platením kúpnej ceny alebo inej peňažnej sumy, má druhá strana nárok na úroky z omeškania bez toho, aby boli dotknuté akékoľvek nároky na náhradu škody podľa článku 74.“.

10 Článok 84 ods. 1 Viedenského dohovoru: „Ak je predávajúci povinný vrátiť kúpnu cenu, je takisto povinný zaplatiť z nej úroky, od doby, keď kúpna cena bola zaplatená.“.

11 UNICTRAL Digest of Case Law on the United Nations

Právnu úpravu kúpnej zmluvy obsahuje aj zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Obchodný zákonník“). Vzájomný vzťah právnej úpravy kúpnej zmluvy v Obchodnom zákonníku a vo Viedenskom dohovore je riešený tzv. prioritnou doložkou nachádzajúcou sa v § 756 Obchodného zákonníka. Podľa tejto sa ustanovenia Obchodného zákonníka použijú, len pokiaľ medzinárodná zmluva, ktorá je pre Slovenskú republiku záväzná a bola uverejnená v Zbierke zákonov, neobsahuje odlišnú úpravu. Z uvedeného vyplýva, že ustanovenia Viedenského dohovoru majú prednosť pred ustanoveniami Obchodného zákonníka.

V nadväznosti na to si však dovoľíme upozorniť, že zmluvné strany sa môžu v súlade s článkom 6 Viedenského dohovoru dohodnúť na vylúčení aplikácie Viedenského dohovoru ako celku.⁷ V takom prípade je vhodné, aby sa zmluvné strany súčasne dohodli a zvolili si, akým hmotným právom sa bude medzinárodná kúpna zmluva spravovať. Inak sa bude aplikovať rozhodné právo určené na základe noriem medzinárodného práva súkromného.

Úroky z omeškania vo Viedenskom dohovore

Mnohí z advokátov sa stretli s klasickou situáciou, keď prišiel za nimi klient, podnikateľ s miestom podnikania v štáte, ktorý je zmluvnou stranou Viedenského dohovoru a súčasne predávajúci z kúpnej zmluvy a žiadal o žalovanie kupujúceho, podnikateľa s miestom podnikania v inom zmluvnom štáte Viedenského dohovoru, o zaplatenie istiny (kúpnej ceny za riadne dodaný tovar) spolu s príslušenstvom (najčastejšie úroky z omeškania). Kúpna zmluva nebola uzatvorená v písomnej forme, zmluvné strany komunikovali telefonicky, neskôr emailom, dohodli sa na tovare (množstvo, špecifikácia, akosť) a kúpnej cene. Predávajúci na základe toho odoslal kupujúcemu požadovaný tovar spolu s faktúrou na zaplatenie kúpnej ceny. Kupujúci prevzal tovar vrátane faktúry na zaplatenie kúpnej ceny, no kúpnu cenu predávajúcemu nikdy nezaplatil. Zmluvné strany v čase kontraktácie nevedeli nič o Viedenskom dohovore a, samozrejme, nedošlo z ich strany k vylúčeniu jeho aplikácie.⁸

Vyššie uvedená situácia naznačuje, že v medzinárodnom obchode sa s aplikáciou Viedenského dohovoru možno stretnúť pomerne často, pričom aj mnohých advokátov (nielen klienta) v takýchto situáciách zvykne prevapíť, že majú aplikovať ustanovenia Viedenského dohovoru. Veľmi častým prípadom aplikácie Viedenského dohovoru v našich podmienkach je situácia, keď kúpnu zmluvu uzatvorí obchodná spoločnosť so sídlom na území Slovenskej republiky s obchodnou spoločnosťou so sídlom na území Českej republiky. V aplikačnej praxi spravidla nedochádza k výraznejším problémom pri identifikácii a vyčíslení žalovanej istiny, a aj preto v ďalšom texte upriamime pozornosť na ustanovenia Viedenského dohovoru týkajúce sa úrokov z omeškania.

Nárok na úroky z omeškania

V súvislosti s právnou úpravou úrokov z omeškania vo Viedenskom dohovore sú primárne relevantné dva články. Prvým je článok 78 Viedenského dohovoru⁹ stanovujúci pre stranu, ktorá sa dostala do omeškania so zaplatením kúpnej ceny alebo akejkoľvek inej peňažnej sumy, povinnosť zaplatiť druhej strane úroky z omeškania. Druhým je článok 84 ods. 1 Viedenského dohovoru,¹⁰

JUDr. Michal Hrušovský je absolventom Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave (2010), kde úspešne vykonal aj rigoróznú skúšku (2012). V súčasnosti pôsobí ako advokátsky koncipient v advokátskej kancelárii PROLEGAL, s. r. o. V rámci svojej pedagogickej činnosti sa zameriava na oblasť medzinárodného práva súkromného a procesného, medzinárodnej arbitráže a medzinárodného obchodu. Pôsobí ako externý lektor na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, kde vyučuje predmety v anglickom jazyku a pôsobí ako coach VIS MOOT tímu Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave.

ktorý je špeciálnym ustanovením k článku 78 Viedenského dohovoru,¹¹ zakladajúci takúto povinnosť v súvislosti s vrátením kúpnej ceny.¹²

Nárok na úroky z omeškania podľa Viedenského dohovoru vzniká za predpokladu, že (i) suma, za ktorú sa úroky z omeškania požadujú, je splatná a (ii) dlžník nesplnil povinnosť zaplatiť túto sumu v čase určenom v zmluve alebo vo Viedenskom dohovore. Za kumulatívneho splnenia týchto podmienok vzniká veriteľovi právo požadovať úroky z omeškania. Splnenie žiadnych ďalších podmienok pre vznik nároku veriteľa na úroky z omeškania sa nevyžaduje.¹³ Predovšetkým nie je nevyhnutné, aby bola veriteľovi spôsobená škoda. Dlžník v omeškaní so splnením peňažného záväzku sa tiež nemôže dovolávať výnimky resp. vylúčenia zodpovednosti podľa článku 79 Viedenského dohovoru v súvislosti s povinnosťou zaplatiť úroky z omeškania. Nárok na úroky z omeškania podľa Viedenského dohovoru je samostatným nárokom veriteľa odlišným od akéhokoľvek nároku veriteľa na náhradu škody.

Vzhľadom na vyššie uvedené a vo vzťahu k momentu vzniku nároku na úroky z omeškania je nevyhnutné uviesť, že článok 78 Viedenského dohovoru síce stanovuje povinnosť platiť úroky z omeškania ako všeobecné pravidlo, no explicitne neurčuje moment od kedy je možné úroky z omeškania požadovať. Z formulácie ustanovenia článku 78 Viedenského dohovoru sa zvykne vyvodzovať, že úroky z omeškania sa majú platiť od momentu, kedy sa príslušná suma stala splatnou¹⁴ resp. presnejšie odo dňa nasledujúceho po dni splatnosti. Rozhodujúcim je teda moment splatnosti. Splatnosť kúpnej ceny je spravidla dohodnutá v zmluve. V prípade absencie uvedenej dohody sa použijú príslušné ustanovenia Viedenského dohovoru. Pokiaľ ide o úroky z omeškania požadované z inej peňažnej sumy (iných nárokov, ako je nárok na zaplatenie kúpnej ceny), podľa prevažujúceho názoru tieto možno požadovať od momentu, kedy uvedené nároky vznikli. Platí to aj o úrokoch z omeškania z nárokov na náhradu škody, pričom tieto úroky možno podľa Viedenského dohovoru požadovať od momentu, kedy škoda vznikla.¹⁵ Do pozornosti dávame aj súdne rozhodnutie, podľa ktorého je možné podľa článku 78 Viedenského dohovoru požadovať aj úroky z omeškania zo zmluvnej pokuty, ktorá bola dohodnutá v kúpnej zmluve.¹⁶ Článok 78 Viedenského dohovoru sa ale neaplikuje na povinnosť zaplatiť úroky z omeškania zo samotných úrokov z omeškania.¹⁷ Nemožno totiž požadovať úroky z úrokov. Na druhej strane, v súvislosti s problematikou momentu vzniku nároku na úroky z omeškania, článok 84 ods. 1 Viedenského dohovoru výslovne stanovuje, že ak je predávajúci povinný vrátiť kúpnu cenu, je takisto povinný zaplatiť z nej úroky od doby, keď kúpna cena bola zaplatená. V porovnaní s článkom 78 Viedenského dohovoru teda článok 84 ods. 1 explicitne stanovuje moment, od kedy je možné v situácii v ňom uvedenej úroky z omeškania požadovať.

Na rozdiel od právnych poriadkov niektorých štátov¹⁸ nie je pre vznik nároku na úroky z omeškania podľa Viedenského dohovoru povinnosťou veriteľa, aby vyzval dlžníka v omeškaní na zaplatenie alebo mu písomne oznámil, že sa dostal do omeškania, čo je potvrdené aj v mnohých rozhodnutiach súdov i rozhodcovských tribunálov aplikujúcich Viedenský dohovor.¹⁹ Pre porovnanie sa takáto písomná výzva alebo upozornenie nevyžaduje ani podľa aktuálne platnej a účinnej právnej úpravy omeškania v Obchodnom zákonníku.²⁰

Nakoniec je ešte vhodné poznamenať, že nárok na úroky z omeškania podľa Viedenského dohovoru vznikne veriteľovi bez ohľadu na to, či dlžník omeškanie zavinil alebo nie. Na druhej strane však dlžník nie je povinný zaplatiť veriteľovi úroky z omeškania, ak nesplnenie povinnosti dlžníka bolo spôsobené konaním alebo opomenutím veriteľa, čo je možné vyvodiť z princípov uvedených v článku 80 Viedenského dohovoru.²¹

Výška úrokov z omeškania

Ako je uvedené vyššie, článok 78 Viedenského dohovoru zakotvuje všeobecnú povinnosť platiť úroky z omeškania. Márne by sme však v tomto článku hľadali ustanovenie určujúce výšku úrokov z omeškania. Takéto ustanovenie nenájdeme ani v žiadnom zo 101 článkov Viedenského dohovoru. Napriek snahám dohodnúť sa na výške úrokov z omeškania či na ustanovení určujúcom spôsob ich výpočtu nedošlo na diplomatickej konferencii, na ktorej bol prijatý Viedenský dohovor, k dohode predovšetkým pre rozdielnosť názorov na túto problematiku. Niektoré krajiny dokonca navrhovali úplne vypustiť celé ustanovenie o úrokoch z omeškania. Prijaté znenie článku 78 Viedenského dohovoru je v konečnom dôsledku výsledkom kompromisu dosiahnutého na diplo-

Convention on Contracts for the International Sale of Goods. 2012, s. 376.

12 Schlechtriem, P. - Schwenzler, I.: **Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG)**. 3rd ed. New York: Oxford University Press, 2010, s. 1049.

13 Mazzotta, F. G.: **CISG Article 78: Endless disagreement among commentators, much less among the courts**. 2004, IV kapitola; UNICTRAL Digest of Case Law on the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods. 2012, s. 376.

14 Enderlein, F. – Maskow, D.: **International sales law: United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods: Convention on the Limitation Period in the International Sale of Goods: commentary**. New York: Oceana, 1992, s. 313.

15 Schlechtriem, P. - Schwenzler, I.: **Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG)**. 3rd ed. New York: Oxford University Press, 2010, s. 1052.

16 Germany 25 January 2008 Appellate Court Hamburg (Café inventory case).

17 Huber, P. – Mullis, A.: **The CISG. A New Textbook for Students and Practitioners**. Germany: Sellier European Law Publishers, 2007, s. 356.

18 Francúzsko, Nemecko či Švajčiarsko.

19 Napr.: Germany 3 April 2006 Appellate Court Köln (*Strawberry plants case*); Switzerland 26 September 1997 Commercial Court Aargau (*Cutlery case*); Belgium 15 January 2002 District Court Namur

- (SA P. v. AWS); France 26 April 1995 Appellate Court Grenoble (*Marques Roque Joachim v. Manin Rivière*).
- 20 § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka: „Ak je dlžník v omeškaní so splnením peňažného záväzku alebo jeho časti, vzniká veriteľovi, ktorý si splnil svoje zákonné a zmluvné povinnosti, právo požadovať z nezaplatenej sumy úroky z omeškania vo výške dohodnutej v zmluve, a to bez potreby osobitného upozornenia.“.
- 21 Schlechtriem, P. – Schwenzer, I.: **Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG)**. 3rd ed. New York: Oxford University Press, 2010, s. 1053.
- 22 Behr, V.: **The Sales Convention in Europe: From Problems in Drafting to Problems in Practice**. 17 *Journal of Law and Commerce*, 1998, s. 268.
- 23 Bližšie pozri: Liu, Ch.: **Recovery of Interest**. *The Nordic Journal of Commercial Law of the University of Turku, Finland*, 2003 # 1, kapitola 7.1.
- 24 Článok 7 ods. 2 Viedenského dohovoru: „Otázky patriace do predmetu úpravy tohto Dohovoru, ktoré sa v ňom výslovne neriešia, sa riešia podľa všeobecných zásad, na ktorých Dohovor spočíva, alebo, ak také zásady chýbajú, podľa ustanovení právneho poriadku rozhodného podľa ustanovení medzinárodného práva súkromného.“.
- 25 Honnold, J. O.: **Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention**. 3rd ed. The Hague: Kluwer Law International, 1999, s. 467; Gotanda, J. Y.: **When Recessions Create Windfalls**: matickej konferencii. Aj preto sa stotožňujeme s názorom, že ustanovenia Viedenského dohovoru týkajúce sa úrokov z omeškania sú na jednej strane veľmi jasné, no zároveň nedostačujúce.²²
- Prijaté znenie článku 78 Viedenského dohovoru už od začiatku jeho aplikácie súdmi i rozhodcovskými tribunálmi spôsobovalo problémy najmä vo vzťahu k riešeniu otázky stanovenia výšky úrokov z omeškania. Pri hľadaní riešenia, ako vyplniť medzeru vo Viedenskom dohovore týkajúcu sa výšky úrokov z omeškania, je v prvom rade potrebné nájsť odpoveď na otázku, či je možné túto medzeru považovať za (i) *lacuna praeter legem* (interná alebo skutočná medzera, ktorá má byť vyriešená v rámci Viedenského dohovoru, pretože daná otázka síce patrí do predmetu úpravy Viedenského dohovoru, ale nie je v ňom výslovne riešená) alebo (ii) *lacuna intra legem* (otázka spadajúca mimo rámca Viedenského dohovoru, t. j. externá alebo zjavná medzera).²³ Rôzne odpovede na túto otázku viedli k odlišným riešeniam v súvislosti s určením výšky úrokov z omeškania, a aj z toho dôvodu sa názory právnych teoretikov v nazeraní na túto problematiku podstatne líšia.
- V prípade, že ide o *lacuna praeter legem*, takáto otázka sa musí riešiť v rámci Viedenského dohovoru samotného podľa článku 7 ods. 2 Viedenského dohovoru,²⁴ a to najprv v súlade so všeobecnými zásadami, na ktorých spočíva Viedenský dohovor, a len ak také absentujú, potom podľa ustanovení právneho poriadku rozhodného podľa noriem medzinárodného práva súkromného. Na druhej strane, ak ide o *lacuna intra legem*, uvedená otázka sa má riešiť priamo podľa ustanovení právneho poriadku rozhodného podľa noriem medzinárodného práva súkromného, samozrejme, bez zretel' na všeobecné zásady Viedenského dohovoru. Berúc do úvahy nejednotnosť odpovedí na vyššie uvedenú otázku by sme sa však priklonili k tomu, že v danom prípade by malo ísť o *lacuna praeter legem*, keďže samotný nárok na úroky z omeškania Viedenský dohovor upravuje. Navyše, bez ohľadu na jednoznačnú odpoveď na vyššie uvedenú otázku sa postupne vytvorili v podstate dve názorové skupiny (koncepcie), a to: (i) tzv. uniformný prístup (iba ak ide o *lacuna praeter legem*) a (ii) tzv. vnútroštátny prístup (k nemu je možné sa dopracovať v prípade, že ide o *lacuna intra legem*, ale aj v prípade, že ide o *lacuna praeter legem*).
- ### Uniformný prístup
- Zástancovia tohto prístupu²⁵ sú toho názoru, že medzera vo Viedenskom dohovore týkajúca sa výšky úrokov z omeškania sa má riešiť podľa všeobecných zásad Viedenského dohovoru s poukazom na jeho článok 7 ods. 2. Hlavným problémom takejto argumentačnej línie je však to, že je veľmi ťažké nájsť akúkoľvek všeobecnú zásadu týkajúcu sa výšky úrokov z omeškania vo Viedenskom dohovore, prípadne ju z neho nejakým spôsobom vyvodíť. Nie je prekvapením, že ponúkaných možností riešenia je mnoho, pričom tieto sa navzájom diametrálne odlišujú. Ako prvú možno spomenúť zásadu plnej kompenzácie, z ktorej niektoré rozhodcovské tribunály odvodzujú, že sa má aplikovať výška úrokov z omeškania štátu, kde má veriteľ miesto podnikania.²⁶ Podľa iných sa má použiť výška úrokov z omeškania štátu, kde má miesto podnikania dlžník,²⁷ lebo účelom článku 78 Viedenského dohovoru má byť zabezpečenie kompenzácie za získanie neoprávnených výhod. Z mnohých ďalších spomenieme už len odkaz na referenčnú sadzbu LIBOR²⁸ či EURIBOR²⁹ a odkaz na výšku úrokov z omeškania podľa meny jednotlivého štátu.³⁰
- ### Vnútroštátny prístup
- Podstatná väčšina súdov i rozhodcovských tribunálov³¹ vo svojich rozhodnutiach uvádza, že výška úrokov z omeškania sa má určiť na základe aplikovateľného vnútroštátneho práva. To znamená, že sa má použiť právo aplikovateľné na zmluvu na základe noriem medzinárodného práva súkromného štátu fóra. Inými slovami, právo, ktorým by sa spravovala kúpna zmluva, ak by sa nepoužil Viedenský dohovor. Takýto postup aplikujú najmä nemecké a švajčiarske súdy. Aj väčšina právnych teoretikov zastáva tento názor,³² a preto ho možno považovať za prevažujúci. Ako bolo uvedené vyššie, aj keby išlo o *lacuna praeter legem*, zástancovia tohto prístupu majú za to, že nie je možné nájsť vo Viedenskom dohovore všeobecnú zásadu ohľadne výšky úrokov z omeškania. V takom prípade sa opäť bude postupovať podľa ustanovení právneho poriadku rozhodného podľa noriem medzinárodného práva súkromného.
- Na základe uvedeného možno predpokladať, že tento prístup k vyplneniu medzery vo Viedenskom dohovore týkajúci sa výšky úrokov z omeškania je správny. Minimálne z právneho hľadiska. O tom, či je korektný a spravodlivý aj z ekonomického hľadiska by sa určite dalo diskutovať a polemizovať.

Uvedenému problému s vyplňaním medzery vo Viedenskom dohovore v súvislosti s výškou úrokov z omeškania sa dá vyhnúť takým spôsobom, že sa zmluvné strany v zmluve dohodnú na konkrétnej výške úrokov z omeškania. V takom prípade sa použije takto dohodnutá výška úrokov z omeškania. Výška úrokov z omeškania môže vyplývať aj zo zvyklosti, na ktorej sa strany dohodli, a z praxe, ktorú medzi sebou zaviedli v súlade s článkom 9 Viedenského dohovoru.

Postup slovenských súdov

S Viedenským dohovorem ako aplikovateľným hmotným právom sa stretávajú vo svojej rozhodovacej činnosti aj slovenské súdy. Rozhodujú nielen o istine určitého peňažného nároku žalobcu, ale aj o jeho nároku na úroky z omeškania a ich výške.

Za predpokladu, že výška úrokov z omeškania nebola dohodnutá v zmluve, sa slovenské súdy riadia spravidla vnútroštátnym prístupom a výšku úrokov z omeškania určujú podľa práva aplikovateľného na zmluvu na základe noriem medzinárodného práva súkromného štátu fóra, a to či už s konkrétnym odôvodnením takéhoto svojho postupu³³ alebo bez neho.³⁴ V našich podmienkach teda najčastejšie aplikujú (i) zákon č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZMPS“), konkrétne § 10 ods. 1 ZMPS³⁵ a § 10 ods. 2 písm. a) ZMPS,³⁶ (ii) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I) (ďalej len „Nariadenie Rím I“), konkrétne článok 4 ods. 1 písm. a) Nariadenia Rím I³⁷ alebo (iii) Dohovor o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky z roku 1980 (ďalej len „Rímsky dohovor“), konkrétne článok 4 ods. 1 Rímskeho dohovoru,³⁸ článok 4 ods. 2 Rímskeho dohovoru³⁹ a článok 4 ods. 5 Rímskeho dohovoru.⁴⁰ Možno sa však stretnúť aj s takými prípadmi, kedy slovenské súdy aplikovali priamo slovenskú právnu úpravu o výške úrokov z omeškania podľa Obchodného zákonníka.⁴¹

Záver

Viedenský dohovor obsahuje právnu úpravu úrokov z omeškania najmä v článku 78. Takáto právna úprava je však pomerne strohá a zakotvuje len samotný nárok na úroky z omeškania, pričom neurčuje napríklad ich výšku. Za účelom vyplnenia tejto medzery vo Viedenskom dohovore sa postupne vytvorili v zásade dva prístupy, a to uniformný a vnútroštátny. Jednotný postup pri vyplňaní tejto medzery vo Viedenskom dohovore zatiaľ neexistuje, aj keď prevažujúcim je práve vnútroštátny prístup. Slovenské súdy, podobne ako nemecké či švajčiarske, postupujú v zásade podľa vnútroštátneho prístupu. Vzhľadom na uvedené možno odporučiť, aby si zmluvné strany túto otázku upravili priamo v kúpnej zmluve a pre prípad omeškania s plnením peňažného záväzku stanovili konkrétnu výšku úrokov z omeškania. ■

Použitá literatúra

Behr, V.: **The Sales Convention in Europe: From Problems in Drafting to Problems in Practice.**

17 Journal of Law and Commerce, 1998, s. 263 – 299.

<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/beh.html>

Enderlein, F. – Maskow, D.: **International sales law: United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods: Convention on the Limitation Period in the International Sale of Goods: commentary.** New York: Oceana, 1992. 454 s.

<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/enderlein.html>

Gotanda, J. Y.: **When Recessions Create Windfalls: The Problems of Using Domestic Law to Fix Interest Rates under Article 78 CISG.**

13 Vindobona Journal of International Commercial Law & Arbitration (1/2009). s. 229 – 240.

<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/gotanda4.html>

The Problems of Using Domestic Law to Fix Interest Rates under Article 78 CISG. 13 Vindobona Journal of International Commercial Law & Arbitration (1/2009), s. 229 a nasl.

26 ICC Arbitration

Case No. 7331 of 1994 (Cowhides case).

27 Germany 21 March 2003

District Court Berlin (Fabrics case).

28 Switzerland

22 December 2004 Commercial Court Bern (Watches case).

29 Serbia 16 March 2009

Foreign Trade Court of Arbitration attached to the Serbian Chamber of Commerce (Paper production lines case).

30 Switzerland

17 August 2009 Handelsgericht [Commercial Court] Bern (Clothes and accessories case).

31 Pozri: UNICTRAL Digest of Case Law on the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods. 2012, s. 377.

32 Lookofsky, J.: **The 1980 United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods.** s. 158.

33 Rozsudok Okresného súdu

Michalovce z 11. 10. 2010, spis. zn.: 22 Cb/152/2010; rozsudok Krajského súdu v Žiline z 10. 3. 2008, spis. zn.: 15 Cb/206/2002; rozsudok Okresného súdu Galanta z 15. 12. 2006, spis. zn.: 17 Cb/7/2006; rozsudok Okresného súdu Nitra z 27. 6. 2007, spis. zn.: 23 Cb/127/2006.

34 Rozsudok Okresného súdu

Dolný Kubín z 1. 4. 2010, spis. zn.: 9 Cb/211/2007; rozsudok Okresného súdu Trnava z 20. 10. 2010,

- spis. zn.: 9 Cb/75/2010;
rozsudok Okresného súdu
Brezno z 24. 6. 2008,
spis. zn.: 7 Cb/212/2007.
- 35 § 10 ods. 1 ZMPS:
„Ak účastníci nezvolia
rozhodujúce právo, ich
záväzkové vzťahy sa sprá-
vujú právnym poriadkom,
použitie ktorého zodpovedá
rozumnému usporiadaniu
daného vzťahu.“.
- 36 § 10 ods. 2 písm. a) ZMPS:
„Vzhľadom na to, pokiaľ
osobitný predpis neustano-
vuje inak, sa spravidla sprá-
vuje: kúpne zmluvy a zmluvy
o diele právom miesta, kde
je sídlo (bydlisko) predávajú-
ceho alebo zhotoviteľa diela
v čase uzavretia zmluvy.“.
- 37 Článok 4 ods. 1 písm. a)
Nariadenia Rím I:
„Pokiaľ nedošlo k voľbe roz-
hodného práva pre zmluvu
v súlade s článkom 3 a bez
toho, aby boli dotknuté
články 5 až 8, právo, ktorým
sa spravuje zmluva, sa určuje
takto: zmluva o predaji
tovaru sa spravuje právnym
poriadkom krajiny obvyklého
pobytu predajcu.“.
- 38 Článok 4 ods. 1 Rímskeho
dohovoru: „V rozsahu,
v ktorom nedošlo k voľbe
rozhodného práva pre
zmluvu podľa článku 3, sa
zmluva spravuje právnym
poriadkom štátu, s ktorým
má najužšiu väzbu. Ak však
je časť zmluvy oddeliteľná
od jej zostatku a táto časť
má užšiu väzbu s iným štá-
tom, možno ju výnimočne
posudzovať podľa právneho
poriadku tohto iného
štátu.“.
- 39 Článok 4 ods. 2 Rímskeho
dohovoru: „S výhradou
ustanovenia odseku 5 tohto
článku platí domnienka, že
zmluva má najužšiu väzbu
so štátom, kde má účastník
zmluvy, ktorý má uskutočniť
plnenie charakteristické
pre zmluvu, obvyklý pobyt
v čase uzatvorenia zmluvy
- Honnold, J. O.: **Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention.** 3rd ed. The Hague: Kluwer Law International, 1999. 608 s.
<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/honnold.html>
- Huber, P. – Mullis, A.: **The CISG. A New Textbook for Students and Practitioners.** Germany: Sellier European Law Publishers, 2007. 408 s. ISBN 978-3-86653-020-1.
- Liu, Ch.: **Recovery of Interest.** The Nordic Journal of Commercial Law of the University of Turku, Finland, 2003. <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/liu.html>
- Lookofsky, J.: **The 1980 United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods.** s. 1 – 192. <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/loo78.html>
- Mazzotta, F. G.: **CISG Article 78: Endless disagreement among commentators, much less among the courts.** 2004. <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/mazzotta78.html>
- Poredoš, F. – Ďuriš, M. – Lysina, P.: **Základy medzinárodného práva súkromného.** 1. vydanie. Bratislava: VO PF UK, 2006. 244 s. ISBN 80-7160-226-4.
- Schlechtriem, P. – Schwenger, I.: **Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG).** 3rd ed. New York: Oxford University Press, 2010. 1480 s. ISBN: 978-0199568970.
- UNICTRAL Digest of Case Law on the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods. 2012. 694 s. <http://www.uncitral.org/pdf/english/clout/CISG-digest-2012-e.pdf>
- Medzinárodné zmluvy, zákony a ostatné právne predpisy**
- Dohovor OSN o zmluvách o medzinárodnej kúpe tovaru z roku 1980 (Viedenský dohovor alebo CISG)
- Dohovor o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky z roku 1980 (Rímsky dohovor)
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I) (Nariadenie Rím I)
- Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom v znení neskorších predpisov
- Súdne rozhodnutia a rozhodnutia rozhodcovských tribunálov**
- Belgicko**
- Belgium 15 January 2002 District Court Namur (SA P. v. AWS)
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/020115b1.html>
- Francúzsko**
- France 26 April 1995 Appellate Court Grenoble (Marques Roque Joachim v. Manin Rivière)
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950426f2.html>
- Nemecko**
- Germany 21 March 2003 District Court Berlin (Fabrics case)
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/030321g1.html>
- Germany 3 April 2006 Appellate Court Köln (Strawberry plants case)
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/060403g1.html>
- Germany 25 January 2008 Appellate Court Hamburg (Café inventory case)
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/080125g1.html>
- Slovenská republika**
- Rozsudok Krajského súdu v Žiline z 10. 3. 2008, spis. zn.: 15 Cb/206/2002
- Rozsudok Okresného súdu Galanta z 15. 12. 2006, spis. zn.: 17 Cb/7/2006
- Rozsudok Okresného súdu Nitra z 27. 6. 2007, spis. zn.: 23 Cb/127/2006
- Rozsudok Okresného súdu Bratislava II zo 7. 11. 2007, spis. zn.: 54 Cb/111/2007

Rozsudok Okresného súdu Brezno z 24. 6. 2008, spis. zn.: 7 Cb/212/2007

Rozsudok Okresného súdu Dolný Kubín z 1. 4. 2010, spis. zn.: 9 Cb/211/2007

Rozsudok Okresného súdu Michalovce z 11. 10. 2010, spis. zn.: 22 Cb/152/2010

Rozsudok Okresného súdu Trnava z 20. 10. 2010, spis. zn.: 9 Cb/75/2010

Švajčiarsko

Switzerland 26 September 1997 Commercial Court Aargau (*Cutlery case*)

<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/970926s1.html>

Switzerland 22 December 2004 Commercial Court Bern (*Watches case*)

<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/041222s1.html>

Switzerland 17 August 2009 Handelsgericht [Commercial Court] Bern (*Clothes and accessories case*)

<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/090817s1.html>

ICC

ICC Arbitration Case No. 7331 of 1994 (*Cowhides case*)

<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/947331i1.html>

Foreign Trade Court of Arbitration attached to the Serbian Chamber of Commerce

Serbia 16 March 2009 Foreign Trade Court of Arbitration attached to the Serbian Chamber

of Commerce (*Paper production lines case*) <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/090316sb.html>

alebo v prípade zapísanej alebo nezapísanej právnickej osoby svoju ústrednú správu. Ak sa však zmluva uzatvorí v rámci výkonu obchodnej činnosti alebo povolania tohto účastníka, tak platí domnienka, že zmluva má najužšiu väzbu s tým štátom, kde sa nachádza jeho hlavná prevádzkareň, alebo ak má podľa zmluvy plnenie poskytnúť inú prevádzkareň ako hlavná prevádzkareň, so štátom, kde sa nachádza táto iná prevádzkareň.“

40 Článok 4 ods. 5

Rímskeho dohovoru:

„Odsek 2 sa neuplatní, ak nemožno určiť charakteristické plnenie, a domnienky odseku 2, 3 a 4 sa neuplatnia, ak z celkových okolností vyplýva, že zmluva má užšiu väzbu s iným štátom.“

41 Rozsudok Okresného súdu

Bratislava II zo 7. 11. 2007,

spis. zn.: 54 Cb/111/2007.

RESUMÉ

Dohovor OSN o zmluvách o medzinárodnej kúpe tovaru a úroky z omeškania

Článok je venovaný problematike právnej úpravy úrokov z omeškania vo Viedenskom dohovore. Autor analyzuje predovšetkým článok 78 Viedenského dohovoru upravujúci nárok na úroky z omeškania a poukazuje na názory právnej teórie aj rozhodnutia súdov a rozhodcovských tribunálov aplikujúcich Viedenský dohovor. Pozornosť upriamuje najmä na otázku určenia výšky úrokov z omeškania v prípade absencie dohody zmluvných strán, prípadne existencie zvyklosti dohodnutej medzi stranami alebo praxe medzi nimi zavedenej. Autor tiež poukazuje na postup slovenských súdov aplikujúcich Viedenský dohovor pri určovaní výšky úrokov z omeškania v takýchto prípadoch.

SUMMARY

United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods and Late Payment Interests

The article deals with how late payment interests are governed and regulated in the Vienna Convention. The author analyses mainly Article 78 of the Vienna Convention, which deals with the interests on the price or any other sum that is in arrears, and he points to opinions presented in legal theory as well as to the decisions of courts and arbitration tribunals applying the Vienna Convention. He draws attention mainly to the issue of determining the amount of late payment interests in the case of absence of the parties' agreement, or in the case of existence of the customary practice agreed by and between the parties or the practice established between them. The author also points to procedures followed by Slovak courts applying the Vienna Convention when determining late payment interests in these cases.

ZUSAMENFASSUNG

Übereinkommen der Vereinten Nationen über Verträge über den internationalen Warenkauf

Der Artikel ist der Problematik der Rechtsregelung von Verzugszinsen im Wiener Übereinkommen gewidmet. Der Autor analysiert insbesondere den Artikel 78 des Wiener Übereinkommens, in dem der Anspruch auf Verzugszinsen geregelt ist und verweist auf die Auslegungen der Rechtslehre und auf Gerichtsentscheidungen und Entscheidungen schiedsrichterlicher Tribunale, in denen das Wiener Übereinkommen Anwendung gefunden hat. Seine Aufmerksamkeit wird insbesondere auf die Frage der Festlegung der Verzugszinshöhe bei mangelnder Vereinbarung der Vertragsparteien, eventuell der Usance, vereinbart zwischen den Vertragsparteien oder der zwischen ihnen eingeführten Praxis, gerichtet. Weiter verweist der Autor aufs Vorgehen slowakischer Gerichte, bei denen das Wiener Übereinkommen bei der Verzugszinshöhebestimmung in solchen Fällen angewendet wird.

Reklama liekov v kontexte európskej a slovenskej legislatívy

Mgr. Eva Siminská

JUDr. Zuzana Šimeková, PhD., LL.M.

JUDr. Juraj Gyárfáš, LL.M.

Výroba a predaj liekov predstavujú dôležitú súčasť ekonomického života, ku ktorému neodmysliteľne patrí aj ich reklama. Regulácia reklamy liekov je zároveň významnou oblasťou právnej úpravy, ktorá kombinuje prvky verejného a súkromného práva a ktorá zároveň ilustruje často komplikované prenikanie práva Európskej únie do právnych poriadkov členských štátov. Napriek tomu je regulácia reklamy liekov na Slovensku len málokedy predmetom odbornej právnickej literatúry. Autori sa preto snažia ponúknuť širší úvod do problematiky a zároveň upozornenie na niektoré z problematických oblastí aplikačnej praxe.

Reklama produktov a služieb je zrejme neodmysliteľnou súčasťou modernej trhovej ekonomiky. Z ekonomického hľadiska reklama okrem iného prispieva k hospodárskej súťaži a spotrebiteľom znižuje náklady na získavanie informácií o produktoch. Reklama však zároveň môže viesť k zavádzaniu spotrebiteľov, čo je jeden z dôvodov, prečo zákonodarcovia pristupujú k právnej regulácii reklamy. Takáto regulácia sa môže opierať o súkromnoprávne nástroje (v slovenskom kontexte v rámci obchodnoprávnej úpravy nekalej súťaže alebo občianskoprávnej úpravy ochrany spotrebiteľa) alebo verejnoprávnu ingerenciu (v slovenskom kontexte najmä všeobecné ustanovenia zákona o reklame,¹ ktoré transponujú smernicu o klamlivej a porovnávacej reklame).²

Osobitnou oblasťou v rámci regulácie reklamy je sektorová regulácia reklamy niektorých vybraných produktov, napr. regulácia reklamy alkoholických nápojov (§ 5 ZRek) alebo tabakových výrobkov (§ 6 ZRek). Osobitnej regulácii podlieha aj reklama liekov, ktorej sa budeme venovať v tomto článku.

Lieky ako reklamovaný tovar sa oproti iným produktom vyznačujú mnohými špecifikami. Informačná asymetria medzi šíriteľom reklamy a spotrebiteľom je v prípade liekov výraznejšia ako v prípade väčšiny bežných produktov. V prípade liekov taktiež dochádza k deformácii štandardných ekonomických motivácií, pretože na rozdiel od bežného tovaru (ktorý spotrebiteľ za svoje prostriedky kupuje pre svoju spotrebu), lieky zväčša „kupuje“ (teda predpisuje) jedna osoba (lekár) pre spotrebu druhej osoby (pacienta) za prostriedky tretej osoby (zdravotnej poisťovne). V neposlednom rade netreba zabudnúť, že právo na ochranu zdravia je ústavným právom a jeho napĺňanie nemožno bez ďalšieho ekonomicky kvantifikovať.

Na základe týchto (a mnohých ďalších dôvodov) niet pochybností, že regulácia reklamy liekov si vyžaduje osobitnú mieru verejnoprávnej ingerencie.³ Táto regulácia v súčasnosti predstavuje rozsiahlu materiu európskeho aj slovenského práva a judikatúry s nemalým ekonomickým významom. Napriek tomu sa táto oblasť na Slovensku neteší veľkému záujmu právnej vedy.⁴ Tento článok by mal preto predstavovať úvod do problematiky a upozornenie na praktické ťažkosti, ktoré pri aplikácii práva v tejto oblasti na Slovensku vznikajú. Zároveň by sme slovenskú právnu úpravu radi zasadili do kontextu európskej regulácie, na ktorú sa v slovenskej aplikačnej praxi aj legislatíve často zabúda. Pre úplnosť treba uviesť, že významnou oblasťou „regulácie“ je aj tzv. samoregulácia prostredníctvom etických kódexov jednotlivých asociácií farmaceutických spoločností.⁵ Nakoľko samoregulácia nepredstavuje právo v pravom zmysle slova, v tomto článku sa etickým kódexom nebudeme osobitne venovať.

1 Zákon č. 147/2001 Z. z. o reklame, v znení neskorších predpisov (ďalej len **zákon o reklame** alebo **ZRek**).

2 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/114/ES o klamlivej a porovnávacej reklame (kodifikované znenie) (ďalej len **smernica o klamlivej a porovnávacej reklame**), ktorá nahradila Smernica Rady 84/450/EHS o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov týkajúcich sa klamlivej reklamy.

3 Uvedené dôvody odôvodňujú aj obmedzenie slobody prejavu, ktoré prichádza s verejnoprávnou reguláciou reklamy. Pre diskusiu o konflikte medzi slobodou prejavu a reguláciou reklamy liekov, viď. napr. návrhy Generálneho advokáta Jääskinenä zo dňa 19. októbra 2010 vo veci C-249/09, *Nordisk AS / Ravimiamet*,

bod 49; návrhy Generálnej advokátky Trstenjak zo dňa 24. novembra 2010 vo veci C-316/09, *MSD Sharp & Dohme GmbH / Merckle GmbH*, body 70 a nasl. K tejto otázke aj rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci *Stambuk / Nemecko*, č. 37928/97.

4 Vzácnymi výnimkami sú napr. články TYROLOVÁ, M.: Aktuálne aspekty právnej úpravy reklamy liekov. In: *Justičná revue*, 2007, 11, s. 1422; VOZÁR, J.: Reklama na lieky. In: *Duševné vlastníctvo*, ročník X, č. 1/2006, s. 33.

5 Na európskej úrovni ide napr. o tzv. EFPIA Code (pre podrobnosti vid' SHORTHORSE, S., Bird & Bird LLP, eds.: *Guide to EU Pharmaceutical Regulatory Law*. Third edition. Kluwer Law International: Alphen ann den Rijn, 2012, s. 204 a nasl.). Na Slovensku je najdôležitejším dokumentom v tomto smere Etický kódex Farmaceutického priemyslu na Slovensku.

6 Súdny dvor Európskej únie ďalej len **Súdny dvor EÚ**, **Súdny dvor** alebo **SDEÚ**.

7 Zmluva o fungovaní Európskej únie (ďalej len **ZFEÚ**); Zmluva o založení Európskeho spoločenstva (ďalej len **ZES**).

8 Smernica Rady 92/28/EHS o reklame liekov.

9 Smernica 2001/83/ES Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa ustanovuje zákonník Spoločenstva o humánných liekoch, v znení neskorších predpisov (ďalej len **smernica 2001/83/ES**).

10 Zákon č. 362/2011 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach, v znení neskorších predpisov (ďalej len **zákon o liekoch** alebo **ZL**).

Článok je štruktúrovaný nasledovne. V časti 1 načrtujeme štruktúru regulácie na európskej a slovenskej úrovni, vzťah medzi slovenskou a európskou úpravou a vzťah medzi všeobecnou reguláciou reklamy a sektorovou reguláciou reklamy liekov. V časti 2 zdefinujeme pojem reklama liekov, ktorého definícia si napriek zdanlivej jednoduchosti vyžiadala už viacero rozhodnutí Súdneho dvora EÚ.⁶ V časti 3 poukážeme na špecifické situácie a praktické nejasnosti, ktoré v aplikačnej praxi často vznikajú.

Štruktúra regulácie

Európska a slovenská úprava

Na účel regulácie reklamy liekov európsky normotvorca zvolil formu smernice, ktorá bez ďalšieho nie je priamo aplikovateľná v právnom poriadku členských štátov, ktoré sú podľa smernice povinné reguláciu implementovať do svojho právneho poriadku. Ako kompetenčný základ sa pritom európsky normotvorca oprel o všeobecnú aproximáciu zákonov na dosahovanie cieľov EÚ obsiahnutú v čl. 114 ZFEÚ (predtým čl. 95 ZES).⁷ Rozšírením kompetencií Európskej únie prostredníctvom Lisabonskej zmluvy pribudol ako kompetenčný základ aj čl. 168 ods. 4 písm. c) ZFEÚ.

Európska úprava bola pôvodne obsiahnutá v samostatnej smernici týkajúcej sa výlučne reklamy liekov.⁸ Od roku 2001 je však spoločne s ďalšími oblasťami regulácie liekov kodifikovaná v smernici 2001/83/ES (tzv. *Zákonník Spoločenstva*).⁹

Štruktúra slovenskej regulácie je odlišná, čo v praxi v niektorých prípadoch spôsobuje nemalé ťažkosti, ako je bližšie popísané v časti 3. Slovenský zákonodarca reguláciu reklamy liekov transponoval do § 8 všeobecného zákona o reklame, zatiaľ čo ostatné oblasti farmaceutickej regulácie sú obsahom neskoršieho zákona o liekoch.¹⁰ Tento legislatívno-technický postup by v zásade nemusel spôsobovať ťažkosti, keby bol konzistentný. Zákon o liekoch však spätne zasahuje do regulácie reklamy liekov často bez toho, aby rešpektoval jej terminológiu a európskoprávny rozmer. Príkladom možno uviesť úpravu sponzoringu odborných podujatí v zákone o liekoch (§ 15 ods. 6, § 18 ods. 8, § 60 ods. 6), ktorá však nereflektuje na skutočnosť, že podpora vedeckých kongresov spadá pod definíciu reklamy liekov (§ 8 ods. 2 písm. g)) a je regulovaná v zákone o reklame (§ 8 ods. 16). Podobne kriticky možno vnímať aj zahrnutie vzoriek liekov pod definíciu zakázanej zľavy v naturáliách v zákone o liekoch (§ 15 ods. 5, § 18 ods. 7, § 60 ods. 5), zatiaľ čo vzorky liekov sú vyčerpávajúco upravené v zákone o reklame

Mgr. Eva Šiminská

hlavná radkyňa, Štátny ústav pre kontrolu liečív, Bratislava, je absolventkou Právnickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej

Bystrici (2007).

V súčasnosti pôsobí ako hlavná radkyňa na referáte dozoru nad reklamou liekov právneho oddelenia Štátneho ústavu pre kontrolu liečív. Je členkou

pracovnej skupiny právnikov a regulačných odborníkov liekových agentúr členských štátov EÚ (EMACOLEX).

JUDr. Zuzana Šimeková, PhD., LL.M.

je advokátkou v Allen & Overy Bratislava, kde sa špecializuje na poskytovanie poradenstva v oblasti farmaceutického a súťažného práva.

Je jednou z vedúcich advokátov A&O Global Life Sciences Regulatory Group a A&O Central and Eastern Europe Competition Group. Absolvovala viacero pracovných stáží

v zahraničí (Veľká Británia, Francúzsko). V roku 2012 získala PhD na Karlovej univerzite v Prahe, kde sa venovala otázke aplikácie súťažného práva vo farmaceutickom sektore a v roku 2005 získala LL.M. (Európske právo) na College of Europe v Belgicku.

JUDr. Juraj Gyárfáš, LL.M.

advokát, Allen & Overy Bratislava je absolventom Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave (2007) a postgraduálneho

programu European Master in Law & Economics Univerzity v Hamburgu a Univerzity v Haife (2010). V súčasnosti pôsobí ako advokát v advokátskej kancelárii Allen

& Overy Bratislava a ako externý pedagóg na Právnickej fakulte Univerzity Komenského.

(§ 8 ods. 19 až 22) (aj keď tento nedostatok novela zákona o liekoch č. 459/2012 Z. z. korigovala). Praktické dopady týchto nekonzistentností uvádzame v časti 3 nižšie.

Rozptýlenie regulácie medzi dva predpisy otvára aj ďalšiu problematiku. Orgánom dozoru podľa zákona o reklame je ŠÚKL,¹¹ zatiaľ čo podľa zákona o liekoch ide o ministerstvo zdravotníctva. Teoreticky si možno predstaviť situáciu, kedy farmaceutická spoločnosť podporou určitého podujatia naplní skutkovú podstatu správneho deliktu podľa zákona o liekoch (§ 138 ods. 2 písm. ag)) a zároveň podľa zákona o reklame (§ 11 ods. 3 písm. c)). Teoreticky by regulovaný subjekt zrejme mohol byť sankcionovaný podľa oboch zákonov dvoma odlišnými orgánmi, čo by však mohlo naraziť na zásadu *ne bis in idem* v správnom trestaní.¹² Predstavme si situáciu, kedy by farmaceutická spoločnosť poskytovala v súvislosti s reklamou liekov zľavy na kúpu iných liekov. V tomto prípade by zrejme išlo o naplnenie skutkovej podstaty správneho deliktu poskytovania výhod (§ 8 ods. 15 ZRek) a zároveň správneho deliktu zakázaného poskytovania zliav v naturáliách (§ 15 ods. 5, § 18 ods. 7 a § 60 ods. 5 ZL), pričom vyvodzovanie zodpovednosti za prvý delikt patrí do kompetencie ŠÚKL a za druhý delikt do zodpovednosti ministerstva zdravotníctva. Podľa nášho názoru by však uloženie sankcie oboma orgánmi bolo neprípustné, čo ilustruje nekoncepcnosť a praktické ťažkosti súvisiace s rozdelením jedného typu regulácie do dvoch predpisov dozorovaných dvoma orgánmi.

Pre úplnosť treba doplniť, že v európskom legislatívnom procese sa v súčasnosti nachádza rozsiahla novela smernice 2001/83, ktorá by mala zmeniť a doplniť práve ustanovenia o reklame liekov a informovaní o liekoch.¹³ Novela smernice sa v legislatívnom procese nachádza od roku 2008, odvtedy bola viackrát prepracovaná a upravená. Jej prijatie možno pravdepodobne očakávať počas nasledujúceho roku. V tomto článku budeme vychádzať z právnej úpravy *de lege lata*, okrajovo však uvedieme aj zmeny pripravované novelou smernice.

Vzťah medzi európskou a národnou reguláciou

Pri teoretickej analýze ako aj pri praktickej aplikácii slovenských predpisov transponujúcich smernice EÚ je predovšetkým potrebné ustáliť, do akej miery sú členské štáty oprávnené odchyliť sa od ustanovení smernice. Inými slovami, či ide o minimálnu, maximálnu alebo úplnú harmonizáciu.

V prípade regulácie reklamy liekov obsiahnutej v smernici 2001/83/ES Súdny dvor EÚ jednoznačne judikoval, že ide o úplnú harmonizáciu, od ktorej sa členské štáty v zásade (ak to smernica výslovne neumožňuje) nemôžu odchyliť. Vzhľadom na účel smernice, ktorým je harmonizovať trh s liekmi, SDEÚ judikoval, že „*smernica 2001/83 vykonala úplnú harmonizáciu v oblasti reklamy liekov, pričom prípady, keď členské štáty môžu prijať ustanovenia, ktoré sa odchyľujú od pravidiel stanovených v tejto smernici, sú výslovne stanovené.*“¹⁴ Výnimky z úplnej harmonizácie teda prichádzajú do úvahy len v prípadoch, keď tak smernica výslovne ustanovuje. Ako príklad možno uviesť, že čl. 88 ods. 3 umožňuje členským štátom nad rámec smernice zakázať reklamu voči verejnosti, ak ide o lieky uhrádzané na základe verejného zdravotného poistenia. Čl. 89 ods. 1 písm. b) ustanovuje minimálnu harmonizáciu a čl. 89 ods. 2 umožňuje členským štátom zúžiť minimálny obsah reklamy liekov pre širokú verejnosť. Ďalej čl. 91 umožňuje členským štátom rozšíriť požiadavky na reklamu určenú odbornej verejnosti, čl. 96 umožňuje členským štátom v kontexte regulácie vzoriek sprísniť podmienky na distribúciu niektorých liekov.

Odhliadnuc od týchto výnimiek však podľa judikatúry SDEÚ platí úplná harmonizácia a členské štáty tak nemôžu zakázať reklamu, ktorú smernica dovoľuje. Aj v tomto smere možno nájsť nedostatky slovenskej legislatívy, ktorá napr. od roku 2011 zakazuje poskytovanie darov nepatrné hodnoty (§ 8 ods. 15 ZRek), hoci smernica takéto dary výslovne dovoľuje (čl. 94 ods. 1). V zmysle zásady priameho vertikálneho účinku smerníc¹⁵ by regulované subjekty mali mať právo spoľahnúť sa pri zákonom zákaze činnosti, ktorá je smernicou výslovne dovoľená, na smernicu.

Vzťah k všeobecnej regulácii reklamy

Reguláciu reklamy liekov je potrebné vymedziť aj vo vzťahu k všeobecnej regulácii reklamy.

Kľúčovým rozdielom medzi týmito paralelnými úpravami je najmä otázka, či šíriteľom reklamy môže byť aj osoba, ktorá nekoná v rámci svojej podnikateľskej činnosti. V prípade všeobecnej

11 Štátny ústav kontroly liečiv (ďalej len ŠÚKL).

12 K analógii medzi správnym trestaním a trestným právom vid' napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pod sp. zn. 8 Sž 18/2011, 8 Sž 22/2011, 8 Sž 23/2011 a 8 Sž 24/2011.

13 Slovenské znenie zatiaľ poslednej verzie pripravovanej novely (ide o zapracovanie pripomienok Európskeho parlamentu zo strany Komisie) je dostupné tu: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:-0048:-FIN:SK:PDF>. Zhrnutie doterajšieho legislatívneho procesu je dostupné na stránke Európskeho parlamentu tu: [http://www.europarl.europa.eu/oeil/popups/fiche-procedure.do?reference=2008/0256\(COD\)&l=en-#tab-0](http://www.europarl.europa.eu/oeil/popups/fiche-procedure.do?reference=2008/0256(COD)&l=en-#tab-0).

14 Rozhodnutie Súdneho dvora zo dňa 8. novembra 2007 vo veci C-374/05, *Gintec International Import-Export GmbH*. Ohľadom charakteru smernice ako úplnej harmonizácie aj v iných oblastiach ako reklama liekov (konkrétne podmienky na získanie registrácie lieku) vid' rozhodnutie Súdneho dvora zo dňa 20. septembra 2007 vo veci C-84/06, *Staat der Nederlanden v Antroposana, Patiëntenvereniging voor Antroposofische Gezondheidszorg*, [2007] ECR s. I-07609.

15 Rozhodnutie Súdneho dvora zo dňa 1. februára 1977

vo veci 51/76, *Verbond van Nederlandse Ondernemingen / Inspecteur der Invoerrechten en Accijnzen*, [1977] ECR s. 00113; Rozhodnutie Súdneho dvora zo dňa 23. novembra 1977 vo veci 38/77, *Enka BV / Inspecteur der Invoerrechten en Accijnzen Arnhem*, [1977] ECR s. 02203; Rozhodnutie Súdneho dvora zo dňa 19. januára 1982 vo veci 8/81, *Ursula Becker / Finanzamt Münster-Innenstadt*, [1982] ECR s. 00053; Rozhodnutie Súdneho dvora zo dňa 13. februára 1985 vo veci 5/84, *Direct Cosmetics Ltd / Commissioners of Customs and Excise*, [1985] ECR s. 00617; Rozhodnutie Súdneho dvora zo dňa 17. septembra 1996 v spojených veciach C-246/94, C-247/94, C-248/94 a C-249/94, *Cooperativa Agricola Zootechnica S. Antonio a iní / Amministrazione delle finanze dello Stato*, [1996] ECR s. I-04373.

16 Návrhy Generálneho advokáta Colomera zo dňa 18. novembra 2008 vo veci C-421/07, *Anklagemyndigheden / Frede Damgaard*, bod 61.

17 Rozhodnutie ŠÚKL zo dňa 30. apríla 2012, č. 283/2012/600. Príkladmo možno uviesť aj rozhodnutie ŠÚKL zo dňa 24. júna 2011, č. 1690/2011/300, ktorým bola uložená pokuta za porovnávaciu reklamu liekov za súčasné porušenie § 8 ods. 10 písm. b) a c) a zároveň § 4 ods. 2 písm. b) zákona o reklame.

regulácie reklamy platí, že šíriteľom reklamy môže byť len osoba konajúca v rámci svojej podnikateľskej činnosti (§ 2 ods. 1 písm. c) ZRek a čl. 2 písm. a) smernice o nekalej a porovnávacjej reklame). Toto obmedzenie však neplatí v prípade reklamy liekov. V prípade *Damgaard* (o ktorom podrobnejšie nižšie) bolo kľúčovou otázkou, či šíriteľom reklamy liekov môže byť aj novinár, ktorý nemá prepojenie na výrobcu daného lieku. Britská vláda v konaní argumentovala, že reklamu liekov treba vykladať v kontexte všeobecnej regulácie reklamy a nepodnikateľ by teda nemal byť považovaný za šíriteľa reklamy. Vychádzala pritom z legislatívnych prác k európskej úprave reklamy liekov, v rámci ktorej sa navrhovalo prepojiť definíciu reklamy liekov so všeobecnou definíciou reklamy. Generálny advokát Colomer však tento argument odmietol a konštatoval, že pojem reklama liekov nie je naviazaná na všeobecný pojem reklamy a tým aj nepodnikateľská aktivita môže zakladať reklamu liekov.¹⁶

Napriek odlišnej definícii však špeciálna regulácia reklamy liekov nevyklučuje aplikáciu všeobecnej úpravy reklamy. Ako ustanovuje bod 41 odôvodnenia smernice 2001/83, táto smernica „platí bez toho, aby bolo dotknuté uplatňovanie opatrení prijatých podľa smernice o nekalej a porovnávacjej reklame“. Inými slovami, reklama liekov musí byť v súlade nielen s osobitnými podmienkami ustanovenými v smernici 2001/83 a v § 8 zákona o reklame, ale tak isto aj so všeobecnými podmienkami ustanovenými v smernici o nekalej a porovnávacjej reklame a v §§ 3 a 4 zákona o reklame. Reklama liekov teda okrem iného nesmie znevažovať ľudskú dôstojnosť, propagovať násilie, prezentovať nahotu ľudského tela pohoršujúcim spôsobom (§ 2 ods. 5 ZRek), musí dodržiavať gramatické a pravopisné pravidlá (§ 3 ods. 6 ZRek), nesmie sa šíriť elektronickou poštou bez predchádzajúceho súhlasu príjemcu (§ 3 ods. 7 ZRek) a nesmie sa šíriť adresne, ak adresát doručenie vopred odmieta (§ 3 ods. 8 ZRek). Reklama liekov taktiež nesmie byť porovnávacou reklamou, ak nespĺňa podmienky ustanovené v § 4 ZRek. Zo zásady *lex specialis derogat legi generali* však zároveň vyplýva, že všeobecné povinnosti upravené v §§ 3 a 4 ZRek sa budú aplikovať len v prípade, ak identické porušenie nie je samostatne upravené v § 8.

Pre ilustráciu možno poukázať na rozhodovaciu prax ŠÚKL. Napr. v prípade internetovej reklamy liekov ŠÚKL sankcionoval šíriteľa reklamy na základe osobitných ustanovení § 8 ZRek, zároveň však aj za porušenie všeobecných povinností podľa § 3 ZRek. Konkrétne išlo o skrytý charakter reklamy (§ 3 ods. 3) a zneužívanie nedostatku vedomostí a skúseností spotrebiteľa (§ 3 ods. 5 písm. a)). Reklama bola na dotknutej internetovej stránke šírená v anglickom jazyku, čím taktiež došlo k porušeniu § 3 ods. 6 ZRek. Pokiaľ však išlo o nepravdivý údaj o pozitívnom ovplyvňovaní hladiny cholesterolu, nešlo o správny delikt podľa všeobecného ustanovenia § 3 ods. 5 písm. h) (prezentovanie produktov ako zdraviu prospešných, ak to nie je preukázané odborným posudkom), ale o osobitný správny delikt podľa § 8 ods. 7 písm. a) (nesúlad reklamy s údajmi uvedenými v SPC).¹⁷

Definícia reklamy liekov

Prvým krokom k analyzovaniu reklamy liekov musí byť definícia, čo je vlastne reklama liekov. Hoci táto otázka by sa na prvý pohľad mohla javiť pomerne jednoduchá, bolo jej venovaných už niekoľko konaní pred Súdny dvorom EÚ a v mnohých aspektoch naďalej nie je ustálená. V tejto časti by sme preto radi načrtli definíčné znaky reklamy liekov.

Subjekt

Ako bolo naznačené vyššie, definícia reklamy liekov sa od všeobecnej definície reklamy odlišuje okrem iného z hľadiska subjektu. Šíriteľom reklamy liekov (na rozdiel od šíriteľa inej reklamy) nemusí byť osoba, ktorá koná v rámci svojej podnikateľskej činnosti.

V prípade *Damgaard* išlo o dánskeho novinára, ktorý na svojej internetovej stránke písal o lieku, ktorý nebol registrovaný v Dánsku, bol však registrovaný vo Švédsku a Nórsku. Pán *Damgaard* bol nezávislým novinárom, ktorý nemal žiadny vzťah k držiteľovi registrácie daného lieku a nedostával od neho žiadnu odmenu. Napriek tomu ho dánsky súd odsúdil za protiprávnu reklamu

neregistrovaného lieku (čl. 87 ods. 1 smernice 2001/83; podobne aj § 8 ods. 4 ZRek). V tomto kontexte dánsky odvolací súd predložil Súdnemu dvoru EÚ predbežnú otázku, či pod reklamu liekov spadá aj šírenie informácií osobou, ktorá je právne aj fakticky nezávislá od výrobcu lieku.

Súdny dvor EÚ zdôraznil, že skutkové okolnosti musí posúdiť národný súd. V zásade však nie je vylúčené, aby šírenie informácií osobou nezávislou od výrobcu lieku spadalo pod definíciu reklamy, pričom nemusí ísť o konanie v rámci podnikateľskej činnosti.¹⁸ Ako však bude podrobne popísané nižšie, šíriteľ reklamy musí mať propagačný úmysel.¹⁹

Skutočnosť, že šíriteľom reklamy liekov a osobou sankcionovanou za prípadnú protiprávnosť takejto reklamy nemusí byť len držiteľ registrácie daného lieku potvrdzuje aj nedávna prax ŠÚKL. Príkladmo možno uviesť sankcionovanie prevádzkovateľa železníc za reklamu lieku na vagónoch²⁰ alebo sankcionovanie vydavateľa periodickej tlače za uverejnenú inzerciu.²¹

V súčasnosti teda platí, že šíriteľom reklamy liekov teoreticky môže byť aj osoba nezávislá od držiteľa registrácie lieku. V rámci pripravovanej novely smernice 2001/83 by sa však mala zmeniť definícia reklamy liekov tak, aby „*tretie strany, ako pacienti, organizácie pacientov alebo tlač, mali možnosť vyjadriť svoje názory na lieky*“.²² Podľa novely by sa tak do definície reklamy liekov v čl. 86 smernice 2001/83 (a analogicky v § 8 ods. 1 ZRek) mal doplniť dovetok, že ide o konanie, ktoré „*uskutočňuje držiteľ povolenia na uvedenie na trh priamo alebo nepriamo prostredníctvom tretej strany konajúcej v jeho mene alebo na základe jeho pokynov*.“ Pokiaľ sa však táto zmena stane súčasťou platného práva, treba vychádzať z toho, že reklama liekov môže byť teoreticky aj reklama šírená osobou nezávislou od držiteľa od registrácie lieku.

Objektívna a subjektívna stránka

Podľa § 8 ods. 1 ZRek a čl. 86 ods. 1 smernice 2001/83 reklama liekov zahŕňa „*akúkoľvek formu podomového informovania, agitačnú činnosť alebo podnecovanie smerujúce k podpore predpisovania, vydávania, predaja alebo spotreby liekov*“.

V rámci skutkovej podstaty reklamy liekov teda možno vymedziť (i) objektívnu stránku, ktorá spočíva vo vykonávaní podomového informovania, agitačnej činnosti alebo podnecovania a (ii) subjektívnu stránku, ktorá spočíva v zámere podporiť predpisovanie, vydávanie, predaj alebo spotrebu liekov.²³

a) Objektívna stránka

Z hľadiska objektívnej stránky je potrebné konštatovať, že s výnimkou negatívneho vymedzenia reklamy v § 8 ods. 3 ZRek (čl. 86 ods. 2 smernice 2001/83) skutková podstata reklamy liekov zahŕňa takmer akékoľvek konanie. Demonštratívny výpočet v § 8 ods. 2 (a čl. 86 ods. 1) výslovne stanovuje, že ide najmä o návštevy lekárskeho zástupcov, dodávanie vzoriek, poskytovanie stimulov smerujúcich k predpisovaniu alebo sponzorovanie podujatí. Okrem toho však, samozrejme, ide o akékoľvek štandardné nosiče reklamy – plagáty, reklamné brožúry, televízne alebo rozhlasové spoty, inzercia v tlačených médiách, internetové stránky, atď. V niektorých kreatívnych prípadoch dokonca môže ísť aj o sériu poviedok.²⁴

V súlade s bežným významom slova reklama sa v praxi často predpokladá, že reklama nevyhnutne musí zahŕňať senzácie, zjednodušené slogany a superlatívy a že objektívne informovanie o vlastnostiach lieku z hľadiska obsahu preto nezakladá reklamu. Tento záver nie je správny. Ako uviedla generálna advokátka Trstenjak, definícia reklamy liekov „*nevyžaduje nevyhnutne iba strhujúcu formu, zveličovanie alebo nepriemerané vychvaľovanie výrobkov, čo sa vo všeobecnosti považuje za charakteristické znaky reklamy*“.²⁵ Práve naopak, Súdny dvor EÚ potvrdil, že „*uverejnenie alebo šírenie, ktoré obsahuje iba objektívne informácie, môže byť považované za reklamu*“.²⁶

Reklamou tak môže byť aj článok, ktorý okrem odborných informácií propaguje určitý liek. Podľa rozhodnutia slovenského regulátora napr. rozhovor s gynekologičkou, v ktorom prezentovala konkrétny antikoncepcný liek, bol považovaný za reklamu adresovanú verejnosti.²⁷

Keďže objektívna stránka skutkovej podstaty definície reklamy je tak široká, že by mohla zahŕňať takmer akékoľvek vyjadrovanie sa o liekoch, kladie sa v európskej judikatúre a odbornej literatúre osobitný dôraz na subjektívnu stránku.

18 Rozhodnutie Súdneho dvora zo dňa 2. apríla 2009 vo veci C-421/07, *Anklagemyndigheden / Frede Damgaard*, [2009] ECR s. I-026929, bod 21; návrhy Generálneho advokáta Colomera vo veci *Damgaard* (cit. pod 13 vyššie), bod 56.

19 Návrhy Generálneho advokáta Colomera vo veci *Damgaard* (cit. pod 13 vyššie), bod 44.

20 Rozhodnutie ŠÚKL zo dňa 31. januára 2011, č. 11/534.

21 Rozhodnutie ŠÚKL (nedaťované), č. 3091/2011/300.

22 Bod 9 odôvodnenia pripravovanej novely (cit. pod 10 vyššie).

23 Pre rozlíšenie objektívnej a subjektívnej stránky vid. návrhy Generálnej advokátky Trstenjak vo veci *MSD* (cit. pod 3 vyššie), bod 67.

24 V Českej republike v roku 2004 regulátor udelil pokutu za sériu poviedok „*Viagře už odzvonilo, teď je tady Cialis*“ (vid. návrhy Generálneho advokáta Colomera vo veci *Damgaard* (cit. pod 13 vyššie), pozn. pod čiarou 4).

25 Návrhy Generálnej advokátky Trstenjak vo veci *MSD* (cit. pod 3 vyššie), bod 68.

26 Rozhodnutie Súdneho dvora zo dňa 5. mája 2011 vo veci C-316/09, *MSD Sharp & Dohme GmbH / Merckle GmbH*, (nepublikované), bod 32.

27 Rozhodnutie ŠÚKL zo dňa 17. februára 2011, č. 11/535.

28 Návrhy Generálneho advokáta Colomera vo veci *Damgaard* (cit. pod 13 vyššie), bod 39.

29 Návrhy Generálneho advokáta Colomera vo veci *Damgaard* (cit. pod 13 vyššie), 39; podobne aj návrhy Generálnej advokátky Trstenjak vo veci *MSD* (cit. pod 3 vyššie), bod 56. Pre rozlíšenie informovania o liekoch a reklamy liekov viď. aj Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade o Správe a súčasných postupov v súvislosti so zabezpečovaním informácií o liekoch pre pacientov {SEC(2007) 1740}, dostupné na <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007-0862:FIN:EN:PDF>.

30 Rozhodnutie Súdneho dvora vo veci *MSD* (cit. pod 23 vyššie), body 31 a 32.

31 Návrhy Generálnej advokátky Trstenjak vo veci *MSD* (cit. pod 3 vyššie), body 90 a 93; rozhodnutie Súdneho dvora vo veci *Damgaard* (cit. pod 15 vyššie), bod 24.

32 Rozhodnutie ŠÚKL zo dňa 2. apríla 2008, č. 08/1933/705.

33 Súhrn charakteristických vlastností lieku je schvaľovaný postupom podľa zákona o liekoch. V praxi sa zväčša používa skratka SPC alebo SmPC z anglického „summary of product characteristics“.

34 Návrh novely smernice 2001/83 (cit. pod 10 vyššie).

35 Návrhy Generálneho advokáta Colomera vo veci *Damgaard* (cit. pod 13 vyššie), bod 41.

b) Subjektívna stránka

Ako vyplýva z definície reklamy liekov, ide len o konanie, ktoré „smeruje k podpore“ spotreby liekov. Teoreticky si možno predstaviť, že „smerovanie k podpore“ by bolo vykladané objektívne – teda ako konanie, ktoré je reálne spôsobilé zvýšiť spotrebu lieku. Objektívnu definíciu reklamy liekov v prípade *Damgaard* presadzovala aj Česká republika,²⁸ tento záver si však neosvojil Generálny advokát a v konečnom dôsledku ani Súdny dvor. V konečnom dôsledku je teda „smerovanie k podpore“ vykladané subjektívne ako úmysel, resp. zámer šíriteľa reklamy.

V prípade *Damgaard* generálny advokát Colomer ako východisko argumentácie zvolil rozlíšenie medzi konceptom reklamy a konceptom informácií, pričom tieto pojmy rozlišuje samotná smernica 2001/83 v nadpise k hlave VIIIa. Zatiaľ čo reklama liekov má európskoprávnu definíciu a je harmonizovaná, šírenie iných informácií harmonizované nie je. Generálny advokát konštatoval, že definičný rozdiel medzi reklamou a šírením iných informácií je práve v existencii propagačného úmyslu, ktorý je pojmovým znakom reklamy liekov, nie však nereklamného šírenia informácií.²⁹

Tento istý prístup si osvojil aj Súdny dvor EÚ (aj keď nie vo veci *Damgaard*, ale o dva roky neskôr vo veci *MSD*), keď judikoval, že „účel správy je podstatná charakteristická črta reklamy a určujúci prvok na odlišenie reklamy od jednoduchej informácie“ a tým pádom „čisto informatívny údaj bez propagačného zámeru nepatrí do pôsobnosti ustanovení tejto smernice týkajúcich sa reklamy na lieky“.³⁰

Existenciu propagačného úmyslu je potrebné posudzovať od prípadu k prípadu. Skutočnosť, že informáciu o lieku šíri jeho výrobca, ktorý má priamy komerčný záujem na jeho spotrebe, môže zakladať prezumpciu, že takáto informácia je šírená s propagačným úmyslom. Takáto prezumpcia je však vyvrátiteľná a pre konštatovanie reklamy príslušný orgán musí preukázať, že propagačný úmysel je skutočne daný.³¹

Ilustratívne možno uviesť príklad článku s názvom „Unikátny liek vracia zrak“ v jednom slovenskom denníku, v ktorom ŠÚKL posudzoval, či išlo o reklamu konkrétneho lieku prezentovaného v článku. ŠÚKL zdôraznil, že „do veľmi širokej definície reklamy obsiahnutej v zákone o reklame je možné zaradiť v podstate akúkoľvek informáciu týkajúcu sa tovarov alebo služieb“, pričom však „dôležitou požiadavkou je, aby týmto konaním bol sledovaný cieľ uplatnenia tovaru na trhu“. V tomto prípade ŠÚKL nekonštatoval na strane autorky článku propagačný cieľ, okrem iného preto, že zo strany šíriteľa reklamy nebola poskytnutá žiadna protihodnota za zverejnenie článku.³²

Pre úplnosť je však potrebné dodať, že zatiaľ čo v súčasnosti informovanie o liekoch (teda šírenie ne-reklamných informácií o lieku) nie je na európskej úrovni harmonizované, podľa vyššie uvedenej pripravovanej novely smernice 2001/83 sa pripravuje harmonizácia aj v tomto smere. Podľa pripravovanej novely by mali byť držiteľia registrácií liekov povinní zverejňovať na svojej internetovej stránke súhrn charakteristických vlastností lieku (SPC)³³ a príbalový leták lieku a zároveň by im mala smernica priznávať právo zverejňovať na internetovej stránke niektoré ďalšie informácie (napr. ceny liekov, pokyny na užívanie liekov alebo výsledky klinických skúšaní). Tieto informácie budú až na výnimky podliehať *ex ante* kontrole príslušného regulátora. Prijatie uvedenej novely by tak jednoznačnejšie vymedzilo hranicu medzi reklamou a šírením nereklamných informácií. V rovine *de lege lata* však relatívne najjasnejšiu hranicu medzi týmito pojmami predstavuje len existencia alebo absencia propagačného úmyslu.³⁴

Demonštratívny výpočet a negatívne vymedzenie

Nad rámec všeobecného a veľmi širokého vymedzenia reklamy liekov v § 8 ods. 1 ZRek a čl. 86 ods. 1 smernice 2001/83 zákon aj smernica ustanovujú demonštratívny výpočet toho, čo spadá pod reklamu liekov. Za povšimnutie v tomto demonštratívnom výpočte stojí najmä návšteva lekárov alebo lekárnikom lekárskeho zástupcom, poskytovanie vzoriek liekov, poskytovanie stimulov smerujúcich k predpisovaniu, sponzorovanie propagačných podujatí a sponzorovanie vedeckých kongresov. Právnej regulácii týchto osobitných druhov reklamy liekov sa budeme podrobnejšie venovať v časti 3 nižšie.

Zákon o reklame aj smernica 2001/83 okrem toho ustanovujú aj negatívny výpočet činností, ktoré nie sú reklamou. V tomto smere treba dodať, že tento výpočet nie je taxatívny a reklamou okrem vymenovaných činností *nie* sú ani ďalšie aktivity, ak nie je daný propagačný úmysel.³⁵

Reklamou liekov podľa § 8 ods. 3 ZRek nie sú najmä všeobecné informácie týkajúce sa napr. zdravia alebo chorôb, nežiaducich účinkov, užívania liekov alebo názvu a ceny liekov.

Regulácia reklamy

V nasledovnej časti sa budeme venovať špecifickým otázkam, ktoré regulácia reklamy v praxi rieši. Reguláciu reklamy liekov možno v zásade rozdeliť na štyri oblasti.³⁶ Predovšetkým ide o reguláciu akejkoľvek reklamy liekov, ktorá sa aplikuje bez ohľadu na adresáta tej ktorej reklamy (čl. 86 až 88 smernice 2001/83). Ďalej ide o osobitné požiadavky ustanovené samostatne pre reklamu liekov adresovanú širokej laickej verejnosti (čl. 88 až 90) a reklamu adresovanú odbornej verejnosti (čl. 91 až 96) – teda osobám oprávneným predpisovať a vydávať lieky (lekárom a lekárnikom). V poslednom rade ide o samostatnú úpravu reklamy homeopatických liekov (čl. 97 až 100).

V tejto časti sa budeme venovať prvým trom oblastiam (bez regulácie reklamy homeopatických liekov) a praktickým problémom, ktoré sme zaznamenali v aplikačnej praxi na Slovensku a v judikatúre SDEU.

Podmienky kladené na akúkoľvek reklamu liekov

Ako bolo uvedené vyššie, reklama liekov podlieha všeobecnej regulácii reklamy ustanovenej v smernici o klamlivej a porovnávacej reklame a implementovanej do §§ 3 a 4 zákona o reklame. Právna analýza týchto všeobecných podmienok však presahuje rozsah tohto článku.

Okrem toho akákoľvek reklama liekov bez ohľadu na adresáta podlieha zákazom a podmienkam ustanoveným v čl. 87 a 88 smernice 2001/83 a v § 8 ods. 4, 5 a 7 zákona o reklame.

Citované ustanovenia zakazujú akúkoľvek reklamu liekov, ktoré v Slovenskej republike nie sú registrované, obsahujúcich omamné a psychotropné látky a prípravky a liekov viazaných na lekárske predpis alebo uhrádzaných na základe verejného zdravotného poistenia. Okrem toho ustanovujú povinnosť, že reklama liekov sa musí zhodovať s SPC, musí podporovať racionálne používanie lieku objektívnym informovaním o jeho vlastnostiach a nesmie byť klamlivá.

Zákaz klamlivej reklamy je pomerne jednoznačný a bez ohľadu na osobitnú reguláciu reklamy liekov by vyplýval aj zo všeobecnej regulácie reklamy. Posúdenie toho, či reklama podporuje racionálne používanie lieku do veľkej miery závisí od správnej úvahy príslušného orgánu a často sa v praxi aplikuje ako doplnujúce odôvodnenie k iným porušeniam zákona.

Najväčšie nejasnosti však v praxi vyvoláva prvá z citovaných podmienok – povinnosť zhody medzi reklamou a údajmi uvedenými v SPC (čl. 87 ods. 2 smernice a § 8 ods. 7 písm. a) ZRek). V praxi sa objavuje najmä otázka, či sú farmaceutické spoločnosti oprávnené v rámci reklamy zverejňovať aj výsledky výskumov a klinických štúdií, keďže takéto štúdie vykonávané po registrácii lieku často obsahujú informácie, ktoré pri schvaľovaní SPC ešte neboli známe a nie sú obsiahnuté v SPC.

Tento otázke sa v prípade *Novo Nordisk*³⁷ venoval aj Súdny dvor EÚ. Išlo pritom o reklamu na preskripčný liek spoločnosti Novo Nordisk uverejnenú v lekárskom časopise. Súčasťou reklamy boli okrem iného informácie, ktoré neboli uvedené v SPC daného lieku. Estónsky regulátor nariadil zastavenie šírenia reklamy a vec sa cez národné súdy dostala až pred SDEU. Súdny dvor zdôraznil, že čl. 87 ods. 2 smernice nevyžaduje, aby „všetky prvky reklamy na liek boli **zhodné** s tými, ktoré sú uvedené v [SPC]“, ale len, „aby uvedené prvky boli **zlučiteľné** s týmto súhrnom“.³⁸ V reklame liekov teda môžu byť uvedené aj informácie, ktoré nie sú priamo uvedené alebo odvoditeľné z SPC. Takéto dodatočné informácie však (i) nesmú byť zavádzajúce a musia podporovať racionálne používanie lieku prostredníctvom objektívnej prezentácie a bez zveličovania, (ii) musia byť presné, aktuálne a dostatočne úplné a (iii) ak ide o citácie prevzaté z lekárskeho časopisu alebo iných vedeckých prác, musia byť ich pramene jasne uvedené.

Výklad SDEU vo veci *Novo Nordisk* si osvojil aj ŠÚKL, ktorý v dvoch nedávnych rozhodnutiach zdôraznil, že reklama síce môže obsahovať doplnujúce informácie nad rámec SPC, musí však ísť o informácie, ktoré sú zlučiteľné s SPC. Napríklad uvedenie mukokinetického efektu reklamovaného preskripčného lieku, ak tento efekt nemá žiadnu oporu v SPC, podľa ŠÚKL zakladá

36 Návrhy Generálneho advokáta Jääskinena zo dňa 19. októbra 2010 vo veci C-249/09 *Novo Nordisk AS / Ravimiamet*, bod 30.

37 Rozhodnutie Súdneho dvora zo dňa 5. mája 2011 vo veci C-249/09 *Novo Nordisk AS / Ravimiamet* (neuvěřený).

38 Taktiež, bod 43.

39 Rozhodnutie ŠÚKL
zo dňa 30. apríla 2012,
č. 1648/2010/300.

40 Rozhodnutie ŠÚKL
zo dňa 24. júna 2011,
č. 1603/2011/300.

41 Zákon č. 308/2000 Z.
z. o vysielaní a retrans-
misii, v znení neskorších
predpisov (ďalej len **zákon
o vysielaní a retransmisii**
alebo **ZVRT**)

42 SHORTHOSE, S.,
Bird & Bird LLP, eds.,
dielo cit. pod 4 vyššie,
s. 195.

43 Rozhodnutie Súdneho
dvora vo veci *MSD*
(cit. pod 23 vyššie).

porušenie zákona o reklame.³⁹ Tak isto ŠÚKL neakceptoval argument, že požiadavku súladu s SPC spĺňa informácia o prebiehajúcich klinických skúšaní, ktoré neboli v SPC uvedené a to aj napriek tomu, že klinické skúšania boli v čase publikovania reklamného materiálu ukončené a ich výsledky publikované. Podľa ŠÚKL však informácie o klinických skúšaní nemali oporu v SPC a tým presiahli jeho rámec a porušili ustanovenia zákona o reklame.⁴⁰

V kontexte rozhodnutia SDEU vo veci *Novo Nordisk* sa domnievame, že výsledky klinických skúšaní, ktoré potvrdzujú terapeutický efekt alebo kontraindikácie uvedené v SPC by mali byť prípustnou súčasťou reklamy. Na druhej strane výsledky klinických skúšaní naznačujúci terapeutické účinky, ktoré SPC vôbec neobsahuje, by zrejme nemali byť súčasťou reklamy.

Reklama adresovaná laickej verejnosti

Reklama liekov adresovaná verejnosti je v zásade zakázaná pre všetky lieky, ktorých výdaj je viazaný na lekársky predpis (s výnimkou očkovacích kampaní) (čl. 88 smernice 2001/83 a § 8 ods. 4 a 5 ZRek). Smernica okrem toho členským štátom dovoľuje zakázať aj reklamu liekov, ktorých výdaj síce nie je viazaný na lekársky predpis, ale uhrádzajú sa na základe verejného zdravotného poistenia (čl. 88 ods. 3). Slovenská republika túto možnosť využila (§ 8 ods. 4 písm. d) ZRek) a na Slovensku je tak voči širokej verejnosti dovolená len reklama liekov, ktorých výdaj nie je viazaný na lekársky predpis (tzv. OTC lieky podľa anglického výrazu „over the counter“) a zároveň nie sú preplácané z verejného zdravotného poistenia.

Paralelnú (a do istej miery aj duplicitnú) úpravu reklamy liekov voči verejnosti obsahuje aj zákon o vysielaní a retransmisii.⁴¹ Konkrétne podľa § 31a ods. 10 ZVRT sa zakazuje mediálna komerčná komunikácia týkajúca sa liekov, ktoré sú dostupné len na lekársky predpis, ako aj zdravotných výkonov uhrádzaných na základe verejného zdravotného poistenia. Tak isto sa zakazuje reklama na lieky obsahujúca omamné, psychotropné a iné návykové látky (§ 33 ods. 3). V rozsahu, v akom je reklama na lieky dovolená (teda reklama na OTC lieky), musí byť táto najmä rozoznateľná, nezaujatá, pravdivá a overiteľná, nesmie byť určená maloletým, prirovnávať lieky k potravinám alebo obsahovať odporúčanie vedcov, lekárov alebo známych osobností. Zakazuje sa aj vysielanie telenákupu na lieky, ktoré podliehajú povoleniu na uvedenie na trh.

V roku 2001 bola na európskej úrovni iniciatíva dovoliť aj reklamu preskripčných liekov voči verejnosti, túto iniciatívu však zastavil Európsky parlament.⁴² Ako bolo podrobne popísané v časti 1.1 vyššie, v súčasnosti prebieha legislatívny proces vo vzťahu k novele, ktorá by vo vzťahu k preskripčným liekom mala zabezpečiť informovanie širokej verejnosti prostredníctvom šírenia vopred schválených informácií bez propagačného úmyslu.

Aktuálnou témou v rámci regulácie reklamy liekov adresovanej verejnosti je najmä šírenie informácií na internete. V niektorých prípadoch pritom farmaceutické spoločnosti vytvárajú samostatné stránky, ktoré sú prístupné len odbornej verejnosti (a ktoré nespádajú pod reguláciu reklamy verejnosti, ale pod reguláciu reklamy odborníkom). V mnohých prípadoch sa však informácie o liekoch, resp. reklama liekov šíri na verejne dostupných internetových stránkach. Práve v týchto prípadoch je dôležité posúdiť, do akej miery ide o reklamu liekov a či sa tým šíriteľ dopúšťa porušenia zákona o reklame.

Kľúčovým precedensom je v tejto oblasti rozhodnutie SDEU vo veci *MSD*.⁴³ Išlo o verejne prístupnú internetovú stránku nemeckej spoločnosti MSD, ktorá na nej zverejnila obal svojho preskripčného lieku, jeho terapeutickú indikáciu a príbalový leták obsahujúci inštrukcie na používanie lieku. Konkurenčná spoločnosť namietala, že ide o reklamu preskripčného lieku, táto reklama je adresovaná verejnosti a mala by byť preto zakázaná. Spor sa nakoniec dostal pred Súdny dvor, ktorý príslušné ustanovenia interpretoval nasledovne.

SDEU v prvom rade potvrdil, že aj objektívna informácia môže byť považovaná za reklamu liekov, avšak len v prípade, ak je daný propagačný úmysel. Samotná skutočnosť, že informácie šíri výrobca lieku, ktorý má na jeho spotrebu komerčný záujem, však propagačný úmysel nepreukazuje. V tomto prípade podľa Súdneho dvora zverejnenie objektívnych informácií mohlo byť užitočné pre pacientov (napr. v prípade straty príbalového letáku). Prípadné riziká z šírenia takéhoto typu informácií boli taktiež minimalizované skutočnosťou, že išlo výlučne o materiály predtým schválené regulátorom. Tento záver by však neplatil, ak by boli schválené materiály na internetovej stránke pozmenené alebo uverejnené len selektívne.

Súdny dvor sa okrem obsahu sústredil aj na technické aspekty šírenia informácií a zdôraznil, že materiály boli dostupné len pre „hľadajúcich“ návštevníkov internetovej stránky a nešlo o tzv. „pop-up windows“, ktoré sa automaticky vnucujú do pozornosti. Za daných skutkových okolností SDEU uzavrel, že hoci išlo o šírenie informácií o liekoch, nešlo o reklamu liekov.⁴⁴

Druhou mimoriadne aktuálnou otázkou je šírenie informácií o liekoch na internetových stránkach prevádzkovaných osobami, ktoré sú nezávislé od držiteľa registrácie lieku (napr. nezávislé médiá, asociácie pacientov, odborné spoločnosti). Ako bolo uvedené vyššie, SDEU v prípade *Damgaard* judikoval, že šíriteľom reklamy liekov teoreticky môže byť aj tretia osoba nezávislá od držiteľa registrácie, ak sú splnené ostatné pojmové znaky reklamy liekov (predovšetkým propagačný úmysel). Posúdenie toho, či tieto pojmové znaky naplnené boli, už Súdny dvor prenechal národnému súdu.

Prax slovenských orgánov naznačuje, že v prípade šírenia informácií o liekoch na stránkach nezávislých tretích osôb zväčša nepôjde o reklamu. V tomto kontexte možno poukázať na rozhodnutie ŠÚKL o internetovej poradni určenej laickej verejnosti. V rámci poradne lekár odpovedal na otázky návštevníčok, pričom v niektorých prípadoch odporúčal konkrétnym ženám konkrétnu hormonálnu antikoncepciu. Prevádzkovateľ internetovej stránky bol nezávislý od držiteľa registrácie liekov a v správnom konaní namietal, že cieľom stránky bolo jedine umožniť bezprostrednú komunikáciu medzi verejnosťou a odborníkmi. ŠÚKL sa v tomto prípade stotožnil s argumentáciou účastníka a rozhodol, že nešlo o reklamu liekov.⁴⁵

Zhrnújúco možno uviesť, že dovoľenosť šírenia informácií o preskripčných liekoch na verejne dostupných internetových stránkach závisí najmä od toho, či takéto šírenie informácií napĺňa definíciu reklamy liekov, čo závisí najmä od existencie alebo absencie propagačného úmyslu. Ak farmaceutická spoločnosť na svojej internetovej stránke neintruzívnou formou zverejňuje materiály, ktoré boli schválené príslušným regulátorom (SPC, príbalové letáky, atď.), nepôjde zrejme o reklamu liekov. Ak by však tieto materiály boli selektívne upravené alebo ak by boli doplnené reklamnými prvkami, išlo by zrejme o zakázanú reklamu. Ak informácie o liekoch šíri tretia osoba, ktorá vo vzťahu k liekom nemá žiadny propagačný úmysel, nepôjde zrejme o reklamu. Presnejšie vymedzenie by v tomto smere mala priniesť navrhovaná novela smernice 2001/83, ktorá, ako bolo uvedené vyššie, priamo uloží farmaceutickým spoločnostiam povinnosť publikovať niektoré informácie na internete, pričom tieto automaticky vypadnú z definície reklamy liekov.

Reklama adresovaná odbornej verejnosti – všeobecné požiadavky

Ako bolo uvedené vyššie, zákon o reklame rozlišuje požiadavky na reklamu liekov laickej verejnosti a reklamu liekov adresovanú odborníkom. Lieky, ktorých výdaj je viazaný na lekárske predpis, je možné reklamovať len osobám oprávneným predpisovať alebo vydávať lieky.⁴⁶

Dôležitou otázkou je, kedy sa reklama považuje za adresovanú len odbornej verejnosti a kedy širokej verejnosti. Reklama adresovaná odborníkom nepochybne vyžaduje určitú kontrolu nad osobou adresáta, resp. prijímateľa reklamy. Kým reklama v odborných periodikách alebo pri osobných stretnutiach lekárske zástupcov s lekármi je – pokiaľ ide o adresáta – jednoducho nastaviteľná, aplikačné problémy nastávajú pri reklame liekov na internete.

Držiteľia registrácie na výrobu liekov spravidla na stránke svojich spoločností odlišujú medzi informáciami prístupnými laickej verejnosti a informáciami určenými odbornej verejnosti. Na dodržanie litery zákona však odlišovanie adresátov nesmie byť len formálnym krokom. Z formy, obsahu, zamerania alebo umiestnenia informácií na internetovej stránke musí byť podľa ŠÚKL jasné, že informácie sú adresované odbornej verejnosti.⁴⁷ Formálne potvrdenie návštevníka internetovej stránky, že je odbornou verejnosťou, nie je dostatočné. Rozhodujúce pri určení, či informácie pre profesionálov sú dostatočne odlišiteľné od informácií pre laickú verejnosť nie je len vstup na stránku, ale regulátor bude skúmať aj ich obsahovú stránku. Informácie, ktoré neobsahujú zákonné náležitosti reklamy liekov profesionálom a ktoré sa naopak formou podania a marketingového nastavenia približujú skôr odľahčenej „life-styleovej“ reklame, požiadavku odbornosti s najväčšou pravdepodobnosťou nesplnia.⁴⁸ Osobitnú pozornosť si vyžaduje aj názor ŠÚKL, že aj zahrnutie názvu lieku do názvu internetovej stránky (domény) samé osebe sa považuje za reklamu lieku pre verejnosť.⁴⁹

44 Článok 88 ods. 1 písm. a).

45 Rozhodnutie ŠÚKL (nedatované), č. 282/2012/600.

46 § 8 ods. 5 písm. b) zákona o reklame.

47 Rozhodnutie ŠÚKL zo dňa 30. apríla 2012, č. 283/2012/600.

48 § 8 ods. 10 zákona o reklame, vid' taktiež rozhodnutie ŠÚKL zo dňa 30. apríla 2012, č. 283/2012/600.

49 Stanovisko ŠÚKL zo dňa 18. marca 2013, č. 11/2013/600.

50 § 8 ods. 11 zákona
o reklame.

51 Rozhodnutie ŠÚKL
zo dňa 6. mája 2011,
č. 838/2011/300.

52 § 8 ods. 15 zákona
o reklame.

53 § 15 ods. 7 zákona o lie-
koch, článok 94 ods. 3
smernice 2001/83.

54 Pre porovnanie, viď EFPIA
HCP Code, článok 10.04.

55 Rozhodnutie ŠUKL
zo dňa 2. apríla 2008,
č. 08/1933/705.

56 Rozhodnutie ŠUKL (neda-
tované), č. 282/2012/600.

57 Čl. 94 ods. 1 smernice
2001/83.

58 Judikatúra SDEU citovaná
v pozn. 14 vyššie.

Okrem súladu s SPC, ktorý bol popísaný vyššie, reklama lieku adresovaná odbornej verejnosti musí obsahovať presné, overiteľné, aktuálne a dostatočné úplné informácie na to, aby si príjemca urobil vlastný názor na terapeutickú hodnotu lieku.⁵⁰ Z rozhodovacej praxe ŠÚKL vyplýva, že určitú výhodu pri naplnení tejto požiadavky budú mať generiká, pretože pri nich platí určitá prezumpcia znalosti ich terapeutických účinkov lekármi, resp. možno predpokladať, že odborník má lepšiu vedomosť o ich vlastnostiach.⁵¹ Bolo by však zavádzajúce aplikovať tento záver všeobecne a na všetky generiká, alebo tvrdiť, že bremeno poskytovaných informácií je ťažšie pri nových, originálnych liekoch. Prikláňame sa skôr k záveru, že terapeutická hodnota lieku bude posudzovaná v kontexte celkového obsahu poskytnutých informácií.

Osobitné formy reklamy adresovanej odbornej verejnosti

a) Dary

Podľa zákona o reklame je zakázané poskytovanie darov osobám oprávneným predpisovať lieky v súvislosti s propagáciou liekov.⁵² Napriek tomu, že na prvý pohľad sa tento zákaz môže javiť ako dostatočne striktný a široký na to, aby nechával akýkoľvek priestor na právnu interpretáciu, opak je pravdou, najmä z dôvodu pojmu daru, kontextu, v akom môže alebo nemôže byť poskytovaný a odlišnej úpravy tohto ustanovenia v legislatíve EÚ.

Zákaz poskytovania darov v súvislosti s reklamou liekov má primárne zabrániť ovplyvňovaniu lekára pri predpisovaní liekov, ktorý vyplýva tak zo slovenskej ako aj európskej legislatívy.⁵³ Je nepochybné, že určité typy darov, z ktorých je zrejmé, že ich pridaná hodnota je skôr ďakovná alebo motivačná budú zakázané. Klasickým príkladom takýchto darov sú tie, ktoré majú čisto osobnú hodnotu pre lekára, ako napríklad lístky na kultúrne podujatie.⁵⁴ Existujú však aj typy darov, ktoré nemajú materiálnu resp. vyčísliteľnú trhovú hodnotu. Príkladom môže byť nosič s aktuálnymi odbornými informáciami, napr. o nových vedeckých poznatkoch, ktorý bude mať odbornú hodnotu pre lekára, avšak nemá žiadnu „trhovú hodnotu“.

Okrem toho je pri posudzovaní darov poskytovaných farmaceutickými spoločnosťami lekárom a lekárnikom potrebné posudzovať aj kontext, v akom je dar poskytovaný. Pokiaľ ide o motiváciu alebo odmenu k zvýšeniu preskripcie je samozrejme zakázaný. Tak isto je zakázaný aj dar poskytovaný nie ako priama motivácia k preskripcii, ale v súvislosti s reklamou liekov, teda napríklad v rámci diskusie lekárskeho zástupcu a lekára o uvádzaní nového lieku na trh. Ako však bolo uvedené vyššie, nie každé šírenie informácií o liekoch je automaticky reklamou liekov (najmä v kontexte propagačného úmyslu) a v kontexte šírenia informácií, ktoré nepredstavujú reklamu, dary zakázané nie sú. Rozlišovanie daru v súvislosti s reklamou liekov a v súvislosti so šírením informácií má oporu aj v rozhodovacej praxi ŠÚKL. Na to, aby určité konanie bolo považované za reklamu, musí sledovať cieľ uplatnenia tovaru na trhu,⁵⁵ to znamená jeho predpisovania, výdaja alebo spotreby konkrétneho produktu.⁵⁶ Z uvedeného vyplýva, že pokiaľ ide o dar, ktorý nie je poskytovaný s cieľom uplatnenia lieku na trhu, nejde o dar poskytovaný v súvislosti s reklamou liekov.

Pred výraznou legislatívnou zmenou reklamy liekov v roku 2011 boli v súvislosti s reklamou liekov dovolené dary nepatrnej hodnoty. Súčasná právna úprava túto výnimku neobsahuje aj napriek tomu, že dary nepatrnej hodnoty výslovne dovoľuje smernica 2001/83.⁵⁷ Vzhľadom na vyššie spomínanú úplnú harmonizáciu vyplývajúcu zo smernice 2001/83 považujeme tento rozdiel za chybu pri implementácii európskej legislatívy na strane slovenského zákonodarcu. V zmysle zásady priameho vertikálneho účinku (napriek tomu, že smernice sú primárne adresované členským štátom) sa súkromné osoby môžu dovoľávať účinku smerníc voči štátu a jeho regulačným orgánom, pokiaľ im smernica práva nad rozsah tých, ktoré im v dôsledku nesprávnej implementácie na národnej úrovni nie sú uznané.⁵⁸ Držiteľ registrácie má v zmysle tohto princípu právo spoliehať sa na znenie smernice a možno tak tvrdiť, že slovenský zákonodarca nemôže zakázať poskytovanie darov nepatrnej hodnoty ani pokiaľ súvisia s reklamou liekov.

b) Vzorky

Ďalšou špecifickou oblasťou reklamy liekov voči odbornej verejnosti je poskytovanie vzoriek liekov, v ktorej na Slovensku existuje v aplikačnej praxi veľmi živá diskusia, ktorá vyplýva z určitého rozporu úprav zákona o liekoch a zákona o reklame. Zákon o reklame upravuje poskytovanie vzo-

riek liekov pomerne obsiahlo, pokiaľ ide o frekvenciu ich poskytovania, osobu, ktorej môžu byť poskytnuté, spôsob a rozsah ich poskytovania aj systém nastavenia internej kontroly poskytovania vzoriek na strane poskytovateľa.⁵⁹ Hrôzu v očiach poskytovateľov vzoriek však vyvolával zákon o liekoch, ktorý zakazuje poskytovanie zliav v naturáliách, pričom do januára 2013 do definície takejto zľavy spadali aj vzorky humánneho preskripčného lieku.⁶⁰ Nebolo teda zrejme, či má prednosť neskorší zákon o liekoch, ktorý poskytovanie vzoriek zdanlivo plošne zakazoval alebo skorší avšak špeciálny zákon o reklame, ktorý poskytovanie vzoriek za splnenia zákonných podmienok dovoľoval. Táto diskusia je však v súčasnosti už obsolétna, pretože zákonodarca v ostatnej novele zákona o liekoch (č. 459/2012 Z. z.) s účinnosťou od 2. januára 2013 túto nezrovnalosť odstránil a vzorky liekov z definície zliav v naturáliách vypustil.

Určité nejasnosti však stále vyvoláva zákaz poskytovania darov v súvislosti s reklamou liekov. Podľa niektorých názorov poskytovanie vzoriek liekov predstavuje poskytovanie darov v súvislosti s propagáciou liekov, ktoré je zakázané. Je alebo nie je teda možné poskytovať vzorky liekov?

Ak pri zodpovedaní položenej otázky máme postupovať s ohľadom na hierarchiu právnych predpisov, treba začať pri smernici 2001/83, ktorá poskytovanie vzoriek za splnenia určitých podmienok výslovne dovoľuje.⁶¹ Je dôležité podotknúť, že smernica zároveň však s ich poskytovaním výslovne počíta. Z európskej legislatívy teda zákaz poskytovania vzoriek liekov nevyplýva, práve naopak, poskytovanie vzoriek je dovoľené (aj keď prísne regulované).

Vzhľadom na povahu úplnej harmonizácie je podľa nášho názoru neprípustné, aby zákon o reklame na jednej strane umožňoval poskytovanie vzoriek liekov a zároveň ho zakazoval ako dar. Domnievame sa, že interpretácia zakazujúca poskytovanie vzoriek liekov ako takých a ich zaradenie do režimu darov, ktoré nie je možné v súvislosti s reklamou liekov poskytovať, by bola v rozpore s európskou legislatívou.

c) Kongresy

Za formu reklamy liekov sa podľa demonštratívneho výpočtu v § 8 ods. 2 ZRek a čl. 86 ods. 1 smernice 2001/83 považuje aj sponzorovanie vedeckých kongresov, vrátane preplácania cestovných náhrad a nákladov na ubytovanie. Smernica 2001/83 priamo rieši vzťah medzi poskytovaním darov a účasťou na kongresoch a poskytovanie pohostenia na odborných kongresoch v rozsahu, v akom nevyhnutne s odborným kongresom súvisí a za predpokladu, že pohostenie je poskytované priamo zdravotníckym pracovníkom, je dovoľené a nepovažuje sa za dar. Smernica 2001/83 kladie dôraz na účel podujatia a jeho hlavné ciele⁶² a kladie podmienku, že pohostenie má byť poskytnuté len zdravotníckym pracovníkom. Etický kódex európskej asociácie *European Federation and Pharmaceutical Industries and Associations* (EFPIA), ktorý vychádza zo smernice 2001/83, rovnako neobsahuje žiadne kvantitatívne vymedzenie sprievodných aktivít.

Znenie uvedenej smernice bolo transponované aj do nášho zákona o reklame, podľa ktorého odborný charakter podujatia nie je narušený tým, že na kongrese je zdravotníckym pracovníkom⁶³ poskytnuté pohostenie, ak je toto obmedzené na hlavný, vedecký resp. odborný účel podujatia.⁶⁴

Kým úprava vyplývajúca zo smernice 2001/83 a zákona o reklame je jednotná, vody právnej istoty kalí nekonceptná úprava v zákone o liekoch, kde totiž nachádzame samostatnú definíciu odborného podujatia aj povinnosť spojením s účasťou a pohostením zdravotníckych pracovníkov na takomto podujatí.

Zákon o liekoch farmaceutickým spoločnostiam zakazuje akúkoľvek podporu iného ako odborného podujatia a rovnako podporu zdravotníckeho pracovníka na inom ako odbornom podujatí. Pokiaľ ide o pojem odborného podujatia, zákon o liekoch v znení účinnom od 2. januára 2013 priniesol novú definíciu, v rámci ktorej zavádza inovatívnu mierku 20 %. Odborné podujatie podľa zákona o liekoch je také, kde rozsah sprievodných aktivít nepresiahne 20 % celkového časového rozsahu podujatia.⁶⁵ Kvantifikácia pomeru sprievodných aktivít k hlavnému účelu podujatia sa môže javiť ako snaha o jasné nastavenie hraníc medzi odborným a iným, napr. rekreačným alebo zábavným podujatím. Nie je však zrejme, čo zákonodarca týmto vymedzením zamýšľal. Bývalý minister zdravotníctva túto legislatívu interpretoval ako dovoľenie jedného dňa lyžovačky na päťdňovom kongrese.⁶⁶ Súčasná ministerka limit pojem „sprievodné aktivity“ naopak vykladá ako čas na obed a osobnú hygienu.⁶⁷ Ani jeden z týchto výkladov však nie je presvedčivý. Po prvé, sponzorovanie lyžovačky by zrejme bolo v rozpore s obmedzením pohostenia na hlavný vedecký účel podujatia (§ 8 ods. 16 ZRek, čl. 95 smernice 2001/83). Na druhej strane, obed a osobná

59 § 19 až 22 zákona o reklame.

60 § 15 ods. 5 zákona o liekoch.

61 Bod 51 odôvodnenia a čl. 96 ods. 1 smernice 2001/83.

62 Čl. 95 smernice 2001/83/ES hovorí o „purpose“ a „objective“ odborného podujatia.

63 Definícia pojmu „zdravotnícky pracovník“ je ustanovená v § 27 zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve v znení neskorších predpisov (ďalej len **zákon o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti**), pričom o fyzickú osobu vykonávajúcu nasledovné zdravotnícke povolania:
(a) lekár,
(b) zubný lekár,
(c) farmaceut,
(d) sestra,
(e) pôrodná asistentka,
(f) fyzioterapeut,

- (g) verejný zdravotník,
- (h) zdravotnícky laborant,
- (i) asistent výživy,
- (j) dentálna hygienička,
- (k) rádiologický technik,
- (l) zdravotnícky záchranár,
- (m) zubný technik,
- (n) technik pre zdravotnícke pomôcky,
- (o) optometrista,
- (p) farmaceutický laborant,
- (q) masér,
- (r) očný optik,
- (s) ortopedický technik,
- (t) zdravotnícky asistent a
- (u) sanitár.

64 § 8 ods. 16 zákona
o reklame.

65 § 2 ods. 44 zákona
o liekoch.

66 Zvolenská uvoľní ruky far-
mafíriem, In: Hospodárske
noviny, 2. októbra 2012,
s. 6.

67 Lekárne môžu opäť dávať
zľavy, získa len pacient,
In: SME, 6. decembra 2012,
s. 10.

68 Stanovisko ŠÚKL
zo dňa 18. marca 2013,
č. 11/2013/600.

hygiena zrejme nie sú v rozpore s vedeckých účelom podujatia a nemožno tvrdiť, že obed alebo osobná hygiena by podľa doterajšej úpravy neboli dovolené.

Ako najpravdepodobnejší výklad sa javí, že zákonodarca chcel vymedziť priestor na odbornú reklamu v rámci kongresov, najmä reklamné stánky a podobné aktivity. Natíska sa však otázka, či takéto vymedzenie nie je nadbytočné. V aplikačnej praxi nevyhnutne vzniknú problémy, čo všetko sa má do 20 % počítať, či táto kategorizácia je v súlade s európskou legislatívou a aký je jej vzťah k zákonu o reklame.

Samotný zákon o liekoch pri definícii odborného podujatia odkazuje na to, že odborné podujatia nesmú byť v rozpore s ustanoveniami osobitného predpisu, ktorým je zákon o reklame. Zákon o reklame možno vo vzťahu k zákonu o liekoch vnímať ako *lex specialis*, ktorý upravuje podrobnejšie reklamu liekov. Zákon o reklame pomer sprievodných akcií na odbornom podujatí neupravuje. Je teda vôbec potrebné presne kvantifikovať pomer sprievodných aktivít pri odbornom podujatí? Vzhľadom na úpravu zákona o reklame ako osobitného zákona ako aj smernice 2001/83/ES a požiadavky absolútnej harmonizácie sa domnievame, že pre naplnenie odborného účelu podujatia nie je potrebné striktné percentuálne vymedzovať obsah odborných a sprievodných aktivít pokiaľ je striktné rešpektovaný odborný účel podujatia.

d) Plány riadenia rizík

Osobitnou formou prezentácie informácií o lieku sú tzv. plány riadenia rizík (v praxi sa často používa skratka RMP z anglického „*risk management plan*“). Podľa § 68 ods. 6 a 7 zákona o liekoch je plán riadenia rizík podrobný opis systému riadenia rizík, čo je súhrn činností dohľadu nad bezpečnosťou humánnych liekov a zásahov, určených na identifikáciu, charakteristiku, prevenciu alebo minimalizáciu rizík vo vzťahu k humánnym liekom vrátane hodnotenia účinnosti takýchto činností a zásahov.

RMP pripravuje držiteľ rozhodnutia o registrácii liekov a kontroluje, pripomienkuje a schvaľuje príslušný národný orgán (v slovenskom kontexte ŠÚKL). RMP popisuje čo je a čo nie je známe o bezpečnom používaní lieku a určuje ako sa dá nežiaducim (vedľajším) účinkom predchádzať, alebo ako ich výskyt u pacientov minimalizovať. Zahŕňa tiež plán štúdií a iných aktivít, ktorými sa získa viac poznatkov o bezpečnostnom profile lieku a rizikových faktoroch pre vznik nežiadúcich účinkov. RMP je držiteľ registračného rozhodnutia povinný nepretržite modifikovať a upravovať podľa najnovších poznatkov počas celej doby, ako je liek na trhu. RMP môže obsahovať edukačné materiály určené zdravotníckym pracovníkom alebo pacientom, ktoré tak isto podliehajú schváleniu a môžu byť distribuované iba v schválenej forme.

Podľa stanoviska ŠÚKL⁶⁸ uvádzanie materiálov na internete nenahrádza ich priame poskytovanie lekárom alebo pacientom v písomnej forme, ako to vyžaduje RMP. Materiály vypracované v rámci RMP môžu byť zverejňované na webovej stránke držiteľa registrácie, musia však byť rozdelené podľa toho, či sú určené širokej verejnosti alebo osobám oprávneným predpisovať a vydávať lieky. V prípade uvádzania materiálov v samostatnom priečinku na internetovej stránke, obsah priečinku musí byť obmedzený iba na materiály požadované RMP. Materiály, ktoré sú súčasťou RMP a sú uvedené na internete, nesmú mať žiadne formy propagácie, vrátane uvádzania sloganov. Nesmú teda zakladať reklamu, ich samotné sprístupnenie na internete však reklamou nie je.

Záver

Regulácia reklamy liekov je nepochybne komplexná téma tak z hľadiska štruktúry právnej regulácie ako aj z hľadiska ekonomického objemu regulovaných činností. Zároveň ide o oblasť, ktorá je vystavená veľkému záujmu politiky a z toho vyplývajúcej zvýšenej frekvencii legislatívnych zmien, ktoré nie vždy prispievajú k prehľadnosti a predvídateľnosti právnej úpravy a tým v konečnom dôsledku ani k zvyšovaniu právnej istoty.

V tomto článku sme mali ambíciu poskytnúť všeobecný úvod do problematiky, najmä s dôrazom na európskoprávny rozmer, na ktorý sa v kontexte slovenskej legislatívy často zabúda. Zároveň sme chceli poukázať na niektoré špecifické problémy, s ktorými sme sa v aplikačnej praxi

opakovane stretli. Ani jednu z týchto oblastí sme určite nepokryli vyčerpávajúco. Veríme však, že koncepcnejšie pokrytie tejto oblasti právnej regulácie v domácej odbornej literatúre môže prispieť k zvyšovaniu predvídateľnosti právneho prostredia a k vyššej miere právnej istoty, ktorá je v konečnom dôsledku v záujme tak štátu ako aj regulovaných subjektov. ■

Článok odráža súkromné názory autorov a nemusí sa zhodovať s názorom inštitúcií, pre ktoré autori pracujú.

RESUMÉ

Reklama liekov v kontexte európskej a slovenskej legislatívy

Autori sa venujú právnej regulácii reklamy liekov na slovenskej ako aj európskej úrovni. Napriek tomu, že ide o rozsiahlu oblasť právnej úpravy, ktorej sa venuje nemalá časť európskej literatúry a judikatúry, na Slovensku táto téma bola len výnimočne predmetom odbornej právnickej literatúry. Autori by v článku radi ponúkli stručný úvod do problematiky. Východiskom je popis štruktúry regulácie reklamy liekov, ktorá vyplýva z európskej legislatívy a na slovenskej úrovni sa čiastočne prekrýva v zákone o reklame a zákone o liekoch. Autori ďalej analyzujú definíciu reklamy a popisujú vybrané otázky, ktoré často vyvstávajú v aplikačnej praxi.

SUMMARY

Advertising of Medicinal Products in the Context of European and Slovak Legislation

The authors deal with legislation governing and regulating the advertising of medicinal products at the Slovak as well as at the European level. Despite the fact there are extensive laws and regulations related to this area, which is also covered in much of the European legal literature and case law, this topic was covered in Slovak legal literature only exceptionally. The authors would like to provide a brief introduction to these issues. The starting point is the description of the structure of regulation of the advertising of medicinal products based on the European legislation, which at the Slovak level partly overlaps with the Advertising and Promotion Act and the Medicines Act. The authors also analyse definition of the advertising and they deal with selected issues that often arise in the application practice.

ZUSAMENFASSUNG

Arzneimittelwerbung im Kontext der europäischen und slowakischen Legislative

Die Autoren widmen sich der Rechtsregelung der Arzneimittelwerbung auf slowakischer sowie auf europäischer Ebene. Obwohl es sich um einen umfangreichen Bereich der Rechtsregelung handelt, dem ein nicht unbedeutender Teil der europäischen Literatur und Rechtsprechung gewidmet wird, in der Slowakei war dieses Thema nur ausnahmsweise Gegenstand der juristischen Fachliteratur. Die Autoren möchten in diesem Artikel eine kurz gefasste Einleitung in die Problematik anbieten. Als Anhaltspunkt dient die Beschreibung der Struktur der Arzneimittelwerbungsregulierung, die aus der europäischen Rechtsprechung resultiert und auf der slowakischen Ebene überdeckt sich teilweise im Gesetz über die Werbung und im Arzneimittelgesetz. Die Autoren analysieren weiter die Definition der Werbung und beschreiben ausgewählte Fragen, die in der Anwendungspraxis oft vorkommen.

O lehote na podanie sťažnosti vo veciach tajného sledovania osôb orgánmi verejnej moci

Mgr. JUDr. Zoltán Perhács, PhD.

Článok má dva ciele. Po prvé, v kontexte rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky, poukazuje na to, že zákonná dvojmesačná lehota na podanie ústavnej sťažnosti, ako špecifického a subsidiárneho prostriedku na ochranu ústavne zaručených základných práv a slobôd, ak je predmetom podania námietka zákonnosti a ústavnosti použitia informačno-technických prostriedkov, sa počíta odo dňa, keď sa mohol sťažovateľ o jeho použitie dozvedieť. Po druhé, upriamuje pozornosť na to, že dozvedanie sa o použití informačno-technických prostriedkov orgánmi verejnej moci, až na jednu výnimku, napriek tomu, že ide o závažný zásah do práva na súkromie, je ponechané na náhodu.

Tajné sledovanie alebo tajný dohľad osôb (špicľovanie, špehovanie, sledenie) orgánmi verejnej moci použitím informačno-technických prostriedkov v trestnom konaní prichádza primárne do úvahy pri aplikácii trestnoprocesných inštitútov – vyhotovovanie obrazových, zvukových alebo obrazovo-zvukových záznamov (tzv. „priestorový odposluch“, „oči“ alebo „veľký odposluch“) a odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky (tzv. „telefonický odposluch“, „uši“ alebo „malý odposluch“), ktoré sú upravené v §§ 114 a 115 platného Trestného poriadku. Ďalšie trestno-procesné inštitúty používané utajovaným spôsobom – agent (§117), sledovanie osôb a vecí (§ 113), (tzv. „sledovanie“, „sledka“ alebo „S-ka“) v kontexte tohto príspevku prichádzajú do úvahy len vtedy, ak sa pri ich aplikácii zároveň použije aj niektorý z druhov informačno-technických prostriedkov. Mimo trestného konania použitie informačno-technických prostriedkov upravuje zákon č. 166/2003 Z. z. o ochrane súkromia pred neoprávneným použitím informačno-technických prostriedkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o ochrane pred odpočúvaním) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane pred odpočúvaním“). Kým podľa § 4 ods. 1 zákona o ochrane pred odpočúvaním vydáva sudca písomný **súhlas** na použitie informačno-technických prostriedkov, podľa Trestného poriadku vydáva sudca písomný **príkaz** na použitie informačno-technických prostriedkov. Napriek rozdielnej terminológii nemôžu byť pochybnosti o tom, že tak **súhlas ako aj príkaz majú formálne, ale aj obsahové (materiálne) náležitosti rozhodnutia**.¹ Pre spresnenie treba uviesť, že pred účinnosťou zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“), sa príkazy sudcov, teda aj príkazy na použitie informačno-technických prostriedkov, považovali za rozhodnutia svojho druhu (*sui generis*). Podľa súčasne

Mgr. JUDr. Zoltán Perhács, PhD.

je absolventom Akadémie Policajného zboru v Bratislave a fakulty práva Paneurópskej

vysokej školy. V súčasnosti pôsobí ako advokátsky koncipient a odborný asistent katedry trestného práva fakulty práva Janka Jesenského Vysokej školy v Sládkovičove.

¹ Bližšie k tomu pozri napríklad: Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 14. júna 2006 pod sp. zn. I. ÚS 274/05.

platného právneho stavu už nejde o rozhodnutia svojho druhu, ale o rozhodnutia.² Napokon však v tejto súvislosti treba zdôrazniť, že nie je podstatné, ako je daný individuálny právny akt formálne-právne označený (rozhodnutie, príkaz, súhlas, opatrenie, oznámenie, vyjadrenie a podobne), ale to, či svojimi právnymi účinkami smeruje ku konkrétnemu adresátovi práva a zakladá mu priamo alebo aj sprostredkovane práva či povinnosti.

Proti príkazu alebo súhlasu na použitie informačno-technických prostriedkov **platná právna úprava neumožňuje podať opravný prostriedok**. Príkaz, resp. súhlas (ďalej aj ako „rozhodnutie“ alebo „rozhodnutie sudcu“) na použitie informačno-technických prostriedkov sa stáva právoplatným dňom jeho vydania, čo mimo iného znamená aj to, že ak v rozhodnutí sudcu je uvedený začiatok lehoty na použitie informačno-technického prostriedku zhodujúci sa s dňom vydania rozhodnutia, tak už v deň jeho vydania môžu príslušné štátne orgány nielen vykonať inštalovanie príslušného druhu informačno-technického prostriedku, ale zároveň môžu začať aj s jeho reálnou aplikáciou – vyhotovovaním záznamov.

Síce tak, ako už bolo uvedené, proti rozhodnutiu súdu na použitie informačno-technických prostriedkov nemožno podať opravný prostriedok, no na druhej strane platná právna úprava umožňuje dotknutým osobám dodatočne (*a posteriori*) súdne preskúmanie rozhodnutia za splnenia zákonných podmienok, teda namietaj porušenie svojich základných práv proti prípadným svojvoľným, resp. nezákonným použitím informačno-technických prostriedkov orgánmi verejnej moci. Dodatočné preskúmanie rozhodnutia však prichádza do úvahy len vtedy, ak sa dotknutá osoba dozvie, že vo vzťahu k nej boli takéto rozhodnutia vydané.

Vo vzťahu k súdnemu preskúmaniu rozhodnutia na použitie informačno-technických prostriedkov treba rozlišovať minimálne dve základné procesné situácie. Prvá situácia sa týka dotknutej osoby – obžalovaného, z čoho je zrejmé, že trestná vec dospela do štádia súdneho konania a druhá situácia sa týka dotknutej osoby, ktorá nie je stranou v konaní pred trestným súdom. Pokiaľ ide o prvú situáciu, o prípadnej námietke obžalovaného o nezákonnosti rozhodnutia na použitie informačno-technických prostriedkov musí súd rozhodnúť na hlavnom pojednávaní, kde sa vykonáva dokazovanie. V prípade, ak námietku obžalovaného, ktorý realizuje svoje ústavné právo na obhajobu, odmietne z dôvodu, že rozhodnutie o použití informačno-technických prostriedkov je zákonné, obžalovaný môže podať opätovnú námietku aj v druhostupňovom – odvolacom konaní. V prípade neúspechu, až po naplnení zásady subsidiarity sa môže obrátiť ústavnou sťažnosťou (ďalej len „sťažnosť“) na Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“).

Inými slovami, kontrola a ochrana, resp. možnosť súdneho preskúmania zo strany všeobecného (trestného) súdu vôbec neprichádza do úvahy v prípadoch, keď trestné stíhanie v prípravnom konaní nebolo skončené – vo veci prebieha vyšetrovanie alebo skrátené vyšetrovanie. Rovnako neprichádza do úvahy ani vtedy, keď trestné stíhanie bolo právoplatne skončené v prípravnom konaní,³ pretože v takomto prípade sa vec pred trestný súd vôbec nedostane.⁴

Úplne iná (odlišná) je situácia nielen vtedy, ak dotknutá osoba nie je stranou⁵ trestného konania alebo trestná vec nedospeje do štádia súdneho konania, ale aj vtedy, ak použitie informačno-technických prostriedkov bolo realizované mimo trestného konania podľa ustanovení zákona o ochrane pred odpočúvaním.

V prípade, ak trestná vec nedospeje do štádia súdneho konania alebo, ak dotknutá osoba nie je stranou trestného (súdneho) konania alebo použitie informačno-technických prostriedkov bolo realizované mimo trestného konania podľa ustanovení zákona o ochrane pred odpočúvaním a o jeho použití sa dotknutá osoba dozvedela iba **náhodne**, môže za splnenia zákonných predpokladov, právne účinným spôsobom, priamo namietaj nezákonnosť ako aj neústavnosť rozhodnutia a samotné použitie informačno-technických prostriedkov, podaním sťažnosti v konaní pred ústavným súdom. V takomto prípade zásada subsidiarity neplatí.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy, ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1 a také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší.

2 Trestný poriadok príkazy priamo upravuje v treťom diely (Príkaz) siedmej hlavy (Rozhodnutia) prvej časti, konkrétne v § 181 (Obsah príkazu) a § 182 (Použitie ustanovení o rozsudku).

3 Napríklad: Postúpením veci podľa § 214, zastavením trestného stíhania podľa § 215, podmienčným zastavením trestného stíhania podľa § 216, Podmienčné zastavenie trestného stíhania spolupracujúceho obvineného podľa § 218.

4 Obdobie: ČENTĚŠ, J. Odpočúvanie – procesné a hmotnoprávne aspekty. Bratislava: C. H. Beck, 2013. s. 208.

5 Podľa § 10 ods. 11 druhej vety Trestného poriadku: V konaní pred súdom **je stranou ten**, proti komu sa vedie trestné konanie, poškodený, zúčastnená osoba a prokurátor; rovnaké

postavenie ako strana má aj zástupca občianskeho združenia, dôveryhodná osoba, ako aj iná osoba, na ktorej návrh alebo žiadosť sa konanie vedie alebo ktorá podala opravný prostriedok a v konaní proti mladistvému aj orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Ak sa v tomto zákone používa pojem strana, rozumie sa tým v predsúdnom konaní aj subjekt trestného konania, ak z jednotlivého ustanovenia nevyplýva niečo iné.

6 V súvislosti s ústavnou sťažnosťou namietajúcou nezákonnosť a neústavnosť použitia informačno-technických prostriedkov, ktorá bola podaná oneskorene pozri napríklad: Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 6. októbra 2011 pod sp. zn. II. ÚS 454/2011.

7 Napríklad: Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 14. marca 2012 pod sp. zn. I. ÚS 125/2012.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, nepripustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, **ako aj návrhy podané oneskorene**, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní uznesením bez ústneho pojednávania odmietnuť. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Jednou zo základných podmienok prijatia sťažnosti na ďalšie konanie pred ústavným súdom je jej **podanie v lehote** ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. **Táto lehota je dvojmesačná** a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom pri opatrení alebo inom zásahu sa počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Nedodržanie tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene⁶ (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

V prípade, ak je sťažnosť podaná po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty, **zákon o ústavnom súde neumožňuje zmeškanie tejto lehoty odpustiť** (napríklad: IV. ÚS 14/03, I. ÚS 64/03, I. ÚS 188/03, I. ÚS 235/03, IV. ÚS 35/04, I. ÚS 156/04, II. ÚS 267/04, I. ÚS 109/06). Ústavný súd pri svojej judikátornej činnosti opakovane vyslovil právny názor, že **sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nemožno považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany základných práv alebo slobôd** (napríklad I. ÚS 33/02, II. ÚS 29/02, III. ÚS 55/02, III. ÚS 114/03, IV. ÚS 236/03, IV. ÚS 158/04, I. ÚS 109/06). Dvojmesačná lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde by mala, podľa názoru ústavného súdu, vyjadrovať dobu postačujúcu na uplatnenie účinnej ústavnej ochrany sťažovateľovi a zároveň rešpektuje aj princíp právnej istoty (napríklad: IV. ÚS 287/09, m. m. III. ÚS 186/02). V rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 287/09 ústavný súd uviedol, že *„...z platnej právnej úpravy, resp. z argumentačného priestoru jej vymedzeného je... nevyhnuté určenie začiatku plynutia uvedenej subjektívnej lehoty pri opatrení alebo inom zásahu do práv sťažovateľa interpretovať rigorózne, t. j. takou dikciou, že sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov odo dňa, keď sa sťažovateľ pri zachovaní postupu lege artis o takomto opatrení alebo inom zásahu dozvedieť mohol a mal. Možnosť dozvedieť sa o opatrení alebo inom zásahu do základných práv alebo slobôd sťažovateľa je totiž podľa názoru ústavného súdu potrebné posudzovať pri rešpektovaní objektívneho hľadiska vychádzajúceho z požiadavky, že sťažovateľ musí venovať opatreniam alebo iným zásahom, ktorými mohli byť porušené jeho základné práva alebo slobody, náležitú pozornosť...“*.

Podľa právneho názoru ústavného súdu niet pochybnosti o tom, že **informačno-technické prostriedky, resp. príkazy alebo súhlasy** (rozhodnutia sudcu), na základe ktorých je možné ich použiť, spadajú pod režim **„...opatrenia alebo iné zásahy...“**⁴⁷ Príkaz alebo súhlas na použitie informačno-technických prostriedkov je síce rozhodnutie, no napriek tomu, v kontexte uplatnenia základných práv a slobôd v konaní pred ústavným súdom, sa považuje za opatrenie alebo iný zásah. Je tomu tak preto, že ak by sa príkaz alebo súhlas na použitie informačno-technických prostriedkov v konaní pred ústavným súdom posudzoval ako rozhodnutie podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde, tak dvojmesačná lehota na podanie ústavnej sťažnosti by začala plynúť dňom vydania (právoplatnosti) rozhodnutia na použitie informačno-technických prostriedkov, presnejšie v deň nasledujúci po dni, ktorý je určujúcim pre začiatok plynutia lehoty. V praxi by to znamenalo, že väčšina dotknutých osôb, ktoré by sa o použitie informačno-technických prostriedkov náhodne dozvedeli po uplynutí tejto dvojmesačnej lehoty, by nemohla podať ústavnú sťažnosť, resp. podala by ju oneskorene. Inak povedané, ak by sa napadnuté rozhodnutia o použití informačno-technických prostriedkov riadili formálno-právnym režimom právoplatného rozhodnutia súdu, potom by sa dotknuté osoby pre nedodržanie kogentnej dvojmesačnej lehoty reálne nemohli proti týmto právoplatným rozhodnutiam súdov účinne brániť sťažnosťou podanou ústavnému súdu. Z uvedeného vyplýva, že dvojmesačná lehota na podanie sťažnosti, ak sťažovateľ napáda nezákonnosť a neústavnosť príkazu alebo súhlasu príslušného sudcu na používanie informačno-technických prostriedkov, sa počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mal a mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Nedodržanie tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom

na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene. Inými slovami, oneskorenosť podania ústavnej sťažnosti je základnou a neodstrániteľnou prekážkou v konaní pred ústavným súdom.

Dvojmesačná lehota na podanie sťažnosti pri opatrení alebo inom zásahu sa teda počíta odo dňa, keď sa mal a mohol sťažovateľ o opatrení alebo o inom zásahu dozvedieť. Ide o lehotu, ktorá závisí od subjektívnych možností sťažovateľa ako dotknutej osoby. Ak sťažovateľ v podanej sťažnosti napáda nezákonnosť a neústavnosť použitia informačno-technických prostriedkov, musí ju podať v lehote.

Platná právna úprava podľa Trestného poriadku ale ani mimo neho (podľa zákona o ochrane pred odpočúvaním) nepriznáva žiadnej dotknutej osobe také procesné postavenie, resp. nezakladá povinnosť príslušných orgánov verejnej moci doručovať týmto osobám rozhodnutie (príkaz alebo súhlas) o použití informačno-technických prostriedkov. Z uvedeného, v konečnom dôsledku, mimo iného vyplýva, že v prípade, ak sa aj dotknutá osoba náhodne dozvie o použití informačno-technických prostriedkov, nepochybne sa dostane do objektívnej dôkaznej tiesni. Veď ako môže dotknutá osoba, ako prípadný sťažovateľ, resp. jej právny zástupca, spracovať kvalitnú sťažnosť, ktorá je jedným z elementárnych predpokladov v konaní pred ústavným súdom, keď nepozná ani len formálne náležitosti rozhodnutia o použití informačno-technických prostriedkov, nieto ešte jeho materiálne (obsahové) náležitosti. Ako môže sťažovateľ vo svojom podaní napríklad namietat (napadnúť) legalitu, legitimitu a proporcionalitu príkazu, či súhlasu na použitie informačno-technických prostriedkov, prípadne ničím nepodložené údaje, uvedené v rozhodnutí sudcu, ktorý vychádzal z predložených podkladových materiálov od bezpečnostných zložiek štátu, keď ani samotný sudca nevie, že údaje predložené bezpečnostnými zložkami štátu v skutočnosti nie sú ničím podložené alebo nie sú pravdivé a podobne. Môžu sa teda dotknuté osoby proti právoplatným rozhodnutiam súdov, ktoré im na jednej strane neboli nikdy doručené, no na druhej strane povolili príslušným štátnym orgánom použiť informačno-technické prostriedky a tak výrazne zasiahnuť do práva na súkromie, **účinne** brániť sťažnosťou podanou ústavnému súdu?

V danej súvislosti treba zdôrazniť, že právna úprava by nemala (nemôže) byť založená na akejsi **náhode**, či sa o použitie informačno-technických prostriedkov orgánmi verejnej moci dotknutá osoba dozvie alebo nie, o to viac, že ide o závažný zásah do základných práv a slobôd, teda do práva na súkromie.

Tak, ako už bolo uvedené, aj súhlas, či príkaz sudcu na použitie informačno-technických prostriedkov má zákonnú povahu rozhodnutia, a preto sa po skončení použitia informačno-technických prostriedkov musia riadiť formálno-právnym režimom právoplatného rozhodnutia súdu, čo v danej súvislosti znamená, že rozhodnutie by sa malo doručiť dotknutej osobe bez ohľadu na to, že platná právna úprava neumožňuje proti nemu podať opravný prostriedok. Od momentu dodatočného doručenia rozhodnutia o použití informačno-technických prostriedkov dotknutej osobe by začala plynúť dvojmesačná lehota na podanie sťažnosti. Ústavný súd by potom nemusel skúmať a dokazovať (uveriť, či neuveriť) tvrdenia sťažovateľa, kedy sa v skutočnosti dozvedel, resp. mohol dozvedieť o použití informačno-technických prostriedkov. Pre plynutie dvojmesačnej lehoty by právne relevantná a rozhodujúca nebola skutočnosť, kedy sa sťažovateľ dozvedel, resp. mohol dozvedieť o použití informačno-technických prostriedkov, ale deň dodatočného doručenia súdneho rozhodnutia o ich použití.

Náhodné dozvedanie sa o použití informačno-technických prostriedkov orgánmi verejnej moci, ako už bolo uvedené, prichádza do úvahy aj vtedy, ak ich použitie bolo vykonané v trestnom konaní na základe príslušných ustanovení platného Trestného poriadku, najmä však vtedy, ak informačno-technické prostriedky boli použité na základe ustanovení zákona o ochrane pred odpočúvaním.

Praktické situácie a pramene o **náhodnom** dozvedaní sa o použití informačno-technických prostriedkov orgánmi verejnej moci môžu byť rôznorodé a v praxi neohraničené. Dotknutá osoba, resp. osoby sa môžu napríklad dozvedieť o použití informačno-technických prostriedkov tak, že tzv. prepisy záznamov sa „objavia“ v elektronickej podobe na internete alebo cez „rôzne zdroje“ sa dostanú do rúk tzv. investigatívnym novinárom alebo len tak, že prepisy záznamov za „bližšie nezistených okolností“ niekto len tak objaví na svojom pracovnom stole a následne ich uverejní priamo alebo nepriamo cez iné osoby a podobne. Príspevok nerieši „zlyhania“ prípadných konkrétnych pracovníkov bezpečnostných zložiek, a preto sa nezaoberá otázkami, či takéto spôsoby „uverejnenia“ prepisov záznamov z použitia informačno-technických pros-

triedkov, bez ohľadu na ich obsah, treba považovať za hrdinský čin alebo zbabelosť, prípadne konanie hraničiace s trestnoprávnou zodpovednosťou alebo či v skutočnosti ide o akt pomsty, „obchodovanie“ s informáciami, vydieranie, diskreditovanie a škandalizovanie dotknutých osôb a podobne. Ďalšie možné úvahy o správnosti, resp. nesprávnosti takýchto a podobných konaní a o ich motívoch ponecháme čitateľom tohto príspevku.

Vráťme sa však k pojmu „...náhoda (nepredvídaná udalosť)...“ resp. k slovnému spojeniu „...náhodné dozvedanie sa o použití informačno-technických prostriedkov...“ Už z ilustratívne a veľmi rámcovo naznačených prípadov je nepochybné, že o nespočetne mnohých prípadoch použitia informačno-technických prostriedkov orgánmi verejnej moci **sa dotknuté osobe nedozvedia vôbec**, prípadne sa o ich použití dozvedia iba doslova **náhodne**, teda nie od orgánov verejnej moci, ktoré sa rôznymi formami podieľali na ich použití. Takáto nedostatočná právna úprava v trestnom konaní, ale najmä mimo neho – zákon o ochrane pred odpočúvaním, je typická pre policajný (totalitný) štát. Štát podľa stabilne platnej právnej úpravy (od počiatku až dodnes), prostredníctvom svojich štátnych orgánov ponecháva, až na jednu výnimku, dozvedania sa o tak závažnom zásahu do práva na súkromie, ako bezo sporu použitie informačno-technických prostriedkov je, na akúsi náhodu. Tým, že o nespočetne mnohých prípadoch použitia informačno-technických prostriedkov orgánmi verejnej moci sa dotknuté osoby vôbec nedozvedia, resp. dozvedanie sa o ich použití je ponechané na náhodu, štát cez svoje konajúce štátne orgány nedáva ani len teoretickú možnosť (šancu) obrany proti prípadnému svojvoľnému, resp. nelegálnemu požitiu informačno-technických prostriedkov z ich strany. V danej súvislosti v tomto odbornom periodiku nie je potrebné bližšie rozvádzať a zdôvodňovať, prečo sa použitím informačno-technických prostriedkov orgánmi verejnej moci veľmi závažným (výrazným) spôsobom zasahuje do základných práv a slobôd zaručených ústavou a medzinárodnými dohovormi.

Je všeobecne známe, že informačno-technické prostriedky sú metódy typické pre policajný štát, preto nielen ich prípadné používanie musí mať v zákone striktné vymedzené podmienky, ale rovnako zákonná úprava by mala presne zadefinovať aj právne normy upravujúce opravné konanie, proti rozhodnutiam o použití informačno-technických prostriedkov. S určitou nepresnosťou možno povedať, že už samotná prípadná existencia opravných prostriedkov by samo o sebe a bez ďalšieho preventívne pôsobila proti prípadnému svojvoľnému požitiu informačno-technických prostriedkov orgánmi verejnej moci.

Tak ako už bolo uvedené, ako môže osoba, ktorá sa dodatočne **náhodne** (ak vôbec) dozvedela, že proti nej boli použité informačno-technické prostriedky, reálne podať kvalifikovanú sťažnosť a namietať prípadnú nezákonnosť použitia informačno-technických prostriedkov, keď nepozná obsahové (kvalitatívne) náležitosti rozhodnutia. Vo všeobecnosti možno uviesť, že ak oprávnená osoba chce niečo namietať, resp. podať opravný prostriedok alebo v danom prípade podať sťažnosť, ako špecifický a subsidiárny prostriedok na ochranu ústavne zaručených základných práv a slobôd, musí poznať obsah rozhodnutia, ba čo viac, rozhodnutie by malo byť riadne doručené a to bez ohľadu nato, či platná právna úprava takúto možnosť zaručuje alebo nie. Prinajmenšom je zvláštne, že napriek tomu, že použitím informačno-technických prostriedkov sa výrazným spôsobom zasahuje do základných práv a slobôd, teda do práva na súkromie, platná právna úprava nezabezpečuje dodatočné doručenie rozhodnutia (súhlasu, či príkazu) o použití informačno-technických prostriedkov. Pritom opakovane (notoricky) treba zdôrazniť, že príkaz alebo súhlas o použití informačno-technických prostriedkov sa podľa platnej úpravy považuje za rozhodnutie, ktorým sa výrazným spôsobom zasahuje do základných práv a slobôd zaručených ústavou a medzinárodnými dohovormi. Preto by sa kópia alebo odpis rozhodnutia mala dodatočne doručiť dotknutej (oprávnenej) osobe, a to aj vtedy, keď platná právna úprava takúto povinnosť orgánom verejnej moci neukladá. V danom prípade aj neexistencia právneho základu – zákonnej normy, upravujúcej dodatočné doručenie rozhodnutia o použití informačno-technických prostriedkov, podľa môjho názoru, nezabavuje orgány verejnej moci (súdy) riadne oboznámiť dotknuté oprávnené osoby o tom, že proti nim boli tieto prostriedky použité. Každá dotknutá osoba musí mať minimálne právo dozvedieť sa nielen o tom, že proti nej orgány verejnej moci použili informačno-technické prostriedky, ale musí jej byť zaručené aj minimálne právo dozvedieť sa aj o dôvodoch ich použitia, ktoré sú, resp. musia byť uvedené v rozhodnutí (príkaze, či súhlase). Pri neexistencii takejto právnej úpravy by možno bolo treba za stavu *de lege lata* preskúmať, či neprichádza do úvahy, resp. či právna úprava v danom prípade umožňuje ústavne konformný výklad.

Zo zásady prednosti (doktríny) ústavne konformného výkladu mimo iného vyplýva tiež požiadavka, aby v prípadoch, ak by pri uplatnení štandardných metód výkladu prichádzali do úvahy rôzne výklady súvisiacich právnych noriem, bol by uprednostnený ten, **ktorý zabezpečí plnohodnotnú, resp. plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných práv** fyzických alebo právnických osôb.

Ďalej vo všeobecnosti možno uviesť, že ústavný súd, vychádzajúc z modernej konštitucionalistiky, rozlišuje legislatívne opomenutie od legislatívnej nečinnosti. Legislatívnu nečinnosťou rozumie, že určitá oblasť spoločenských vzťahov je zákonodarcom vedome ponechaná úplne mimo právnu úpravu a tento druh medzery spravidla nebýva objektom skúmania ústavných súdov v rámci abstraktnej kontroly. Legislatívne opomenutie je naopak stavom, keď zákonodarca pozitívne upravujúc určitú oblasť spoločenských vzťahov opomenul niektoré významné prvky tejto právnej úpravy. Zákonodarca pri legislatívnom opomenutí upravuje určitú oblasť nekompaktne či fragmentárne, opomínajúc právny prvok, ktorý je želateľný z hľadiska integrity daného inštitútu, resp. ústavnosti (čiastočná nečinnosť zákonodarcu). Ústavné súdy za určitých okolností riešia situáciu legislatívneho opomenutia buď derogáciou z pozície negatívneho zákonodarcu alebo ústavne konformným výkladom. Všeobecný súd nesmie pri rozhodovaní odmietnuť spravodlivosť ani v prípade nepravej medzery v práve. Ústavný súd však v rámci abstraktnej kontroly môže konštatovať, že ide o legislatívne opomenutie a eventuálne ho riešiť derogačným apelom na zákonodarcu. Môže však taktiež, využívajúc aj perspektívu všeobecného súdu aplikujúceho dané ustanovenia, vykonať záväzný ústavne konformný výklad.

Vzhľadom na uvedené, najmä na skutočnosť, že platná právna úprava v súvislosti s použitím informačno-technických prostriedkov opomenula niektoré významné prvky, ako možnosť podať opravný prostriedok proti rozhodnutiam o použití informačno-technických prostriedkov, dodatočné doručenie týchto rozhodnutí a navyše dozvedanie sa o použití informačno-technických prostriedkov ako závažného zásahu do práva na súkromie, ponecháva na náhode, sa skôr javí, že ide o legislatívne opomenutie.

Je preto na zváženie, či by nebolo vhodné doplniť existujúcu právnu úpravu, aby dodatočne, po skončení použitia informačno-technických prostriedkov, mohli dotknuté osoby proti rozhodnutiu (príkazu alebo súhlasu na ich použitie) podať opravný prostriedok. Takáto právna úprava by mala v sebe obsahovať aj povinnosť dodatočne doručiť rozhodnutia (aspoň kópie alebo ich odpisy) o použití informačno-technických prostriedkov osobám, ktorých sa odpočúvanie priamo dotýka.

V tejto súvislosti môžeme položiť aj ďalšiu otázku, či dozvedanie sa o používaní informačno-technických prostriedkov zložkami štátnej moci, právne ponechané na náhode, nie je už samo osebe a bez ďalšieho **porušením princípu právnej istoty**. Keď sa dotknutá osoba ani len nedozvie, že orgány verejnej moci použili proti nej informačno-technické prostriedky, tak nemá ani len teoretickú možnosť namietat prípadne svojvoľné tzv. telefonické odpočúvanie alebo tzv. priestorové odpočúvanie, prípadne oboje realizované súčasne. Je logické, že keď sa dotknutá osoba nedozvie ani len o použití informačno-technických prostriedkov zložkami štátnej moci tak, nikdy sa nedozvie ani o dôvodoch jeho použitia a podobne.

Je vôbec právne korektné, že mocenské orgány štátu sa tajným dohľadom, ktorý je typický pre policajný štát, pri používaní informačno-technických prostriedkov, ktoré majú nepochybne utajený charakter, **vyhýbajú možným právnym následkom** ich svojvoľného (nelegálneho) použitia tak, že dodatočne nedoručujú rozhodnutia dotknutým osobám, a tak možnosť dozvedieť sa o použití informačno-technických prostriedkov ponechávajú na náhode?

Pre objektivitu však možno dodať, že pravdepodobne jedinou výnimkou, kedy by sa dotknuté osoby nemali dozvedieť o použití informačno-technických prostriedkov, by mali byť konania orgánov verejnej moci podľa ustanovení Trestného poriadku alebo zákona o ochrane pred odpočúvaním v spojitosti so **zločineckou skupinou** alebo **teroristickou skupinou**, z dôvodu extrémnej spoločenskej nebezpečnosti a možných následkov konania týchto skupín.

Na základe uvedených skutočností možno dospieť k záveru, že platná právna úprava (právny stav) zjavne znevýhodňuje dotknuté osoby, pretože nezabezpečuje účinnú obranu proti prípadnému svojvoľnému použitiu informačno-technických prostriedkov a dozvedanie sa o ich použití orgánmi verejnej moci ponecháva v zásade na náhodu. ■

Literatúra a legislatívne dokumenty

ČENTĚŠ, J. *Odpočúvanie – procesné a hmotnoprávne aspekty*. Bratislava: C. H. Beck, 2013. 272 s. ISBN 978-80-89603-09-1.

PERHÁCS, Z. *O zničení záznamov, získaných použitím informačno-technických prostriedkov*. In *Justičná revue*, 59, 2007, č. 5, s. 642 – 649.

PERHÁCS, Z., ZAJONC, A. *Poznámky k sledovaniu, priestorovému a telefonickému odposluchu*. In *Justičná revue*, 63, 2011, č. 8-9, s. 1138 – 1144.

PERHÁCS, Z., PERHÁCSOVÁ, A., *Právna úprava používania informačno-technických prostriedkov*. (1. časť); In *Justičná revue*, 65, 2013, č. 4, s. 542 – 555.

PERHÁCS, Z., PERHÁCSOVÁ, A., *Právna úprava používania informačno-technických prostriedkov*. (2. časť); In *Justičná revue*, 65, 2013, č. 5, s. 698 – 711.

PERHÁCS, Z. *Garancie ochrany pred svojvoľným použitím informačno-technických prostriedkov zložkami štátnej moci*; In *Justičná revue*, 65, 2013, č. 6 – 7, s. 869 – 883.

Zákon č. 166/2003 Z. z. o ochrane súkromia pred neoprávneným použitím informačno-technických prostriedkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o ochrane pred odpočúvaním) v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov.

Táto práca bola podporovaná Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-0356-12.

RESUMÉ**O lehote na podanie sťažnosti vo veciach tajného sledovania osôb orgánmi verejnej moci**

Autor príspevku rozoberá počítanie zákonnej dvojmesačnej lehoty na podanie ústavnej sťažnosti, ako špecifického a subsidiárneho prostriedku na ochranu ústavne zaručených základných práv a slobôd, ak je predmetom podania námietka zákonnosti a ústavnosti použitia informačno-technických prostriedkov a s tým súvisiace problémy z aplikačnej praxe. Ďalej upriamuje pozornosť na to, že dozvedanie sa o použití informačno-technických prostriedkov orgánmi verejnej moci, až na jednu výnimku, napriek tomu, že ide o závažný zásah do práva na súkromie, je ponechané na náhodu. Či táto skutočnosť spolu s neexistenciou opravného prostriedku a absenciou dodatočného doručenia rozhodnutia o použití informačno-technických prostriedkov, nie je porušením princípu právnej istoty.

SUMMARY**Limitation Period for Making a Complaint in Matters Concerning Covert Surveillance by Public Authorities**

The author deals with the calculation of the statutory two-months' limitation period for making a constitutional complaint as a specific and subsidiary means of protecting fundamental rights and freedoms guaranteed by the Slovak Constitution if the complaint concerns an objection to the legality and constitutionality of using information and technical surveillance equipment. He also points to problems thereto related as they arise in the application practice. He furthermore draws attention to the fact that the affected person learns of the use of information and technical surveillance equipment by public authorities (with one exception only) – despite the fact it is a serious interference with the right of privacy – only by coincidence. The author wonders whether this fact together with the non-existence of legal remedy and the absence of subsequent service of the decision on the use of information and technical surveillance equipment does not constitute violation of the principle of legal certainty.

ZUSAMENFASSUNG

Über die Frist zur Erhebung der Beschwerde wegen heimlicher Beobachtung (Observation) von Personen durch Organe der öffentlichen Gewalt

Der Autor des Beitrags analysiert die Zählung der gesetzlichen zweimonatigen Frist zur Einbringung der Verfassungsbeschwerde als eines spezifischen und subsidiären Mittels zum Schutz der verfassungsgemäß gewährleisteten Grundrechte und Freiheiten, wenn der Gegenstand der Eingabe die Einwendung der Gesetzmäßigkeit und Verfassungsmäßigkeit von eingesetzten informations-technischen Mitteln und die damit zusammenhängenden Probleme aus der Anwendungspraxis sind. Weiter wird die Aufmerksamkeit darauf gerichtet, dass die Einsetzung von informations-technischen Mitteln durch Organe der öffentlichen Gewalt bis auf eine Ausnahme rein zufällig in Erfahrung gebracht wird, obwohl es sich um einen ernsten Eingriff ins Recht auf private Sphäre handelt. Und ob diese Tatsache nebst mangelndem Rechtsbehelf und der absentierenden nachträglichen Zustellung des Bescheides über den Einsatz von informations-technischen Mitteln nicht als Verletzung des Grundsatzes der Rechtssicherheit zu betrachten ist.

Záložné právo ako prekážka exekvovateľnosti majetku povinného

JUDr. Peter Molnár, PhD.

*Záložné právo je prostriedkom zabezpečenia záväzkov, ktorý nepochybne významne ovplyvňuje budúce uspokojenie pohľadávky veriteľa. V duchu rímskeho *vigilantibus, non dormientibus iura subveniunt* ho možno veriteľovi len odporúčať, a to v ktoromkoľvek momente trvania jeho hmotnoprávneho vzťahu.¹*

Právo záložného veriteľa uspokojiť svoju splatnú pohľadávku zo zálohu spôsobmi určenými zákonom č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OZ“)² zvyšuje vymožitelnosť práva a zároveň zvyšuje ochotu budúceho veriteľa vstúpiť do právneho vzťahu s budúcim dlžníkom. Veriteľ je chránený aj tým, že nie je povinný akceptovať zábezpeku do sumy vyššej ako dve tretiny hodnoty zálohu, s výnimkou vkladov v bankách a štátnych cenných papierov (§ 556, 557 OZ).

1 Samozrejme, ochota dlžníka uzavrieť záložnú zmluvu je nepriamo úmerná štádiu existencie právneho vzťahu, uspokojenie pohľadávky z ktorého má byť záložným právom zabezpečené.

2 V zmysle § 151j ods. 1 OZ môže záložný veriteľ realizovať svoje záložné právo spôsobom uvedeným v záložnej zmluve, predajom na dražbe podľa zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách v znení neskorších predpisov, alebo sa domáhať uspokojenia svojej splatnej pohľadávky podľa právnych predpisov o civilnom nútenom výkone exekučných titulov. Pri treťom z uvedených spôsobov realizácie záložného práva je však treba uviesť, že ho nemožno bez ďalšieho uskutočniť bez spôsobilého exekučného titulu. Nič na tom nemení ani § 57 ods. 1 písm. j) a § 61a ods. 3 zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exe-

Záložné právo a exekučné konanie

Slovenský právny poriadok rieši hroziaci stret existujúceho záložného práva na majetku a prebiehajúceho exekučného konania voči záložcovi v základnej rovine hneď v dvoch právnych predpisoch totožne (§ 151h ods. 6 OZ a § 61a ods. 2 EP): exekučné konanie na záloh možno viesť iba vtedy, ak oprávneným je záložný veriteľ alebo ak záložný veriteľ s exekúciou súhlasí.

V teórii, ani v aplikačnej praxi nie je úplne a jednoznačne uzavretá diskusia k výkladu termínu „vedenie exekúcie na záloh“.³ Na jednej strane (aplikujúc gramatický výklad) pod vedením exekúcie možno rozumieť vykonávanie akýchkoľvek procesných úkonov voči zálohu, na strane druhej (aplikujúc výklad logický a reštriktívny) možno pod vedením exekúcie rozumieť vykonávanie procesných úkonov exekútora, smerujúcich k vykonaniu exekúcie v pravom zmysle slova (t. j. v prípade peňažných exekúcií procesné úkony priamo smerujúce k dosiahnutiu výťažku z exekúcie).

Podľa nášho právneho názoru tak možno na majetku povinného, ktorý je zaťažený záložným právom, zriadiť exekučné záložné právo (*de lege lata* len na nehnuteľnom majetku povinného), ako spôsob (nie vykonania exekúcie, ale) zabezpečenia majetku povinného v prospech vymáhanej pohľadávky. Okrem toho, že zriadením exekučného záložného práva sa nedosahuje výťažok, zriadenie exekučného záložného práva nie je uvedené v taxatívnom výpočte spôsobov vykonania exekúcie na peňažné plnenie (§ 63 ods. 1 EP). Nakoniec, hlavným účelom oboch ustanovení je ochrana záložného (a obzvlášť prednostného) veriteľa. Prípadné zriadenie v poradí ďalšieho záložného práva (či už zmluvného alebo núteného) sa právneho postavenia doterajších záložných veriteľov žiadnym spôsobom nedotýka.⁴

JUDr. Peter Molnár, PhD.

pôsobí ako odborný asistent na Katedre občianskeho práva Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach, súdny exekútor, člen Prezídia Slovenskej komory exekútorov a externý člen Pedagogického zboru Justičnej akadémie SR.

Odborne sa venuje občianskemu právu procesnému a exekučnému právu. Je členom komisií pre rekodifikáciu a novelizáciu procesných predpisov.

Pokiaľ však ide o jednotlivé spôsoby vykonania exekúcie na vymoženie peňažného plnenia, teda o spôsoby smerujúce k nútenému predaju majetku povinného,⁵ alebo k dosiahnutiu výťažku zákonom stanoveným úkonom tretej osoby,⁶ treba konštatovať, že § 151h ods. 6 OZ a § 61a ods. 2 EP znemožňujú vykonanie exekúcie na uvedený majetok bez predchádzajúceho alternatívneho splnenia predpokladu postavenia oprávneného ako záložného veriteľa (resp. jedného zo záložných veriteľov), alebo existencie súhlasu záložného veriteľa (v prípade plurality záložných veriteľov za súhlasu všetkých osôb v tomto postavení)⁷ s vykonaním exekúcie zálohu.

Navyše, ak ide o pluralitu záložných veriteľov, aj v prípade splnenia niektorej z uvedených alternatívnych podmienok musí realizujúci záložný veriteľ, ktorý nie je prednostným záložným veriteľom, rešpektovať povinnosti a obmedzenia vyplývajúce z Občianskeho zákonníka (napríklad notifikačnú povinnosť vo vzťahu k skorším záložným veriteľom, ich možnosť zastaviť ho včasným vyhlásením o realizácii vlastného záložného práva, povinnosť prijať splnenie pohľadávky iným záložným veriteľom). Všetky tieto skutočnosti sa musia odraziť aj v procesnom postupe súdneho exekútora.

Okrem toho, v prípade zistenia existencie záložného práva na konkrétnom majetku povinného je v exekučnom konaní nevyhnutné brať do úvahy aj všetky hmotnoprávne aspekty právnej úpravy toho ktorého majetku.

Exekučný poriadok v § 63 ods. 1 uvádza nasledovný taxatívny výpočet spôsobov vykonania exekúcie na vymoženie peňažnej pohľadávky:

- a) zrážky zo mzdy a iných príjmov,
- b) prikázanie pohľadávky (pri tomto spôsobe rozoznávame niekoľko „podspôsobov“: prikázanie pohľadávky z účtu v banke; prikázanie inej peňažnej pohľadávky; postihnutie iných majetkových práv; osobitne je upravená aj exekúcia na obchodný podiel),
- c) predaj hnutelných vecí,
- d) predaj cenných papierov,
- e) predaj nehnuteľností,
- f) predaj podniku,
- g) príkaz na zadržanie vodičského preukazu.⁸

Mzda a iný príjem povinného nie sú podľa nášho právneho názoru prevoditeľné. Považujeme ich preto za nespôsobilé na zabezpečenie záväzku fyzickej osoby formou záložného práva, ale len dohodou o zrážkach zo mzdy podľa § 551 OZ alebo § 20 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov.

Pokiaľ ide o **pohľadávku povinného z účtu v banke a inú peňažnú pohľadávku povinného**, tieto, samozrejme, sú spôsobilým predmetom záložného práva. Najčastejšie sa týmto majetkom záložného dlžníka zabezpečujú úvery, resp. iné záväzky vyšších hodnôt, kedy výška zabezpečovanej pohľadávky rádovo prevyšuje priemerný disponibilný zostatok na účte, alebo jednotlivé iné peňažné pohľadávky záložcu. Ak zmluvu o zriadení záložného práva k pohľadávke z účtu, inej formy vkladu alebo k pohľadávke z úveru uzavreli osobitne stanovené subjekty (§ 151me ods. 8 OZ), platia pre záložnoprávny vzťah osobitosti uvedené v § 151me ods. 1 až 7 OZ.

Je potrebné uviesť, že pohľadávkou v zmysle exekučno-právnom rozumieme akékoľvek právo povinného voči tretej osobe (t. j. osobe odlišnej od oprávneného) na vyplatenie peňažnej sumy, bez ohľadu na právny dôvod vzniku práva na vyplatenie peňažnej sumy. Inou peňažnou pohľadávkou takto rozumieme akékoľvek právo povinného na vyplatenie peňažnej sumy, odlišné od práva na vyplatenie disponibilného zostatku na bežnom alebo vkladovom účte. Akékoľvek iné, zužujúce chápanie pojmu inej peňažnej pohľadávky (napríklad chápanie pohľadávky len ako práva na vyplatenie sumy zo záväzkovo-právneho vzťahu, alebo vylúčovanie práva na vyplatenie sumy preplatkov z verejnoprávných vzťahov⁹ argumentujúc, že exekučne možno postihnúť len pohľadávku v súkromnoprávnom význame) znamená popretie zmyslu a účelu exekučného konania. Právo povinného na vyplatenie peňažnej sumy od tretej osoby (z akéhokoľvek právneho dôvodu) je nepochybne majetkom povinného. Exekúciu podlieha všetok majetok povinného, ktorý nie je z exekúcie výslovne vylúčený podľa ustanovení Exekučného poriadku alebo osobitných právnych predpisov (ide o jeden zo základných princípov exekučného práva,¹⁰ legálne vyjadrený v § 61a ods. 1 EP). Procesným inštitútom, ktorým sa postihuje majetok povinného v podobe práva na vyplatenie peňažnej sumy je práve a len exekúcia prikázaním pohľadávky. Označenie „dlžník povinného“ nie je nič iné, ako procesné označenie subjektu, ktorý má voči povinnému povinnosť vyplatiť mu peňažnú sumu. Skutočnosť, že v právnom predpise,

kučný poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

- 3 K tomu pozri napríklad Uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 324/2010 zo dňa 30. 9. 2010 a na to nadväzujúce práce Demčák, S.: **Exekúcia založená nehnuteľnosťou bez súhlasu záložného veriteľa**. Bulletin slovenskej advokácie č. 6/2011 s. 10 a nasl.; Molnár, P.: **Ad Exekúcia predajom nehnuteľnosti bez súhlasu záložného veriteľa**. Bulletin slovenskej advokácie č. 7 – 8/2011 s. 6 a nasl.; Demčák, S.: **Ešte raz k exekúcii predajom nehnuteľností bez súhlasu záložného veriteľa**. Bulletin slovenskej advokácie č. 11/2011.

- 4 K tomu pozri aj Molnár, P.: **Procesné aspekty realizácie záložného práva v Slovenskej republike**. Bulletin slovenskej advokácie č. 12/2008 s. 21 a nasl.; Tomašovič, M. in Števec, M., Ficová, S. a kol.: **Exekučný poriadok. Komentár**. Praha, C. H. Beck 2011, s. 398 a nasl.

- 5 Exekúcia predajom hnutelných vecí, exekúcia predajom nehnuteľností, exekúcia predajom cenných papierov, exekúcia predajom podniku, exekúcia postihnutím iných majetkových práv v prípade postupu podľa ustanovení o mobiliárnej exekúcii.

- 6 Platiteľ mzdy alebo iného príjmu pri exekúcii zrážkami zo mzdy a iných príjmov; banka pri exekúcii prikázaním pohľadávky z účtu v banke; dlžník povinného pri exekúcii prikázaním inej peňažnej pohľadávky (a analogicky aj pri exekúcii postihnutím iných majetkových práv v prípade postupu podľa ustanovení o prikázaní pohľadávky)

- 7 Trvanie na súhlase všetkých záložných veriteľov je úplne logické a legitímne. Každému zo záložných veriteľov patrí právo zabrániť exekučnému predaju zálohu v prospech osoby odlišnej od záložného veriteľa tým, že vyjadrí svoj nesúhlas.
- 8 Vzhľadom na zameranie práce tento spôsob v ďalšom výklade neberieme do úvahy.
- 9 Napríklad preplatok na dani z príjmov, nadmerný odpočet dane z pridanej hodnoty, preplatok poisťného na zdravotné alebo dôchodkové poistenie.
- 10 Pozri napr. Mazák, J., Ogurčák, Š.: **Základy exekučného práva**. Košice, Právnická fakulta UPJŠ 1996, s. 9.
- 11 Pozri Vojčík, P. a kol.: **Právo duševného vlastníctva**. Plzeň, Aleš Čeněk 2012, s. 50 a nasl., s. 391 a nasl.

z ktorého predmetná povinnosť vyplýva, je povinný subjekt označený iným termínom, nemení nič na skutočnosti, že povinnosť vyplatiť povinnému peňažnú sumu existuje a podľa kogentnej právnej úpravy, regulujúcej nútené vymáhanie práva, tento majetok povinného podlieha exekúcii.

Ak sú takto chápané pohľadávky povinného predmetom záložného práva, môžu byť postihnuté procesnými úkonmi súdneho exekútora len za splnenia predpokladov, uvedených v § 151h ods. 6 OZ, resp. § 61a ods. 2 EP (ďalej aj „podmienená exekvovateľnosť“). Z povahy tohto majetku povinného vyplýva, že je možné exekvovať ho aj v jeho časti (v potrebnej výške). Pri posudzovaní žiadosti o udelenie predchádzajúceho súhlasu s vedením exekúcie na pohľadávku povinného, ktorá je zaťažená záložným právom, by preto mala zohrávať primeranú úlohu výška zabezpečenej pohľadávky záložného veriteľa a aktuálna výška zabezpečujúcej pohľadávky povinného.

Predpokladom exekúcie postihnutím **iného majetkového práva povinného** je majetkové právo povinného, ktoré kumulatívne spĺňa nasledovné predpoklady: je prevoditeľné, nie je peňažnou pohľadávkou a nepatrí len povinnému osobne (§ 113 EP). Podľa povahy konkrétneho práva sa pri jeho exekvovaní postupuje analogicky podľa ustanovení o mobiliárnej exekúcii alebo exekúcii prikázaním inej peňažnej pohľadávky. Keďže účelom exekúcie je na jednej strane čo najskôr uspokojiť vymáhanú pohľadávku a na strane druhej zasiahnuť práva povinného čo najmenej, pri niektorých iných majetkových právach bude súdny exekútor voliť medzi menším zásahom do práv povinného (napríklad exekvovanie nárokov povinného z iného majetkového práva, pri zachovaní majetkového práva povinného) a nútenou zmenou vlastníckeho práva k inému majetkovému právu.

Iné majetkové právo môže mať napríklad podobu práva na vydanie alebo dodanie tovaru. Princiipiálne nemožno vylúčiť zriadenie záložného práva na takéto právo povinného, avšak v reálnom živote je to málo pravdepodobné.

Exekučný poriadok osobitne ako možný predmet exekúcie postihnutím iného majetkového práva uvádza (aj keď nepresne) niektoré predmety, resp. práva duševného vlastníctva. Ako vyplýva z hmotnoprávnej úpravy týchto statkov, nie každý môže byť predmetom záložného práva, a nie každý môže byť predmetom exekúcie.¹¹

Z oblasti **autorského práva** môžu byť predmetom záložného práva (a v prípade jeho vzniku predmetom exekúcie len podmienene) relatívne majetkové práva autora (právo na autorskú odmenu, právo na odmenu za licenciu, právo na primeranú odmenu za použitie diela, právo na odmenu pri ďalšom predaji originálu výtvarného diela atď.). V tomto prípade by išlo o exekúciu prikázaním inej peňažnej pohľadávky povinného. Podobne je to pri **výkonoch výkonných umelcov**.

Pri **právach výrobcov zvukových a zvukovo-obrazových záznamov a vysielačov** je možnosť exekvovať širšia – okrem práv, vyplývajúcich z udeleného súhlasu na použitie záznamov je možné exekvovať aj samotné právo udeliť súhlas na použitie záznamov. Nemožno vylúčiť ani zriadenie záložného práva k tomuto právu.

Výsledky tvorivej duševnej činnosti chránené priemyselnoprávne môžu byť predmetom záložného práva a exekúcie zrejme v najširšej miere. Majiteľ patentu, dizajnu, úžitkového vzoru alebo topografie polovodičových výrobkov môže tieto majetkové práva založiť (záložné právo vzniká registráciou na Úrade priemyselného vlastníctva SR), a tieto práva sú tiež exekvovateľné (v prípade existujúceho záložného práva podmienene). Práve v prípade exekúcie týchto práv sa prejaví potreba primeranosti exekúcie a pokiaľ je to možné, predmetom exekúcie bude buď „len“ právo udeliť licenciu alebo pohľadávka z už udelennej licencie. Samotný patent, dizajn, úžitkový vzor, či topografia polovodičového výrobku budú predmetom exekúcie použitím ustanovení o predaji hnutelných vecí, t. j. s následnou zmenou vlastníka len v prípade, kedy by predošlý postup nebol efektívny. To isté platí pre **ochrannú známku**.

Predmetom záložného práva, ani exekúcie nemôže byť obchodné meno, označenie pôvodu výrobkov, ani zemepisné označenie výrobkov. Tieto práva, resp. majetkové hodnoty sú neprevoditeľné.

Na posúdenie otázky, či môže byť predmetom záložného práva **logo**, je potrebné v jednotlivom prípade posúdiť jeho právnu povahu (autorské dielo, ochranná známka, chránené označenie pôvodu a pod.) a podľa toho jeho prípadnú založiteľnosť (a, obdobne, exekvovateľnosť).

Doménové meno je ako majetková hodnota spôsobilým predmetom záložného práva a exekúcie.

V rámci ustanovení o inom majetkovom práve je osobitne upravené aj **postihnutie obchodného podielu**. Obchodný podiel je spôsobilým predmetom záložného práva. Ide o ďalší osobitný prípad vzniku záložného práva (záložné právo vzniká zápisom do obchodného registra).¹² Obchodný podiel je exekvateľný (v prípade existujúceho záložného práva podmienene) rozdielnym postupom podľa toho, či ide o otvorenú alebo uzatvorenú obchodnú spoločnosť.

Pri riešení problematiky iných majetkových práv povinného je vhodné uviesť, že odborná literatúra sa prikláňa k názoru, podľa ktorého je spôsobilým predmetom exekúcie aj podiel povinného v obchodnom družstve a v bytovom družstve.¹³ Tieto majetkové hodnoty sú, samozrejme, aj spôsobilým zálohom.

Pokiaľ ide o **hnutelné veci, nehnuteľnosti a podnik** povinného, treba konštatovať, že v prípade existencie záložného práva na tomto majetku povinného platí bez ďalšieho to, čo bolo uvedené vo všeobecnosti, t. j. exekúčne postihnúť tento majetok je možné len za alternatívneho splnenia zákonných podmienok. Je vhodné zdôrazniť, že realizovateľnosť exekúcie predajom podniku je interferovaná záložným právom jedine vtedy, ak je predmetom záložného práva samotný podnik. Prípadná existencia záložného práva len na niektorých zložkách podniku (napr. na nehnuteľnosti patriacej do podniku) je pre exekvateľnosť podniku irelevantná.

Predmetom záložného práva môžu byť aj **cenné papiere** povinného. Záložné právo v tomto prípade vzniká registráciou v registri záložných práv, vedenom centrálnym depozitárom cenných papierov.¹⁴ Nemožno opomenúť skutočnosť, že v zmysle § 51 ods. 3 zákona o cenných papieroch záložné právo sa po dobu trvania zmluvného záložného práva k cennému papieru vzťahuje aj na výnosy zo založeného cenného papiera. To, v prípade existencie záložného práva, spôsobuje podmienenú exekvateľnosť aj možných výnosov.¹⁵

Záver a úvahy *de lege ferenda*

Zabezpečenie záväzkov, ako aj nútené vymáhanie práva, sú nevyhnutnou súčasťou ekonomického života.

Existujúce záložné právo núti záložcu zachovať platobnú disciplínu pri plnení záväzku (zabezpečovacia funkcia), a v prípade nesplnenia povinnosti riadne a včas „rezervuje“ záloh pre záložného veriteľa na uspokojenie zabezpečenej pohľadávky stanoveným spôsobom (uhradzovacia funkcia).¹⁶ Právna úprava záložného práva – celkom oprávnené – zvyhodňuje záložného veriteľa oproti veriteľom, ktorí svoju pohľadávku záložným právom nezabezpečili, a spomedzi záložných veriteľov zvyhodňuje toho, ktorého záložné právo je v lepšom poradí rozhodujúcom na uspokojenie zabezpečenej pohľadávky (t. j. vzniklo skôr, ako ostatné záložné práva). Otázkou je, či platná právna úprava reguluje všetky aspekty danej problematiky a či v niektorých situáciách nepriviliguje záložného veriteľa nadmieru.

Otázka možného stretu záložného práva a exekúcie na záloh je upravená spôsobom, ktorý nezáložného veriteľa vydáva úplne napospas záložnému veriteľovi (záložným veriteľom). Všeobecne, samozrejme, platí to, čo bolo uvedené v predošlom odseku. Nie je dôvod nechrániť viac veriteľa, ktorý bol a je pri ochrane svojho práva „ostrážitejší“ (to znamená, že primár dlžníka alebo tretiu osobu k uzavretiu záložnej zmluvy) viac, ako veriteľa, ktorý pre uspokojenie svojho práva urobil „len“ to, že ho bránil na súde. Vychádzajúc z aplikačnej praxe pri zabezpečovaní záväzkov záložným právom a zákonných dôsledkov existencie záložného práva na majetku dlžníka na exekvateľnosť tohto majetku však (minimálne pri niektorých kategóriách majetku) vyvstáva celkom legitímna otázka potreby zmeny právnej úpravy. Vedľajším účinkom zriadenia záložného práva na majetku záložcu (a, žiaľ, v niektorých prípadoch aj jeho skutočným cieľom) sa totiž javí exekučná imunita majetku záložcu.

Skutočnosť, že platná právna úprava je nevyhovujúca, pretože umožňuje šikanóznny výkon práva záložným veriteľom a znemožnenie vymáhania práva ostatnými veriteľmi, možno ilustrovať na ktoromkoľvek druhu majetku povinného. Ako jednoduchý príklad môže slúžiť hodnotná hnutelná vec alebo pohľadávka z účtu v banke, či iná peňažná pohľadávka záložcu. Nič nebráni zabezpečeniu pohľadávky budúceho záložného veriteľa v hodnote napr. 500 eur hnutelným majetkom v hodnote 30 000 eur, alebo (prípadne dokonca simultánne) pohľadávkou z účtu

12 Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov obsahuje aj určité obmedzenia zriaďovania záložného práva na obchodný podiel v spoločnosti s ručením obmedzeným (§ 117a).

13 Pozri napr. Krajčo, J.: **Exekučný poriadok. Komentár.** Procesný postup exekútora. Procesný postup exekučného súdu. Bratislava, Eurounion 2009, s. 269-270; Števček, M., Ficová, S. a kol.: **Exekučný poriadok. Komentár.** Praha, C. H. Beck 2011, s. 259.

14 Odchýlku predstavuje napríklad vznik záložného práva k cennému papieru v prospech Národnej banky Slovenska, ktoré v zmysle § 45 ods. 6 zákona č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o cenných papieroch) v znení neskorších predpisov vzniká už uzavretím úverového obchodu s NBS a centrálny depozitár ho len *ex post* registruje.

15 Možné výnosy z cenného papiera sú exekvateľné podľa predpisov o príkazaní inej peňažnej pohľadávky. Exekvovanie výnosu (pohľadávky) z cenného papiera v prípade zexekvovania samotného cenného papiera je *de lege lata* upravené nevhodne (§ 131a ods. 3 EP predpokladá exekúciu výnosu z cenného papiera v priebehu exekúcie predajom cenného papiera jedine v prípade cenných papierov, ktoré neboli prijaté na trh kótovaných cenných papierov, a aj to za predpokladu, že povaha cenného papiera neprípúšťa predaj cenného papiera prostredníctvom obchodníka s cennými papiermi).

- 16 Pozri Vojčík, P.: **Občianske právo hmotné I.** Košice, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika 2008, s. 289.
- 17 Pozri Valová, K., Hamara, J.: **Notárske úschovy výťažku dobrovoľnej dražby.** *Ars notaria* č. 2/2011, s. 14 a nasl.
- 18 K problematike záložného práva na pohľadávku z účtu v banke a exekúcie príkazom pohľadávky z účtu v banke pozri aj Števec, M., Lazíková, J.: **Vybrané otázky exekúcie príkazom pohľadávky z účtu v banke ako predmetu záložného práva.** *Bulletin slovenskej advokácie* č. 7 – 8/2012, s. 17 a nasl.
- 19 Napr. pri dlhodobom úverovom vzťahu by to inak ani nemohlo byť.
- 20 Nie je ani potrebné zdôrazňovať, že záložca má spravidla aj záväzky voči verejným financiam.
- 21 Napríklad v podobe možnosti vyhlásiť mimoriadnu splatnosť úveru v prípade, že na zálohu bude zriadené ďalšie záložné právo. Dohody o nemožnosti zriadiť ďalšie záložné právo sú, samozrejme, neúčinné voči tretím osobám (§ 151 d ods. 6 OZ) a takto zriadené ďalšie záložné právo je právne perfektné. V poradí ďalší záložný veriteľ si však musí byť vedomý pomeru hodnoty zálohu a výšky pohľadávok s lepším poradím.

v banke, kde priemerný zostatok povinného na účte predstavuje 10 000 eur, alebo inou peňažnou pohľadávkou povinného v podobnej hodnote. Uvedúc stav *de lege lata ad absurdum* možno takto záložným právom (za „spoluprácu“ záložného veriteľa) zabezpečiť exekučnú imunitu majetku povinného v hodnote 100-násobku zabezpečenej pohľadávky.

Do určitej miery možno polemizovať o potrebe zabezpečenia pohľadávky s „rezervou“ na meniacu sa hodnotu zálohu (trh s nehnuteľnosťami, ochranná známka atď.) a výšku zabezpečenej pohľadávky (narastajúce príslušenstvo) s tým, že realizujúci záložný veriteľ vyplatí prípadnú prevyšujúcu sumu výťažku priamo záložcovi (ak na zálohu viazalo len záložné právo záložného veriteľa, ktorý vykonal záložné právo), alebo túto sumu zloží v prospech záložných veriteľov s neskorším záložným právom a záložcu do úschovy u notára.¹⁷

Mimo akúkoľvek pochybnosť je však hodnota pohľadávky záložcu z účtu v banke. Súhlasím s názorom, podľa ktorého sa, *de lege lata*, záložné právo na pohľadávku z účtu záložcu v banke vzťahuje na celý disponibilný zostatok na účte.¹⁸ Zároveň je bežné, že záložca voľne nakladá s účtom.¹⁹ Keďže záložný veriteľ v prípade potreby realizuje svoje záložné právo na pohľadávku z účtu v banke inkasom príslušnej(!) sumy z účtu záložcu, považujeme za neudržateľný stav, kedy napr. zabezpečená pohľadávka predstavuje 1 000 eur, zostatok na účte predstavuje 5 000 eur, záložca (ktorý je zároveň povinným v exekučnom konaní) voľne nakladá s účtom, ale pohľadávku povinného z účtu v banke (prevyšujúcu sumu zabezpečenej pohľadávky) nemožno bez súhlasu záložného veriteľa exekvovať. Záložca teda voľne uspokojuje tie záväzky, ktoré uzná za hodné uspokojenia, ale uspokojenie záväzkov, ktoré neuspokojil (a ktoré sú vymáhané núteným spôsobom), je závislé od vôle záložného veriteľa. Účel záložného práva je nepochybne naplnený tým, že na účte záložcu je „prítomná“ suma zabezpečenej pohľadávky. Nemožnosť exekvovania prostriedkov na účte síce napomáha výkonu predmetu činnosti záložcu (a tým zvyšuje pravdepodobnosť splnenia zabezpečeného záväzku za dojednaných podmienok), ale zabezpečená pohľadávka záložného veriteľa spravidla nie je jediným záväzkom záložcu.²⁰ Platný právny stav je takto jasným návodom na „exekučnoprávnu imunizáciu“ peňažných prostriedkov voči akýmkoľvek veriteľom záložcu.

Bez toho, aby boli dotknuté základné úlohy inštitútu záložného práva a bez toho, aby došlo k strate privilegovaného postavenia prednostného záložného veriteľa by bolo vhodné **de lege ferenda** zaoberať sa nasledovnými otázkami:

- zakotvenie obmedzenia hodnoty majetku zabezpečujúceho záväzok v pomere k výške tohto záväzku (zamedzenie zabezpečovania záväzku majetkom v mnohonásobnej hodnote), zmena koncepcie § 151h ods. 6 OZ a § 61a ods. 2 EP v prípade, kedy hodnota zabezpečenia evidentne presahuje hodnotu zabezpečenej pohľadávky,
- zmena úpravy exekučného záložného práva na zabezpečovací procesný úkon *expressis verbis*, ktorý exekútor na návrh oprávneného (a na jeho trovy) uskutoční aj voči inému majetku povinného,
- zmena úpravy ďalšieho trvania exekučného záložného práva po zastavení exekučného konania v závislosti od dôvodu zastavenia konania.

Pokiaľ ide o zohľadnenie hodnoty zálohu pri zriaďovaní záložného práva a výšky zabezpečovanej pohľadávky, bolo by vhodné stanoviť medze pre zabezpečovanie pohľadávok zálohom v mnohonásobnej hodnote. Pokiaľ záložca nemá (a počas trvania záložného práva nebude mať) iné záväzky, prípadný nepomer medzi hodnotou zálohu a zabezpečenej pohľadávky v prospech zálohu nepredstavuje potenciálne poškodenie iného veriteľa. Dokonca je možné, že záložca nemá iný majetok, vhodný ako záloh, než konkrétny majetok vysokej hodnoty. Ak by však ďalší veriteľ záložcu videl v úmyselnom nepomere hodnôt zálohu a prednostnej zabezpečenej pohľadávky ohrozenie svojich právom chránených záujmov, bolo by vhodné explicitne upraviť možnosť domáhať sa neplatnosti záložnej zmluvy.

Podľa platnej právnej úpravy (§ 151h ods. 6 OZ a § 61a ods. 2 EP) ak má záložca aj ďalšie záväzky, a ďalší veriteľia nie sú zároveň záložnými veriteľmi (buď kvôli neochote záložcu alebo kvôli hrozacej sankcii zo strany prvého záložného veriteľa),²¹ úspešnosť ich snahy vymôcť svoju nesplatenú pohľadávku plne závisí od ničím neohraničenej ochoty záložného veriteľa udeliť súhlas s exekúciou na záloh (výnimkou je nehnuteľný majetok povinného, pozri predchádzajúci výklad). Možno namietat, že neskorší (a v našom prípade zároveň nezabezpečený) veriteľia riskujú nevymožiteľnosť svojej pohľadávky vzhľadom na záväzky so skorším poradím, mali si byť vedomí majetkových pomerov dlžníka a nikto ich nenútil vstupovať do právneho vzťahu s dlžníkom. Veľké

množstvo vymáhaných pohľadávok však nevzniklo zo záväzkovo-právnych vzťahov, ale z iného právneho dôvodu (deliktálne a kvázideliktálne vzťahy, pohľadávky z verejného práva).

Situáciu, kedy exekvovateľnosť majetku povinného je plne v réžii záložného veriteľa a jeho aj ničím neodôvodnený nesúhlas spôsobuje imunitu daného majetku voči exekúcii na uspokojenie ďalších záväzkov povinného, považujeme za nezlučiteľnú s právnym štátom, predpokladom ktorého je aj vymožitelnosť práva. Svoju vôľu záložného veriteľa by mohla zabrániť právna úprava, umožňujúca oprávnenému v prípade nesúhlasu záložného veriteľa (ktorý podľa jeho názoru nie je opodstatnený) domáhať sa žalobou v skrátanom konaní nahradenia súhlasu záložného veriteľa spolu s predbežným opatrením, ktorým súd zakáže povinnému nakladať so zálohom²² a (v prípade, že zálohom je pohľadávka povinného) poddĺžnikovi zakáže plniť povinnému. Vzhľadom na existujúcu právnu úpravu nakladania záložného veriteľa so sumou výťažku, prevyšujúcou uspokojované pohľadávky²³ a bezproblémovú exekvovateľnosť hyperochy²⁴ nie je dôvod obmedzovať v takomto skrátanom konaní prípadnú realizáciu záložného práva zo strany záložného veriteľa (samozrejme, okrem prípadu spochybňovania existencie samotného záložného práva).

Existujúcu podmienenú exekučnoprávnu imunitu zálohu, ktorú jednoznačne považujeme za prekážku vymožitelnosti práva, by oveľa jednoduchším spôsobom odstránila zmena právnej úpravy, umožňujúca **zriadiť exekučné záložné právo v civilnom exekučnom konaní na akomkoľvek majetku povinného**, spôsobom na zriadenie záložného práva. Nešlo by o precedens, nakoľko nútené zriadenie záložného práva na akomkoľvek spôsobom majetku dlžníka je *de lege lata* možné podľa § 81 zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.²⁵ Nevidíme logické opodstatnenie exekučného zabezpečenia len imobilizovaného majetku povinného v občianskom súdnom konaní.

Vzhľadom na to, že záložné právo zlepšuje pozíciu oprávneného pri prípadnom budúcom speňažovaní majetku povinného a záložné právo aj v tomto prípade vzniká zápisom alebo registráciou v príslušnom registri (s čím sú spojené určité náklady), považovali by sme za vhodné ponechať zabezpečenie majetku povinného len na návrh oprávneného a zaťažiť nákladmi tohto zabezpečenia oprávneného.

V neposlednom rade, keďže ide o procesný inštitút, slúžiaci na zabezpečenie majetku povinného, a nie o spôsob vykonania exekúcie na peňažné plnenie (pozri aj predchádzajúci výklad), výslovné upravenie tejto skutočnosti by s konečnou platnosťou vyriešilo dilemu o (ne)možnosti zriadiť exekučné záložné právo na už založenom majetku povinného.

So záložným právom súvisí aj otázka ďalšieho trvania exekučného záložného práva po skončení exekučného konania, resp. exekúcie.²⁶ Exekučné záložné právo je zabezpečovacím inštitútom, ktoré zriaďuje súdny exekútor. Ide o záložné právo, ktoré je rovnocenné s akýmkoľvek iným záložným právom, bez ohľadu na spôsob zriadenia a vzniku (Občiansky zákonník, ako generálna norma, upravujúca záložné právo, neupravuje žiadne kategórie záložných práv v závislosti od spôsobu ich zriadenia, či vzniku)²⁷. Ak exekučné konanie skončí vymožením pohľadávky alebo upustením od vykonania exekúcie,²⁸ exekučné záložné právo zaniká podľa § 151md ods. 1 písm. a) OZ, pretože došlo k zániku zabezpečenej pohľadávky.²⁹ V prípade zastavenia exekučného konania, resp. exekúcie je právna úprava otázky ďalšieho trvania exekučného záložného práva (minimálne v dvoch prípadoch) nevyhovujúca. Spôsoby zániku záložného práva sú uvedené v § 151md ods. 1 OZ. Občiansky zákonník nereaguje výslovným spôsobom na zastavenie exekučného konania, v ktorom došlo k zriadeniu exekučného záložného práva. Ustanovenie § 151md ods. 1 písm. h) OZ však umožňuje zánik záložného práva „spôsobom, vyplývajúcim z osobitného právneho predpisu“. Ani Exekučný poriadok neustanovuje, že exekučné záložné právo zastavením exekúcie zaniká, avšak v § 167 ods. 3 ustanovuje povinnosť súdneho exekútora do siedmich dní od zastavenia exekúcie oznámiť príslušnému okresnému úradu zrušenie exekučného záložného práva. Teda, spôsobom zániku, vyplývajúcim z osobitného predpisu, by zrejme malo byť zrušenie exekučného záložného práva *ex lege* v dôsledku zastavenia exekučného konania, resp. exekúcie.³⁰ Domnievame sa, že pri otázke zániku exekučného záložného práva v dôsledku zastavenia exekučného konania treba posúdiť dôvod zastavenia exekúcie, resp. exekučného konania. V prípade zastavenia exekúcie z dôvodov podľa § 57 ods. 1 EP nie je ďalšia existencia exekučného záložného práva prijateľná. Pri zastavení exekúcie predajom nehnuteľnosti podľa § 145 ods. 2 EP (fakultatívne zastavenie, ak sa nehnuteľnosť nepodarilo predáť do jedného roka od vydania exekučného príkazu) je však zánik exekučného záložného práva na nehnuteľnosti neodôvodnený, pretože pohľadávka oprávneného naďalej existuje (dokonca je naďalej pred-

22 Napríklad scudziť alebo ďalej zaťažiť nehnuteľnosť, alebo pohľadávku.

23 § 151m ods. 10, § 151ma ods. 3, a § 151mb ods. 5 OZ.

24 Vzhľadom na exekučno-právne chápanie pohľadávky povinného ako jeho práva voči akejkoľvek tretej osobe na vyplatenie peňažnej sumy, a to z akéhokoľvek právneho dôvodu (pozri aj predchádzajúci výklad) je exekvovateľné aj právo záložcu voči notárovi na vyplatenie hyperochy (§ 151m ods. 10, § 151ma ods. 5 OZ).

25 Správca dane zriaďuje záložné právo *ex officio* na ktoromkoľvek majetku daňového dlžníka, dokonca aj na majetku budúcom. Pri odôvodnenej obave z nezaplatenia budúcej istej daňovej pohľadávky môže správca dane zabezpečiť záložným právom aj budúcu daňovú pohľadávku.

26 Na účely tohto pojednania treba pod pojmom „skončenie exekučného konania“ rozumieť skončenie celého exekučného konania a pod pojmom „skončenie exekúcie“ skončenie exekúcie konkrétnym spôsobom, resp. voči konkrétnemu majetku.

27 Azda jedinou výnimkou je preferovanie registrovaného záložného práva (hoci z hľadiska vzniku neskoršieho) pred síce skorším, avšak nezaregistrovaným záložným právom (§ 151k ods. 2, § 151me ods. 2 OZ).

28 V týchto prípadoch sa konanie končí neformálne, t. j. bez vydania rozhodnutia o skončení konania.

29 Právna úprava tohto zániku v Exekučnom poriadku absentuje, avšak právna regulácia by bola nadbytočná, nakoľko záložné právo zaniká podľa hmotnoprávnej úpravy.

30 Napriek tomu, že zriadenie exekučného záložného práva na nehnuteľnosti nie je spôsobom vykonania exekúcie, ale zabezpečovacím úkonom súdneho exekútora, nemožno vylúčiť, že exekučný súd v rámci kontroly zákonnosti procesného postupu povereného súdneho exekútora zistí porušenie zákona. Procesným prejavom takéhoto zistenia musí byť nevyhnutne vyhlásenie takéhoto procesného postupu za nepripustný a čiastočne zastavenie exekúcie.

31 K argumentom proti zániku exekučného záložného práva v prípade zastavenia exekúcie ako dôsledku vyhlásenia konkurzu na majetok povinného pozri aj Fiala, J.: **Hmotněprávní a procesnoprávní aspekty soudcovského zástavního práva a exekutorského zástavního práva v českém a ve slovenském právním řádu.** Zborník z odbornej konferencie „Súdny exekútor a vymožiteľnosť práva.“ konanej 31. marca 2011 v Bratislave. Bratislava, Aprint 2011, s. 51 a nasl.

metom exekúcie) a predmetná nehnuteľnosť môže byť speňažená iným spôsobom (v inom exekučnom konaní, alebo iným spôsobom realizácie záložného práva). Zánikom exekučného záložného práva stratí oprávnený postavenie záložného veriteľa. To isté platí v prípade zániku zriadeného exekučného záložného práva v dôsledku zastavenia exekučného konania vyhlásením konkurzu na majetok povinného (§ 48 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii v znení neskorších predpisov – v tomto prípade dochádza k zastaveniu exekučného konania *ex lege*, teda bez rozhodnutia exekučného súdu o zastavení konania). Oprávnený takto úplne neodôvodnene stratí právo na oddelené uspokojenie v konkurze.³¹

Realizácia týchto návrhov by mohla nezanedbateľnou mierou prispieť k zvýšeniu efektívnosti vymáhania práva, ale aj k spravodlivej ochrane práv a právom chránených záujmov v širšom ponímaní.

Ochrana záložného veriteľa by mala mať určité mantinely. Je dôležité a spravodlivé posúdiť čo ešte napĺňa jej účel a zmysel, a čo už nie (pretože účel je už jednoznačne naplnený). Zákaz zneužívania práva a neprijateľnosť šikanózneho výkonu práva by mali byť aplikované aj pri záložnom práve, ktorého účelom je zabezpečiť uspokojenie pohľadávky záložného veriteľa, a nie (exekučnú) imunitu majetku záložcu. ■

RESUMÉ

Záložné právo ako prekážka exekvovateľnosti majetku povinného.

Záložné právo je efektívnym zabezpečovacím prostriedkom, ktorým môže byť zabezpečená pohľadávka záložného veriteľa. Autor analyzuje jednotlivé zložky majetku dlžníka z pohľadu možného zriadenia záložného práva. Zároveň rieši otázku stretu existencie zálohu a exekúcie. Vyslovuje niekoľko kritických poznámok k platnej právnej úprave podmienenosti exekvovateľnosti zálohu a uvádza návrhy *de lege ferenda* v oblasti záložného práva a exekúcie.

SUMMARY

Pledge as an Impediment to Enforcing the Judgement against the Judgment Debtor under a Warrant of Execution

Pledge is an effective security for debts or obligations and for recovery of the pledgee's secured claims. The author analyses individual components of the debtor's property in the light of possible establishment of pledge. He also deals with the issue of the clash of the existence of the pledged property and the enforcement of judgement under a warrant of execution. He makes some critical comments on legislation governing and regulating conditionality of the enforceability of the pledged property, and he puts forward proposals *de lege ferenda* in the area of pledges and enforcement of judgements.

ZUSAMENFASSUNG

Pfandrecht als Hindernis der Exekution auf das Vermögen des Verpflichteten

Das Pfandrecht ist ein effektives Sicherstellungsmittel, durch das die Forderung des Pfandgläubigers sichergestellt werden kann. Der Autor analysiert die einzelnen Bestandteile des Vermögens des Schuldners vom Sichtpunkt der möglichen Pfandrechtbestellung. Zugleich wird die Frage der Kollision zwischen dem bestehenden Pfand und der Zwangsvollstreckung behandelt. Er hat einige kritische Anmerkungen zur geltenden Rechtsregelung der Bedingtheit der Exekution aufs Pfand und führt Entwürfe *de lege ferenda* im Bereich des Pfandrechts und der Zwangsvollstreckung an.

Z ROZHODNUTÍ NAJvyššieho SÚDU SR

Povinnosť advokáta poskytnúť právne služby a schopnosť klienta plniť svoje záväzky voči veriteľom

Advokát je povinný poskytnúť právnu službu bez ohľadu na to, v akej ekonomickej situácii je podnikateľský subjekt, ktorý požiadal o jeho právne služby a nie je povinný preverovať schopnosť svojho klienta ohľadne plnenia jeho záväzkov voči jeho veriteľom.

Ak je zmluvná odmena dohodnutá ako paušálna v súlade s § 5 ods. 1 písm. b) a § 8 vyhl. č. 163/2002 Z. z. (pozn. teraz § 2 ods. 2 písm. b) a § 5 vyhl. č. 655/2004 Z. z.), advokát má právo na dohodnutú zmluvnú odmenu bez ohľadu na úspešnosť, resp. neúspešnosť svojho klienta v súdnom spore.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Obo 111/2008 zo dňa 29. apríla 2009)

Dotknuté ustanovenia:

- čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky,
- § 15 ods. 1, 2 zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní,
- § 5, § 8 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. o odmenách advokátov za poskytovanie právnych služieb (teraz § 2, § 5 vyhlášky č. 655/2004 Z. z.).

Podaným návrhom sa žalobca (správca konkurznej podstaty úpadcu) domáhal určenia, že zmluva o poskytovaní právnych služieb a jej dodatok uzatvorené v roku 2003 medzi úpadcom a žalovaným advokátom sú voči žalobcovi neúčinné. Žalobca bol toho názoru, že uvedené právne úkony uzatvorili účastníci v období, keď už úpadca ako dlžník nebol dlhodobo schopný plniť si záväzky voči veriteľom, čo žalovanému advokátovi malo byť zrejmé, keďže ho právne zastupoval predovšetkým v konaniach voči veriteľom, ktorí si uplatňovali svoje pohľadávky voči nemu. Žalobca mal za to, že úpadca pri uzatváraní zmluvy o poskytovaní právnych služieb a dodatku postupoval v úmysle ukraťiť svojich veriteľov, ktorých už od začiatku roka 2002 riadne nevyplácal.

Krajský súd ako súd prvého stupňa žalobu zamietol z dôvodu, že žalobca nepreukázal, že napadnutým odporovateľným úkonom došlo na strane dlžníka k úmyselnému ukraťeniu svojich konkurzných veriteľov a že tento úmysel bol druhej strane známy. Vychádzal zo zistenia, že medzi žalovaným ako advokátom a úpadcom ako klientom bola v roku 2003 na dobu neurčitú uzatvorená zmluva o poskytovaní právnych služieb. Za výkon právnych služieb bola dojednaná paušálna odmena vo výške 100 000 Sk za každý kalendárny mesiac trvania zmluvného vzťahu. Následne uzatvoreným dodatkom k predmetnej zmluve bola za výkon právnych služieb dohodnutá mesačná paušálna odmena vo výške 150 000 Sk. V roku 2004 bol na majetok úpadcu vyhlásený konkurz. Krajský súd mal za to, že v danom prípade neboli splnené hmotnoprávne

1 § 15 ods. 1, 2 zákona č. 328/1991 Zb.

o konkurze a vyrovnaní:

„(1) Konkurzný veriteľ alebo správca sa môže domáhať, aby súd určil, že dlžníkove právne úkony podľa odsekov 2 až 6, ak ukracujú uspokojenie vymáhateľnej pohľadávky konkurzného veriteľa, sú voči konkurznému veriteľovi právne neúčinné. Toto právo má konkurzný veriteľ alebo správca aj vtedy, ak je nárok proti dlžníkovi z jeho odporovateľného právneho úkonu už vymáhateľný alebo ak už bol uspokojený.“

(2) *Odporovať možno právnomu úkonu, ktorý dlžník urobil v posledných troch rokoch pred začatím konkurzu v úmysle ukrátiť svojho konkurzného veriteľa, ak tento úmysel musel byť druhej strane známy.*“

2 Čl. 47 ods. 2 zákona č. 460/1992 Zb., Ústava Slovenskej republiky: *„Každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.*“

3 § 5 ods. 1 vyhl. č. 163/2002 Z. z. o odmenách advokátov za poskytovanie právnych služieb (teraz § 2 ods. 2 vyhl. č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb): *„Zmluvná odmena sa určuje a) podľa počtu hodín účelne vynaložených na vybavenie veci (hodinová odmena), b) paušálnou sumou (paušálna odmena), c) podielom na hodnote veci (podielová odmena), d) tarifnou odmenou dohodnutou inak ako základnou sadzbou tarifnej odmeny.*“

4 § 8 vyhl. č. 163/2002 Z. z. o odmenách advokátov za poskytovanie právnych služieb (teraz obdobne § 5 vyhl. č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb): *„Paušálna odmena môže byť dohodnutá a) za poskytovanie právnych služieb v určitom časovom období alebo na neurčitý čas, b) za úplné vybavenie veci alebo súboru vecí.*“

podmienky pre úspešné odporovanie právneho úkonu. Podľa súdu úpadca potreboval zabezpečiť pre riadny chod svojho podniku poskytovanie právnych služieb. Vzhľadom na to, že právna úprava poskytovania právnych služieb advokátom neumožňovala ich poskytovanie bezplatne, medzi dlžníkom a žalovaným bola dohodnutá mesačná paušálna odmena za poskytovanie týchto právnych služieb, ktorá bola v danom prípade vzhľadom na úkony poskytovaných právnych služieb, ich hodnotu, ako i vynaložené náklady, pre dlžníka výhodnejšia, ako by tomu bolo v prípade tarifnej odmeny. Súd tiež uveril tvrdeniam žalovaného, že mu nebola známa celková ekonomická situácia dlžníka ako úpadcu, že nemal k dispozícii jeho účtovnú evidenciu a ani dôvod, prečo by mal tieto informácie zisťovať pred uzatvorením zmluvy o poskytovaní právnych služieb.

Proti rozsudku súdu prvého stupňa podal žalobca odvolanie. Uviedol, že predmetnou žalobou sa domáhal neúčinnosti právnych úkonov s poukazom na § 15 ods. 1, 2 zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní.¹ Žalobca argumentoval, že zmluva o poskytovaní právnych služieb prispela k zvýšeniu insolventnosti dlžníka. Mal za to, že dlžník pri uzatváraní zmluvy konal minimálne v nepriamom úmysle, teda, že vedel, že svojím konaním, prevzatím ďalšieho záväzku v podobe zmluvy o poskytovaní právnych služieb, môže spôsobiť ohrozenie plnenia aspoň časti svojich už splatných záväzkov. Napadnutý rozsudok preto navrhol zmeniť a žalobe vyhovieť.

Žalovaný advokát poukázal na to, že žalobca neprekázal žiadnu z podmienok pre vyslovenie neúčinnosti právnych úkonov v zmysle § 15 ods. 2 zákona č. 328/1991 Zb. a uviedol, že v súlade s čl. 46 a 47 Ústavy,² má každý právo na súdnu a inú právnu ochranu, ku ktorej patrí i poskytovanie právnych služieb advokátom. Toto právo patrí každému a vždy bez ohľadu na to, či má alebo nemá záväzky, každý môže požiadať advokáta o poskytnutie právnej služby. Napadnutý rozsudok krajského súdu preto navrhol ako vecne správny potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné. Konštatoval správnosť rozhodnutia súdu prvého stupňa a jeho odôvodnenia a napadnutý rozsudok ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 O. s. p. potvrdil.

Poukázal na to, že odporovať možno len takým právnym úkonom, ktoré sú inak platné a splňajú všetky náležitosti stanovené právnym predpisom. V prípade, ak by právny úkon bol neplatný, bol by zároveň aj právne neúčinný a pri takomto úkone by nebolo možné sa dovolávať odporovateľnosti. Dôkazné bremeno o úmysle dlžníka ukrátiť svojich konkurzných veriteľov má žalobca, ktorý podá odporovaciu žalobu.

Najvyšší súd konštatoval, že každý má právo na poskytnutie právnej pomoci a môže o ňu požiadať ktoréhokoľvek advokáta. Pritom advokát je oprávnený odmietnuť poskytnutie právnej pomoci len zo závažných dôvodov a za podmienok stanovených zákonom a advokát nesmie poskytovať právnu pomoc bezplatne, až na výnimky. Podľa Najvyššieho súdu SR: „Advokát je povinný poskytnúť právnu službu bez ohľadu na to, v akej ekonomickej situácii je podnikateľský subjekt, ktorý požiadal o jeho právne služby a nie je povinný preverovať schopnosť svojho klienta ohľadne plnenia jeho záväzkov voči jeho veriteľom.“

Ak v odporovateľnom právnom úkone bola zmluvná odmena dohodnutá ako paušálna v súlade s § 5 ods. 1 písm. b)³ a § 8 vyhl. č. 163/2002 Z. z.⁴ (pozn. teraz § 2 ods. 2 písm. b) a § 5 vyhl. č. 655/2004 Z. z.), ktorá zároveň zahrňovala i všetky náklady advokáta pri výkone jeho činnosti na území Slovenskej republiky, takýto spôsob zastupovania dlžníka bol podľa názoru Najvyššieho súdu SR nesporne pre neho výhodnejší, pretože dohodnutá odmena zahrňovala akúkoľvek právnu službu, v akomkoľvek rozsahu, na rozdiel od tarifnej odmeny za každý úkon právnej služby, ktorá by bola nepomerne vyššia; advokát má právo na dohodnutú zmluvnú odmenu bez ohľadu na úspešnosť, resp. neúspešnosť svojho klienta v súdnom spore.

Vzhľadom na to, že pre úspešnú odporovateľnosť právneho úkonu v zmysle § 15 ods. 2 zákona č. 328/1991 Zb. sa vyžaduje kumulatívne splnenie zákonných podmienok, a to úmyslu dlžníka ukrátiť svojich veriteľov a vedomosti žalovaného o tomto úmysle, čo v danom prípade nebolo žalobcom preukázané žiadnym relevantným dôkazom, Najvyšší súd SR rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdil.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala: **Mgr. Zuzana Fabianová**
advokátska koncipientka

Zo zasadnutia predsedníctva SAK

Novozvolené predsedníctvo SAK zasadalo prvýkrát 12. a 13. septembra 2013 v Bratislave. Rokovanie viedol predseda SAK JUDr. Hreždovič. Členovia predsedníctva určili za overovateľa zápisnice JUDr. Draškabu a schválili program rokovania. Podľa programu prerokovali a vyhodnotili priebeh Konferencie advokátov 2013, **vzali na vedomie** informáciu o novozvolených orgánoch komory a zmeny, ktoré nastali z dôvodu odstúpenia niektorých členov.

Predseda SAK vo svojej správe informoval prítomných o vybavovaní štandardnej administratívnej agendy v rámci kancelárie komory a oboznámil s prehľadom rozhodnutí, ktoré vykonal v čase medzi zasadnutiami P SAK podľa § 4 ods. 2 Organizačného poriadku a podľa § 71 ods. 3 zákona o advokácii v nižšie uvedených veciach:

- a) harmonogram zasadnutí a ostatných podujatí SAK v 2. polroku 2013,
 - b) určenie moderátorov na jesenné semináre advokátskych koncipientov v roku 2013,
 - c) vymedzenie kompetencií a zodpovednosť predsedu SAK, podpredsedov SAK a ostatných členov P SAK za jednotlivé oblasti činnosti,
 - d) vymenovanie **Mgr. Viktorie Hellenbart** za predsedníčku pracovnej skupiny pre veci advokátske,
 - e) vymenovanie **JUDr. Jozefa Oleja, CSc.** za predsedu pracovnej skupiny pre trestné právo,
 - f) vymenovanie **JUDr. Andrey Havelkovej** za predsedníčku pracovnej skupiny pre verejné právo,
 - g) vymenovanie **JUDr. Karola Šišku** za predsedu pracovnej skupiny pre súkromné právo,
 - h) vymenovanie **JUDr. Pavla Erbena** za predsedu pracovnej skupiny pre zahraničné vzťahy,
 - i) vymenovanie **JUDr. Petra Kerecmana, PhD.** za predsedu pracovnej komisie pre históriu advokácie,
 - j) vymenovanie **JUDr. Ondreja Mularčíka** za predsedu Vzdelávacieho kolégia,
 - k) vymenovanie **JUDr. Tomáša Illeša** a **JUDr. Diany Hrončekovej** za členov Škodovej komisie,
 - l) vymenovanie **Mgr. Viktorie Hellenbart** za predsedníčku regionálnej komisie,
 - m) zloženie skúšobných senátov.
- Predseda SAK **vzalo na vedomie** rozhodnutie predsedu Slovenskej advokátskej komory podľa § 4 ods. 2 Organizačného poriadku a podľa § 71 ods. 3 zákona o advokácii, ktorým rozhodol o vymedzení kompetencií a zodpovednosti predsedu SAK, podpredsedov SAK a ostatných členov P SAK za jednotlivé oblasti činnosti nasledovne:
- a) do kompetencie **JUDr. Hreždoviča** patria
 - advokátske skúšky,
 - zbierka disciplinárnych rozhodnutí s tým, že v tejto oblasti bude spolupracovať s JUDr. Havlátom,
 - poskytovanie súčinnosti ostatným členom P SAK pri výkone ich kompetencií,
 - všetky ostatné oblasti zverené do pôsobnosti predsedu SAK,
 - b) do kompetencie **JUDr. Oleja, CSc.** patrí
 - vzdelávanie,
 - vedenie pracovnej skupiny pre trestné právo,
 - c) do kompetencie **Mgr. Hellenbart** patrí
 - riadenie činnosti regionálnych zástupcov,
 - ekonomický úsek,
 - kontakt s advokátskymi komorami na Balkáne a kontakt s maďarsky hovoriacimi advokátskymi komorami,
 - vedenie pracovnej skupiny pre veci advokátske,
 - dohľad nad výberovými konaniami vyhlasovanými Slovenskou advokátskou komorou na práce a služby (v spolupráci s Mgr. Veverkom a JUDr. Mularčíkom),
 - d) do kompetencie **Mgr. Veverku** patrí
 - dohľad nad vnútornými vecami advokácie,
 - zahraničná agenda s tým, že v oblasti medzinárodných vzťahov bude spolupracovať s JUDr. Erbenom,
 - kontakt s nemecky komunikujúcimi advokátskymi komorami,
 - dohľad nad činnosťou Nadácie slovenskej advokácie,
 - dohľad nad výberovými konaniami vyhlasovanými Slovenskou advokátskou komorou na práce a služby (v spolupráci s Mgr. Hellenbart a JUDr. Mularčíkom),
 - e) do kompetencie **Mgr. Fiačana, PhD.** patrí
 - vedenie Rozhodcovského súdu SAK,
 - úsek matriky,
 - spracovanie komentára k advokátskej tarife,
 - dohľad nad agendou súdnych konaní, ktorých účastníkom je SAK,
 - f) do kompetencie **JUDr. Mularčíka** patrí
 - vedenie Vzdelávacieho kolégia,
 - dohľad nad výberovými konaniami vyhlasovanými Slovenskou advokátskou komorou na práce a služby (v spolupráci s Mgr. Veverkom a Mgr. Hellenbart),
 - dohľad nad vydávaním bulletinu,
 - g) do kompetencie **JUDr. Havláta** patrí:
 - zbierka disciplinárnych rozhodnutí s tým, že v tejto oblasti bude spolupracovať s JUDr. Hreždovičom,
 - dohľad nad problematikou neoprávneného poskytovania právnych služieb (v spolupráci s JUDr. Filipom),
 - h) do kompetencie **JUDr. Šišku** patrí
 - vedenie pracovnej skupiny pre súkromné právo,
 - dohľad nad elektronizáciou činnosti SAK (v spolupráci s JUDr. Draškabom a JUDr. Illešom),
 - legislatívna činnosť,
 - i) do kompetencie **JUDr. Filipa** patrí
 - dohľad nad problematikou trestných stíhaní advokátov,

- dohľad nad problematikou neoprávneného poskytovania právnych služieb (v spolupráci s JUDr. Havlátom),
- mediálna oblasť,
- j) do kompetencie **JUDr. Havelkovej** patrí
 - vedenie pracovnej skupiny pre verejné právo,
 - kultúrno-spoločenská oblasť,
- k) do kompetencie **JUDr. Draškabu** patrí
 - dohľad nad webovou stránkou SAK,
 - dohľad nad elektronizáciou činností SAK (v spolupráci s JUDr. Šiškom a JUDr. Illešom),
- l) do kompetencie **JUDr. Illeša** patrí
 - dohľad nad elektronizáciou činností SAK (v spolupráci s JUDr. Šiškom a JUDr. Draškabom),
 - výkon funkcie regionálneho zástupcu pre Košický kraj.

Členovia predsedníctva **vzali na vedomie** informáciu JUDr. Popovca o vydaní interných predpisov SAK v aktuálnom znení po Konferencii advokátov 2013 s tým, že všetkým advokátom sú predpisy distribuované spolu s Bulletinom slovenskej advokácie č. 9/2013 a v rezerve je dotlač 1 000 ks pre interné potreby kancelárie komory. Ďalej **vzali na vedomie** prehľad informácií o súdnych konaniach vedených SAK.

JUDr. Hrežďovič uviedol informáciu o zložení poradných orgánov komory s tým, že predsedovia vymenovaní rozhodnutím predsedu SAK v čase medzi zasadnutiami predsedníctva predkladali návrhy na členov jednotlivých poradných orgánov a personálny stav niektorých pracovných skupín nie je ustálený. Predsedníctvo schválilo personálne zloženie pracovných skupín nasledovne:

- a) **Pracovná skupina pre veci advokátske** – Mgr. Viktória Hellenbart (predsedníčka), Mgr. Richard Karkó, JUDr. Martin Čižmárik, JUDr. Štefan Ondriš, Mgr. Ivan Fiačan, PhD., Mgr. Michal Bužek,
- b) **Pracovná skupina pre trestné právo** – doc. JUDr. Jozef Olej, CSc. (predseda), JUDr. Ondrej Mularčík, JUDr. Ján Gereg, JUDr. Milan Valašik, Mgr. Matúš Gémeš, JUDr. Peter Vačok, JUDr. Jaroslav Klátik, PhD., JUDr. Peter Filip, doc. JUDr. Tomáš Strémy, PhD., JUDr. Ondrej Laciak, JUDr. Martin Puchalla, JUDr. Dominik Burda.
- c) **Pracovná skupina pre verejné právo** – JUDr. Andrea Havelková (predsedníčka), doc. JUDr. Radoslav Procházka, JUDr. Rastislav Straka, Mgr. Slavomír Trnkócy, JUDr. Martin Buzinger, Mgr. Marek Benedik,
- d) **Pracovná skupina pre zahraničné vzťahy** – JUDr. Pavol Erben (predseda), Mgr. Tomáš Rybár, JUDr. Ján Havlát, JUDr. Katarína Čechová, Mgr. Michal Bužek, JUDr. Martin Puchalla, JUDr. Ondrej Laciak, JUDr. Jana Biroščáková, Mgr. Viktória Hellenbart, JUDr. Boris Draškaba, Mgr. Juraj Veverka, JUDr. Andrej Popovec, Mgr. Lucia Lackovičová,
- e) **Pracovná komisia pre históriu advokácie** – JUDr. Peter Kerecman, PhD. (predseda), JUDr. Rudolf Manik, PhD., JUDr. Anton Blaha, JUDr. Mgr. Martina Gajdo-

- šová, Mgr. Viktória Hellenbart, JUDr. Ján Havlát, Vilma Slopovská,
- f) **Vzdelávacie kolégium** – JUDr. Ondrej Mularčík (predseda), doc. JUDr. Jozef Olej, CSc., JUDr. Ján Havlát, Mgr. Juraj Veverka, JUDr. Boris Draškaba, JUDr. Pavol Erben, JUDr. Tomáš Illeš, prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc., JUDr. Marek Števček, PhD., JUDr. Štefan Detvai,
- g) **Škodová komisia** – JUDr. Tomáš Illeš, JUDr. Diana Hrončeková,
- h) **Komisia pre mediálnu komunikáciu** – JUDr. Hrežďovič, JUDr. Šiška, JUDr. Filip (alternovaný JUDr. Mularčíkom), JUDr. Popovec, PhD. Ondrišová a zástupkyne agentúry DEVON,
- i) **Regionálni zástupcovia**
 - Mgr. Viktória Hellenbart (predsedníčka),
 - JUDr. Tomáš Illeš, JUDr. Jozef Olej pre Košický kraj,
 - JUDr. Miroslav Abelovský pre Banskobystrický kraj,
 - JUDr. René Hudzovič pre Nitriansky kraj,
 - JUDr. Marián Haršány pre Trnavský kraj,
 - JUDr. Zuzana Čížová pre Trenčiansky kraj,
 - JUDr. Magdaléna Hromcová, JUDr. Andrea Havelková pre Žilinský kraj,
 - JUDr. Rastislav Straka pre Prešovský kraj.

V oblasti mediálneho plánu komunikácie P SAK členovia **vzali na vedomie** mediálny plán komunikácie predložený mediálnou agentúrou DEVON a rozhodnutie predsedu SAK podľa § 4 ods. 2 Organizačného poriadku a podľa § 71 ods. 3 zákona o advokácii, ktorým rozhodol o podpísaní zmluvy o spolupráci s agentúrou DEVON Communication, s. r. o.

JUDr. Popovec uviedol informáciu o povinnostiach advokáta podľa zákona o ochrane osobných údajov účinného od 1. júla 2013, ktorú P SAK **vzalo na vedomie** a **uložilo** kancelárii komory zorganizovať v Bratislave, prípadne aj v iných regiónoch seminár pre advokátov k tejto problematike.

Členovia P SAK **si vypočuli** informáciu Mgr. Fiačana o stave prác na príprave komentára k advokátskej tarife a o predpokladanom termíne ich ukončenia. Na základe predloženého návrhu **schválili** *Výročnú správu o činnosti SAK za obdobie od 1. júla 2012 do 30. júna 2013* a **uložili** kancelárii komory uverejniť výročnú správu na webovej stránke komory v sekcii prístupnej advokátom a advokátskym koncipientom.

Na základe predložených materiálov ekonomického odboru P SAK **rozhodovalo** o žiadostiach advokátov o odpustenie príspevku na činnosť SAK, o poskytnutie podpory zo sociálneho fondu. Predsedníctvo tiež **rozhodlo** o ponechaní predplatného *Bulletinu slovenskej advokácie* pre externých predplatiteľov v roku 2014 na čiastke 50 eur + DPH.

Predsedníctvo SAK **prerokovalo** informácie odboru medzinárodných vzťahov, **prehodnotilo** stanoviská pracovnej skupiny pre veci advokátske na dopyty advokátov a **prerokovalo** žiadosti súvisiace so zoznamami advokátov, advokátskych koncipientov, hosťujúcich euroadvokátov, usadených advokátov, zahraničných advokátov, medzinárodných advokátov a obchodných spoločností.

Zapísala – no –

Pýta(j)te sa predsedníctva

Advokátska kancelária plánuje uverejňovať na svojej webovej stránke informačný bulletin obsahujúci najmä informácie o nových podstatných zmenách právnych predpisov. Bulletin má slúžiť predovšetkým klientom a návštevníkom webovej stránky. Otázkou advokátskej kancelárie je, či je v rozpore s predpismi týkajúcimi sa výkonu advokácie zasielanie bulletinu subjektom, ktoré nie sú aktuálne klientmi advokátskej kancelárie, ale zmeny právnej úpravy, ktoré mienia v bulletine reflektovať, sa môžu dotýkať ich činnosti (napr. občianske združenie).

Pokiaľ advokát uverejňuje na svojej webovej stránke informačný bulletin obsahujúci najmä informácie o nových podstatných zmenách právnych predpisov, tento je prístupný osobám, ktoré sú už buď klientmi advokáta, alebo ktoré stránku advokáta navštívia, čím dajú najavo záujem o právne služby a informácie, ktoré im advokát na svojej stránke poskytuje. Takéto konanie advokáta neporušuje predpisy vzťahujúce sa na výkon advokácie.

Inou situáciou je zasielanie tohto informačného bulletinu osobám, o ktorých, ako je zmienené v otázke, advokát vie, že nie sú jeho klientmi a iniciatívne ich upozorňuje na zmeny predpisov, ktoré sa ich týkajú.

Pokiaľ ide o nevyžiadajú informáciu zo strany klienta, respektíve tretích osôb, je možné takéto počínanie advokáta hodnotiť ako porušovanie jeho povinností uložených mu v § 18 ods. 3 zákona o advokácii, § 29a ods. 1, § 29b ods. 2,

3c a § 2 ods. 2, § 14 ods. 1 a § 19 ods. 1 Advokátskeho poriadku SAK schváleného konferenciou advokátov 15. júna 2013.

Zasielanie nevyžiadajúcich mailov je narušovaním súkromia klienta alebo inej osoby i v prípade, že obsahuje informácie, o ktorých si odosielateľ myslí, že sú alebo môžu byť pre adresáta užitočné. Informačný bulletin, okrem právnej úpravy, ktorá sa adresáta týka, má za cieľ upozorniť na advokátsku kanceláriu, ktorá sa takto iniciatívne stará o záujmy adresáta mailu a je reklamou na jej činnosť a ponúkaním právnych služieb formou zasielania nevyžiadajúcich mailov. Ako také znižuje dôstojnosť advokátskeho stavu.

Zasielanie nevyžiadajúcich mailov zo strany advokátskej kancelárie je v rozpore s profesionálnou etikou a úctou voči kolegom advokátom a rešpektovaním ich oprávnených záujmov, pretože osoba, ktorej je mail určený, môže byť zastúpená iným kolegom advokátom.

Reklama advokáta realizovaná prostredníctvom zasielania nevyžiadajúcich mailov nie je v súlade s advokátskou etikou.

Jesenný termín advokátskych skúšok

Predsedníctvo SAK vyhlásilo III. jesenný termín advokátskych skúšok.

Písomná časť: 25. – 27. novembra 2013

Ústna časť: 9. – 11. decembra 2013

Miesto konania: Bratislava

Publikačná súťaž Bulletinu slovenskej advokácie

Redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie vyhlásila aj pre rok 2013

XII. ročník publikačnej súťaže Bulletinu slovenskej advokácie pre študentov právnických fakúlt, advokátskych koncipientov a mladých advokátov do 35 rokov

Konkrétnu tému si účastníci súťaže zvolia sami. Podmienkou je aktuálnosť témy z teórie alebo praxe slovenského, európskeho alebo medzinárodného práva. Súťažný príspevok nesmie mať popisný charakter. Príspevky v rozsahu maximálne 34 000 znakov (vrátane medzier) treba poslať na adresu kancelárie SAK, Kolárska 4, 813 42 Bratislava, resp. e-mailom na ondrisova@sak.sk s označením „Publikačná súťaž BSA“. **Termín uzávierky je 30. november 2013.**

Porota zložená z členov redakčnej rady Bulletinu slovenskej advokácie príspevky vyhodnotí do konca decembra 2013. Pre autorov sú pripravené finančné ceny, porota má právo cenu neudeliť, resp. zvýšiť odmenu. Ceny budú autorom odovzdané na tradičnom Novoročnom stretnutí právnikov v Bratislave v januári 2014.

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Kolízia záujmov medzi bývalým a súčasným klientom

- 1) Postup advokáta, ktorý prevezme zastupovanie proti bývalému klientovi, nie je disciplinárnym previnením advokáta za predpokladu, ak advokát nedisponuje žiadnou informáciou o bývalom klientovi, ktorá je takej povahy, že by mohla viesť k neoprávnenému zvýhodneniu inej osoby a ktorá mu bola poskytnutá v súvislosti s poskytovaním právnych služieb bývalému klientovi a nie je dostupná advokátovi z iných zdrojov.
- 2) Samotná skutočnosť, že advokát poskytoval v minulosti právne služby bývalému klientovi ešte sama o sebe nezakladá jeho povinnosť odmietnuť zastupovanie iných osôb, hoci aj členov štatutárneho orgánu bývalého klienta, proti tomuto bývalému klientovi.

*Rozhodnutie VI. Disciplinárneho senátu SAK z 27. júla 2011
sp. zn. DS VI.-56/11:4485/2010*

Dotknuté ustanovenia:

- § 21 písm. d) zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v platnom znení.

Rozhodnutím VI. disciplinárneho senátu SAK z 27. júla 2011, sp. zn. DS VI.-56/11:4485/2010 bol disciplinárne obvinený advokát

oslobodený

spod návrhu na začatie disciplinárneho konania za disciplinárne previnenie podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii pre porušenie povinností advokáta uložených v § 21 písm. d) zákona o advokácii,¹ ktorého sa mal dopustiť

tým, že

prevzal zastupovanie proti bývalým klientom, ktorým poskytoval právne služby od roku 2004 do 31. 10. 2008, a to v troch právnych veciach, pretože v zmysle § 24 písm. b.) Disciplinárneho poriadku SAK skutok

nie je disciplinárnym previnením.

Z odôvodnenia

Navrhovateľ podal na základe podnetu sťažovateľa návrh na začatie disciplinárneho konania proti disciplinárne obvinenému advokátovi pre skutok popísaný vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

K návrhu na začatie disciplinárneho konania sa disciplinárne obvinený písomne vyjadril v tom zmysle, že podmienkou pre povinnosť odmietnuť zastupovanie podľa § 21 ods. d) zákona o advokácii je, že nový klient môže byť zvýhodnený, ak informácia resp. informácie, ktoré má advokát o bývalom klientovi by mohli toho, kto žiada o poskytnutie právnych služieb zvýhodniť. Zo spisovej dokumentácie, zo sťažnosti ani z vyjadrenia bývalého klienta však nevyplýva žiadna indícia, ktorá by smerovala k tomu, že noví klienti, ktorých zastupovanie disciplinárne obvinený prevzal, by mohli byť akokoľvek zvýhodnení v súvislosti s informáciami, ktoré mal disciplinárne obvinený k dispozícii o bývalom klientovi a podľa názoru disciplinárne obvineného obaja bývalí klienti sú si plne vedomí toho, že k žiadnemu zneužitiu informácií s ohľadom na charakter vecí nových klientov ani nemôže dôjsť, čo vyplýva aj z listu jedného z býv. klientov zo dňa 1. 6. 2011 navrhovateľovi, v ktorom bývalý klient uviedol, že sa k sťažnosti nepripája, lebo nemá informácie ani dôkazy o tom, aby k zneužitiu infor-

mácii alebo k porušeniu mlčanlivosti došlo. Disciplinárne obvinený vo svojom vyjadrení ďalej podrobne popísal charakter a predmet jednotlivých sporov a zdôraznil, že už z charakteru a predmetu týchto právnych vecí vyplýva, že k žiadnemu zneužitiu informácií proti bývalým klientom v súvislosti s poskytovaním im právnych služieb nemohlo dôjsť aj s poukazom na povahu týchto služieb, ktorých podstatou malo byť vypracovanie stanovísk k určitým právnym otázkam bez toho, aby poznal mená osôb, ktorých sa dané stanovisko týkalo.

Na disciplinárnom pojednávaní disciplinárne obvinený trval na svojom písomnom vyjadrení, ku ktorému doplnil, že aj zo stanoviska Predsedníctva SAK (zverejnené v Bulletin č. 6/2011, str. 30) vyplýva, že „samotná skutočnosť, že subjekt v pozícii protistrany v spore bol v minulosti zamestnancom klienta advokáta nie je dôvodom konfliktu záujmov. Či existujú iné dôvody, pre ktoré by mohla byť § 21 zákona č. 586/2003 o advokácii a o zmene zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o advokácii“) stanovná povinnosť odmietnuť poskytnutie právnych služieb, musí advokát posúdiť sám.“

Navrhovateľ trval na svojom návrhu, poukázal na to, že bolo jednoznačne preukázané, že skutok sa stal a otázku, či je disciplinárnym previnením treba riešiť s prihliadnutím, že disciplinárne obvinený bol počas poskytovania právnych služieb bývalým klientom v úzkom kontakte s členmi ich štatutárneho orgánu.

Disciplinárny senát mal na základe vykonaného dokazovania za preukázané nasledovné skutočnosti:

Disciplinárne obvinený prevzal v máji roku 2009 právne zastupovanie bývalého člena predstavenstva bývalého klienta voči tomuto klientovi v súdnom konaní o zaplatenie dlžnej čiastky, ktorú bývalý klient dlžil na základe dohody o ukončení zmluvy zo dňa 28. 7. 2008. Konanie bolo v roku 2011 zastavené v dôsledku mimosúdneho zmieru medzi účastníkmi konania.

Disciplinárne obvinený ďalej prevzal v auguste 2009 a v apríli 2010 právne zastupovanie iného bývalého člena predstavenstva, v dvoch konaniach proti bývalému klientovi, v ktorých išlo o určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru a o návrh na ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy. Prvý súdny spor sa týkal pracovno-právnej oblasti, pričom všetky okolnosti prípadu sa stali v roku 2009, t. j. po skončení poskytovania právnych služieb disciplinárne obvineným bývalému klientovi. Druhý súdny spor súvisel s okolnosťami ukončenia tohto pracovného pomeru a tiež išlo o prípad, ktorý sa stal až po skončení spolupráce disciplinárne obvineného a bývalého klienta.

Disciplinárne obvinený poskytoval bývalým klientom právne služby vo veci hodnotenia a výkladu všeobecných poistných podmienok, stanovísk k likvidácii poistných udalostí, komunikácie s Národnou bankou Slovenska, stanovísk k postupu pri posudzovaní pracovných úrazov ako poistných udalostí, pričom nepoznal konkrétne mená prípadných osôb.

Sťažovateľ ani navrhovateľ nepredložili žiadny dôkaz, ktorým by preukázali, že disciplinárne obvinený má o bývalých

klientoch informáciu, ktorú by mohol použiť na zvýhodnenie nových klientov v súdnych sporoch, v ktorých ich zastupoval. Jeden z bývalých klientov taktiež potvrdil, že nemá žiadne relevantné informácie ani dôkazy o tom, že v súdnych sporoch voči nemu zneužíva disciplinárne obvinený informácie alebo porušuje zásadu mlčanlivosti o skutočnostiach, ktoré sa dozvedel počas trvania zmluvného vzťahu.

Disciplinárny senát mal za dostatočne preukázané, že skutok sa stal, avšak dospel k záveru, že tento nie disciplinárnym previnením a to z nasledovných dôvodov:

Ako vyplýva zo znenia § 21 písm. d) zákona o advokácii, povinnosť odmietnuť zastupovanie má advokát len vtedy, ak má informáciu, ktorá je spôsobilá zvýhodniť potenciálneho klienta. Hoci sa to v zákone výslovne neuvádza, senát mal za to, že táto informácia navyše nesmie byť dostupná advokátovi aj z iných jemu prístupných zdrojov, napr. od samotného klienta.

S ohľadom na charakter a spôsob poskytovaných právnych služieb bývalým klientom a na povahu právnych sporov, v ktorých disciplinárne obvinený prevzal zastupovanie proti bývalým klientom, disciplinárne obvinený nemal dôvod sa obávať, že v týchto súdnych sporoch hrozí, že by mohol v prospech nových klientov využiť informácie, o ktorých sa dozvedel pri poskytovaní právnych služieb býv. klientom, a tým nových klientov zvýhodniť.

Vzhľadom na tento záver dokazovania ako aj s prihliadnutím na vyjadrenie Predsedníctva SAK, dospel senát k záveru, že samotná skutočnosť, že disciplinárne obvinený poskytoval v minulosti právne služby bývalým klientom ešte sama o sebe nezakladá jej povinnosť odmietnuť zastupovanie iných osôb, hoci aj členov štatutárneho orgánu bývalého klienta, proti tomuto bývalému klientovi. Na to, aby takáto povinnosť advokátovi vznikla, musí advokát disponovať informáciou o inom klientovi alebo o bývalom klientovi, ktorá by mohla toho, kto o poskytnutie právnych služieb žiada, neoprávnene zvýhodniť. V uvedenom prípade však existencia takejto informácie preukázaná nebola a nedošlo preto k porušeniu povinnosti uloženej § 21 písm. d.) zákona o advokácii.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Poznámka

1 § 21 písm. d) zákona o advokácii:

„Advokát je povinný odmietnuť poskytnutie právnych služieb, ak informácia, ktorú má o inom klientovi alebo o bývalom klientovi, by mohla toho, kto o poskytnutie právnych služieb žiada, neoprávnene zvýhodniť.“

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala:

Mgr. Tatiana Frištková
advokátsky koncipient

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

POZVÁNKA

Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum

Slovenská advokátska komora organizuje **pre advokátov a advokátskych koncipientov**

Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum

22. a 23. novembra 2013, Hotel Barbakan, Trnava

Hlavná téma:

Prístup podnikateľov, živnostníkov a zamestnancov na pracovné trhy Nemeckej spolkovej republiky, Českej republiky a Slovenskej republiky

Rámcové podtémy:

Cezhraničné poskytovanie služieb podnikateľskými subjektmi priamo alebo prostredníctvom vysielania zamestnancov v SRN/ČR/SR so zameraním na aktuálnu právnu úpravu, prax a skúsenosti v konkrétnej krajine

Slovenská advokátska komora je od roku 2011 členom Nemecko-česko-slovenského advokátskeho fóra. Tento rok sa podujatie zamerané na výmenu vzájomných poznatkov a praktických skúseností z jednotlivých právnych odvetví s kolegami z Česka a Nemecka s akcentom na rozmer cezhraničnej spolupráce prvý raz uskutoční na Slovensku.

Reagujúc na požiadavky prednesené na regionálnych stretnutiach so slovenskými advokátmi sa predsedníctvo komory rozhodlo presunúť túto aktivitu do historickej Trnavy. Dôvodom výberu pracovného práva ako nosnej témy je sprístupnenie pracovného trhu v Nemecku pre slovenské a české subjekty. Jednotlivé témy odprezentujú prednášatelia zo všetkých partnerských komôr s možnosťou následnej širšej diskusie. Na podujatí bude zabezpečené **simultánne tlmočenie** z nemeckého jazyka, preto aktívna **znalosť nemčiny nie je podmienkou účasti**.

Cieľom fóra je výmena informácií o možnostiach cezhraničného poskytovania služieb v zainteresovaných krajinách. SAK zvolila túto tému po reálnom otvorení pracovného trhu v SRN ako živú tému, v kontexte ktorej je možné venovať sa rôznym praktickým otázkam, napr. formám cezhraničného poskytovania služieb, registračným podmienkam a povinnosti samostatne zárobkovo činných osôb, možnostiam vysielania zamestnancov, nariadeniu (ES) Európskeho parlamentu a Rady 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (najmä články 12 a 13), právnej úprave pracovného práva, atď.

Zámerom Slovenskej advokátskej komory je poskytnúť účastníkom možnosť v interaktívnej diskusii porovnať právne úpravy Nemecka, Česka a Slovenska a vymeniť si praktické skúsenosti s pôsobením subjektov – či už živnostníkov

alebo zamestnancov – v jednotlivých krajinách. Téma momentálne v slovenskom právnom prostredí veľmi rezonuje a klienti advokátov hľadajú optimálne riešenia.

Informácie o organizačných náležitostiach a o prípadných zmenách tém budú zverejnené v komunikačných prostriedkoch komory po sfinalizovaní programu a personálnom obsadení prednášok.

PROGRAM

Piatok 22. novembra 2013

- 19.00 Organizovaný autobusový transfer z Hotela Barbakan do Fuggerovej pivnice (stretnutie v lobby hotela, autobus pristavený na parkovisku zo zadnej strany Hotela Barbakan)
- 19.30 Spoločenský večer, Fuggerova pivnica, Častá
- 22.30 Organizovaný autobusový transfer do Trnavy

Sobota 23. novembra 2013

- 9:00 Prezenca účastníkov
- 9:30 **Cezhraničné poskytovanie služieb podnikateľskými subjektmi priamo alebo prostredníctvom vysielania zamestnancov v SRN**
Zástupcovia Bamberskej advokátskej komory a Saskej advokátskej komory
- 10:30 Diskusia
- 10:45 Prestávka
- 11:15 **Cezhraničné poskytovanie služieb podnikateľskými subjektmi priamo alebo prostredníctvom vysielania zamestnancov v ČR**
Prednášateľ z Českej republiky
- 12:15 Diskusia
- 12:30 Bufetový obed pre účastníkov v Hoteli Barbakan
- 14.00 **Cezhraničné poskytovanie služieb podnikateľskými subjektmi priamo alebo prostredníctvom vysielania zamestnancov v SR**
Prednášateľ zo Slovenskej republiky
- 15:00 Diskusia
- 15:15 Prestávka
- 15.45 **Chyby slovenských a českých klientov v konaniach pred nemeckými súdmi**
Zástupca advokátskej kancelárie bpv Braun partners
- 16:45 Diskusia
- 17:00 Záver a ukončenie podujatia

Zmeny programu sú vyhradené.

Bližšie informácie: Mgr. Lucia Lackovičová (odbor medzinárodných vzťahov), 02 204 227 44, lackovicova@sak.sk.

Závazná prihláška

Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum

22. – 23. novembra 2013

Hotel Barbakan, Štefánikova 11, 917 01 Trnava

Meno a priezvisko

Sídlo kancelárie

IČO

IČ DPH

Tel./fax/e-mail

REGISTRAČNÝ POPLATOK: 60 eur (suma sa uvádza s DPH) – **uhradiť do 8. novembra 2013**

UPOZORNENIE: Bez úhrady nie je Vaša registrácia považovaná za kompletnú.

Registračný poplatok zahŕňa náklady na autobusový transfer do Fuggerovej pivnice, na spoločenský večer, na občerstvenie počas konferencie (bufetový obed a coffee breaky) a konferenčné materiály. Ostatné náklady spojené s organizáciou podujatia idú z rozpočtu Slovenskej advokátskej komory. Uhradený poplatok sa bez závažných dôvodov oznámených kancelárii komory najmenej 14 dní pred podujatím nevracia. Poplatok za konferenciu je nižší ako reálne náklady na ňu.

Názov príjemcu: Slovenská advokátska komora

Číslo účtu: 176925146/0900

Variabilný symbol: 1387

Banka príjemcu: Slovenská sporiteľňa a.s., Suché mýto 4, 816 07 Bratislava

Identifikácia platby: Advokátske fórum + priezvisko prihláseného

Po úhrade Vám bude následne poslaná faktúra ako riadny daňový doklad na Vami uvedenú adresu kancelárie.

UBYTOVANIE

Slovenská advokátska komora vzhľadom na rôzne cenové a kvalitatívne požiadavky advokátov nebude objednávať ubytovanie, odporúča ubytovať sa v konferenčnom hoteli Barbakan, kde sa uskutočnia všetky prednášky. **Prosíme, aby ste si ubytovanie zabezpečili sami.** V prípade rezervácie prostredníctvom recepcie hotela Barbakan je potrebné do predmetu uviesť „ADVOKATSKE FORUM 22. – 23. 11. 2013“.

Kontakt na odporúčaný konferenčný Hotel Barbakan:

Recepcia: +421 33 55 11 847; +421 33 53 50 006; +421 917 492 857

e-mail: hotel@barbakan-trnava.sk, www.barbakan-trnava.sk

PODUJATIA

(Vaše požiadavky vyznačte, prosím, v príslušných štvorčekoch krížikom.)

Zúčastním sa

Nezúčastním sa

● Autobusový transfer do Fuggerovej pivnice v Častej 22. novembra 2013	☐	☐
● Spoločenský večer vo Fuggerovej pivnici v Častej 22. novembra 2013	☐	☐
● Účasť na konferencii 23. novembra 2013	☐	☐
● Bufetový obed	☐	☐

Termín doručenia prihlášky: do 8. novembra 2013

Prihlášky môžete poselať:

1. **FAXOM** kancelárii komory na č.: 02/529 61 554

2. **POŠTOU** na adresu Slovenská advokátska komora, Kolárska 4, 813 42 Bratislava

3. **E-MAILOM** na adresu lackovicova@sak.sk s predmetom „ADVOKATSKE FORUM“ (tel.: 02 204 227 44)

Formulár prihlášky bude uverejnený aj na webovej stránke komory www.sak.sk

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

Správa zo zasadnutia Stáleho výboru CCBE

Septembrové zasadnutie stáleho výboru CCBE 13. septembra 2013 v Záhrebe bolo prvé od vstupu Chorvátskej republiky do EÚ. Vstupom do EÚ získala Chorvátska advokátska komora v CCBE plné členstvo. Na začiatku zasadnutia sa prítomným prihovarila ministerka spravodlivosti Chorvátskej republiky a predseda Chorvátskej advokátskej komory. Obaja vyslovili presvedčenie o dôležitosti členstva v CCBE pre advokátov.

Predseda Výboru CCBE pre krajiny strednej a východnej Európy (PECO) predložil delegáciám správu o Federálnej advokátskej komore Ruskej federácie a o advokácii. Táto komora podala CCBE žiadosť o členstvo. Na novembrovom plenárnom zasadnutí sa bude o členstve ruskej komory rozhodovať po vyriešení otázky výšky členského príspevku.

Výbor CCBE pre ľudské práva navrhol udeliť Cenu CCBE za ľudské práva 2013 predsedovi a členom predsedníctva Advokátskej komory Istanbulu. Advokáti v Turecku v poslednom období čoraz častejšie čelia ťažkostiam zo strany vlády aj predstaviteľov súdnej moci pri výkone povolania, ocitajú sa v situáciách, keď sa sami stávajú klientmi a jediným prostriedkom ochrany je samosprávna advokátska organizácia. Preto výbor odporučil prejavíť podporu a solidaritu udeľením ocenenia práve predsedníctvu istanbulskej komory za odvahu a odhodlanie vystaviť riziku vlastnú slobodu na obranu princípov právneho štátu v Turecku. Delegácie odporúčenie prijali a podporili, cena za ľudské práva bude udelená tradične v novembri počas plenárneho zhromaždenia.

V dňoch 21. a 22. novembra 2013 sa v Bruseli uskutoční konferencia na vysokej úrovni organizovaná Európskou komisiou na tému Úloha justície v EÚ. Cieľom je poskytnúť priestor sudcom, advokátom, ekonómom, filozofom i politikom na národnej aj európskej úrovni, aby diskutovali na témy efektívnosti súdnych systémov, nezávislosti justície, právneho štátu a európskeho regiónu justície založenej na vzájomnej dôvere (v oblastiach trestného, občianskeho, obchodného a správneho práva). Konferencia sa má zamerať na jednotlivé krajiny a ich justičné systémy a hľadať a analyzovať príčiny ich (ne)efektívnosti. CCBE, ktorá bude mať zastúpenie v panelovej diskusii, prispieje do príprav konferencie pripomienkami a návrhmi k Poštokolmskému programu. Európska komisia oznámila zámer publikovať v priebehu októbra zoznam najdôležitejších otázok, o ktorých sa bude na konferencii hovoriť, preto bola iniciatíva CCBE zatiaľ odložená do publikovania zoznamu.

Zhromaždenie diskutovalo o štúdiu výskumného konzorcium Panteia a Maastrichtskej univerzity s názvom *Hodnotenie právneho rámca voľného pohybu advokátov*. Vypracovaním

štúdie poverila konzorcium Európska komisia s cieľom zhodnotiť, či smernice upravujúce voľný pohyb advokátov a ich služieb v rámci EÚ splnili očakávanie a otvorili trh slobode pohybu právnickej profesie. Závety sú priaznivé, vyplýva z nich, že smernice sa v praxi úspešne uplatňujú. Množstvo advokátov zo všetkých členských krajín využíva možnosť pôsobiť v inej krajine so statusom hosťujúcich alebo usadených euroadvokátov. Úspešne, hoci menej často je využívaná možnosť plnej integrácie do profesie iného štátu pod profesijným označením tohto štátu.

Stály výbor schválil odpoveď CCBE na konzultáciu o jednoosobových spoločnostiach s ručením obmedzeným, ktorej cieľom je identifikovať prekážky ich voľného pohybu na európskom trhu a hľadať spôsoby riešenia. Z odpovede CCBE na dotazník vyplýva, že potenciál voľného pohybu jednoosobových s. r. o. považuje za nedostatočne využitý a za najväčšie prekážky pokladá nedostatočnú znalosť právnej úpravy v iných členských krajinách a administratívnu i finančnú náročnosť pri založení pobočky alebo dcérskej spoločnosti v inom členskom štáte. Harmonizácia v tejto oblasti by mohla uľahčiť voľný pohyb takýchto spoločností, okrem toho by mohla pomôcť aj informačná kampaň a vytvorenie jednotných kontaktných miest.

Predsedníčka Pracovnej skupiny CCBE pre poistenie informovala o začatí konania o prejudiciálnych otázkach na podnet holandského najvyššieho súdu vo veci C-442/12, ktoré sa týkajú práva na slobodnú voľbu advokáta osoby s poistením právnych služieb. Súdny dvor EÚ má dať odpoveď na otázku, či môže poisťovateľ právnej ochrany obmedziť slobodu voľby advokáta tým, že náklady poistenej osoby uhradí len v tom prípade, ak sa sám poisťovateľ domnieva, že spracovanie prípadu treba presunúť na externého právneho zástupcu. Má tiež stanoviť, či je rozhodujúce, ak v danom prípade je/nie je povinné zastúpenie advokátom. CCBE bude tento prípad sledovať.

CCBE na základe kolektívnej žiadosti delegácií počas júnového zasadnutia Stáleho výboru vydala vyhlásenie ku kauze o odpočúvaní dát, ktoré bolo rozoslané príslušným inštitúciám. CCBE v ňom vyjadrila vážne obavy z odhalených vládnych praktík a zdôraznila dôležitosť princípu mlčanlivosti a dôvernosti komunikácie medzi advokátom a klientom ako základných princípov advokátskej profesie. CCBE plánuje na túto tému aj stretnutie s pani Reding, eurokomisárkou pre spravodlivosť, základné práva a občianstvo.

Mgr. Lucia Lackovičová
CCBE Information Officer

Dni slovinských advokátov

V rámci spolupráce so zahraničnými advokátskymi komorami prijala SAK pozvanie predsedu Slovinskej advokátskej komory na tradičný Deň slovinských advokátov, ktorý sa konal v meste Podčetrtek 26. – 28. septembra 2013.

Slovenskú advokátsku komoru na podujatí zastupovala podpredsedníčka Mgr. Viktória Hellenbart a člen predsedníctva JUDr. Karol Šiška.

Súčasnou programom bolo udelenie ceny Dr. Danila Majajona (1859 – 1931), vynikajúceho slovinského právnik, politika a kultúrneho dejateľa, dvom slovinským advokátom za dlhoročný výkon advokátskeho povolania. V dojímavej atmosfére odzneli v ďakovnej reči ocenených slovinských kolegov spomienky na časy, kedy príslušnosť k advokátskemu stavu neznamenala konkurenčný boj medzi advokátmi, ale úprimnú kolegialitu, priateľstvo, podporu a vzájomné pochopenie advokátov. Tento odkaz vekom starších kolegov mladším určite stojí za pozornosť a zamyslenie. Spomenutý rozmer etického správania medzi kolegami patril k tradíciám advokátskeho povolania. Tlak spoločenských zmien, materiálny spôsob života, komercializmus, hedonizmus a egocentrizmus, ktoré vystupujú do popredia v rebríčku hodnôt, vedú, žiaľ, k spochybňovaniu tradičných hodnôt nielen v advokácii, ale aj v medziludských vzťahoch a nahľadávajú

a ohrozujú samotnú existenciu usporiadanej, pokojnej ľudskej spoločnosti.

Pracovnej časti podujatia dominovala diskusia pri okruhlom stole na tému *Právo na spravodlivosť*, v ktorej odznel zaujímavý príspevok tretieho podpredsedu CCBE francúzskeho advokáta Michela Benichoua. Poukázal na celoeurópsky problém s dĺžkou súdnych konaní, pokútnym poskytovaním právnych služieb a reklamami advokátov na výkon povolania, ktoré dehonestujú advokátsky stav a negujú poslanie advokáta čisto obchodníckym ponímaním výkonu advokácie.

S diskusnými príspevkami nadväzujúcimi na problémy načrtnuté zo strany Michela Benichoua vystúpili zástupca Právnickej fakulty Univerzity v Ľubľane prof. Dr. Rajko Pirnat a predseda Súdnej rady Slovinskej republiky Janez Vlaj.

Pozvanie na Dni slovinských advokátov prijal aj minister spravodlivosti Slovinska Senko Pličanič D.Sc., čo možno považovať za významnú udalosť pre slovinskú advokáciu. Aktívna činnosť Slovenskej advokátskej komory v medzinárodnej oblasti vedie k lepšiemu zviditeľneniu slovenskej advokácie, výmene vzájomných skúseností pri problémoch spojených s výkonom advokátskeho povolania, ktoré v období ekonomickej krízy vo všetkých krajinách čelí veľmi vážnym výzvam a borí sa s takmer rovnakými ťažkosťami pri presadzovaní práva, spravodlivosti a zákonnosti v krajinách, kde pôsobí. Toto vedomie spolupatričnosti lepšie pomáha vytrvať v spoločnom úsilí, prekonávať problémy a ne strácať lásku a nadšenie pre výkon krásneho povolania advokáta.

Mgr. Viktória Hellenbart
podpredsedníčka SAK

Bulletin advokacie prináša...

Vyberáme z čísla 9/2013 českého *Bulletinu advokacie*

Celé číslo je venované 6. snemu Českej advokátskej komory (11. októbra 2013, hotel Clarion Congress Hotel Prague). K organizácii snemu uverejňuje dopravné pokyny k navigácii k miestu konania snemu a jeho program.

Periodikum uverejňuje jednotlivé správy o činnosti a hospodárení Českej advokátskej komory, konkrétne správu jej predsedu JUDr. Martina Vychopeňa o činnosti ČAK v období od 5. snemu, správy vedúcej hospodárskeho a organizačného odboru ČAK Mgr. Darie Strossovej o hospodárení v období medzi 5. a 6. snemom, o hospodárení s fondom ČAK pre vzdelávanie advokátskych koncipientov v období medzi 5. a 6. snemom, o hospodárení so sociálnym fondom ČAK v období medzi 5. a 6. snemom, správu predsedu Kontrolnej rady ČAK JUDr. Jána Mikše, správu predsedu Kárnej komisie ČAK JUDr. Petra Čápa, správu predsedu Odvolacej

kárnej komisie ČAK JUDr. Bohuslava Sedlatého, správu predsedu Skúšobnej komisie ČAK JUDr. Jána Luhana a správu predsedu ČAK o čerpaní rozpočtu za rok 2012.

V rámci prípravy a organizácie 6. snemu ČAK sú uverejnené relevantné ustanovenia českého zákona o advokácii (zákon č. 85/1996 Sb.) týkajúce sa snemu ČAK, Stály volebný poriadok ČAK a Rokovací poriadok snemu ČAK. Číslo zároveň uverejňuje návrhy, ktorými majú byť na sneme zmenené stavovské predpisy, konkrétne návrhy zmien Stáleho volebného poriadku ČAK a Uznesenia o sociálnom fonde ČAK.

K voľbám do orgánov ČAK sú uverejnené kandidátne listiny pre voľby predstavenstva ČAK, Kontrolnej rady ČAK, Kárnej komisie ČAK, Odvolacej kárnej komisie ČAK a programové vyhlásenia kandidátov.

Číslo už v úvode upozorňuje, že na 5. sneme ČAK konanom 16. októbra 2009 bol schválený Stály volebný poriadok ČAK, podľa ktorého budú voľby do orgánov ČAK prebiehať na 6. sneme ČAK, konkrétne upozorňuje na zmenu podoby a počtu hlasovacích lístkov, zmenu spôsobu realizácie voľby, na skutočnosť, že kandidátne lístky už nie je možné dopĺňať a na konkrétne prípady neplatnosti hlasovacích lístkov a neplatnosť voľby.

Spracoval: JUDr. Peter Kalata
kancelária SAK

Seminár o americkom práve

John Marshall Law School - Czech and Slovak Institute
a Česká advokátska komora
v spolupráci so Slovenskou advokátskou komorou
organizujú

Seminár o americkom práve pre mladých advokátov a koncipientov z Čiech a zo Slovenska

1. až 6. decembra 2013, Telč, Česká republika

Cieľom seminára je predstaviť americký právny a podnikateľský systém. Lektori sa budú venovať praktickým otázkam výkonu povolania vrátane etiky, poskytovania právnych porád klientom a vzťahom s protistranou. Súčasťou seminára sú aj neformálne večerné stretnutia a diskusia o aktuálnych otázkach výkonu povolania.

Podmienkou účasti je plynulá znalosť anglického jazyka slovom aj písmom. Seminár bude v angličtine a po jeho absolvovaní dostanú účastníci certifikát.

Pri posudzovaní prihlášok sa bude brať do úvahy **status uchádzača** (prednosť majú mladí advokáti, resp. podľa zápisu starší koncipienti). Počet miest vyhradených pre SAK je obmedzený. Česká advokátska komora uprednostní uchádzačov, ktorí sa na seminári zúčastňujú po prvý raz.

Registračný poplatok (zahŕňa účasť na seminári, ubytovanie a polpenziu, t.j. raňajky a obed):

– mladí advokáti 3 000 Kč

– advokátski koncipienti: 1 500 Kč

Každý účastník si sám hradí dopravu do Telča a späť.

Registračný poplatok sa platí až po potvrdení účasti Českej advokátskej komore na základe vyplnenia záväznej prihlášky. Tlačivo záväznej prihlášky pošle odbor medzinárodných vzťahov každému prijatému účastníkovi po termíne doručenia prihlášok a ich vyhodnotení.

UPOZORNENIE: Zaplatený poplatok, ktorý je nižší ako reálne náklady na seminár, sa bez závažných dôvodov oznámených Českej advokátskej komore najmenej 3 dni pred konaním seminára NEVRACIA! V prípade potreby vrátenia poplatku v zmysle komunikácie s Českou advokátskou komorou bude poplatok znížený o bankové poplatky pri prevode zo zahraničia.

Váš záujem o účasť na seminári prosíme potvrdiť e-mailom na adresu lackovicova@sak.sk. **Do predmetu správy uveďte referenciu „TELC 2013“.**

Termín doručenia záväzných prihlášok: 4. november 2013

Bližšie informácie Vám poskytne odbor medzinárodných vzťahov Slovenskej advokátskej komory (Mgr. Lucia Lackovičová) telefonicky na čísle 02/204 227 44, resp. e-mailom na lackovicova@sak.sk.

OBJEDNÁVKA

Bulletinu slovenskej advokácie na rok 2014

Odberateľ:

.....

.....

IČO: IČ DPH:

Číslo účtu:

➔ Adresa, na ktorú majú byť posielané výtlačky:

.....

.....

Podmienky odberu:

1. Ročné predplatné 50 eur + DPH (vrát. poštovného a balného) je za 10 fyzických čísel. (Vyjde 12 čísel, z toho dve dvojčíslo.)
2. Objednávka sa nevzťahuje na čísla, ktoré už vyšli pred jej doručením. Predplatné sa v takomto prípade zodpovedajúco zníži.
3. Na základe tejto objednávky Slovenská advokátska komora (SAK) vystaví odberateľovi faktúru na predplatné.
4. Bulletin bude odberateľovi odoslaný až po uhradení predplatného vo faktúrovanej výške.
5. Výtlačky budú odosielané na adresu uvedenú na objednávke. Jej zmenu musí odberateľ oznámiť písomne. Za zásielky nedoručené z dôvodu nepresnej adresy SAK neposkytuje náhradu.
6. Odber prípadných mimoriadnych čísel, ako aj čísel, ktoré vyšli pred doručením objednávky, je možné dohodnúť individuálne.
7. **Advokáti zapísaní v zozname advokátov SAK budú bulletin naďalej dostávať bezplatne, bez osobitnej objednávky.**

Zväzne si objednávame výtlačkov *Bulletinu slovenskej advokácie* v roku 2014 (vyjde 10 fyzických čísel). Súhlasíme s podmienkami odberu uvedenými na tejto objednávke.

Dátum:

Podpis:

Vybavuje:

Telefón:

Vyplnenú objednávku odošlite na adresu:
Slovenská advokátska komora, Kolárska 4, 813 42 Bratislava,
alebo odfaxujte na číslo **02/5292 4056, 5296 1554**

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Povinnosť advokáta vyúčtovať len skutočne vykonané doložené úkony právnej služby

Advokát, ktorý vyúčtuje úkony právnej služby, ktoré nie je schopný doložiť a preukázať a ktoré nezodpovedajú zložitosti veci, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia, pretože takýto postup je krajne neetický a znižujúci dôstojnosť advokátskeho stavu.

Rozhodnutie disciplinárneho senátu ČAK zo 7. marca 2003,
sp. zn. K 124/02¹

Dotknuté ustanovenia:

- § 16 ods. 2 a § 17 zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii,
- čl. 4 ods. 1 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanovujú pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Pravidlá profesionálnej etiky“),
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** 18 ods. 1, 2² zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení, § 2 ods. 2³ Advokátskeho poriadku SAK zo dňa 19. 6. 2010.

Disciplinárne obvinený advokát bol uznaný za vinného z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustil

tým, že

pri obhajobe mladistvého obvineného, proti ktorému bolo vedené trestné konanie pre trestný čin krádeže podľa § 247 ods. 1 trestného zákona, účtoval neetickým spôsobom náklady za poskytnutú právnu pomoc,

teda

pri výkone advokácie nekonal čestne a svedomito a nepostupoval tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu, pretože účtoval v rozpore s tarífou a dobrými mravmi,

čím porušil

§ 16 ods. 2 a § 17 zákona o advokácii⁴ v spojení s čl. 4 ods. 1⁵ Pravidiel profesionálnej etiky advokátov ČR.

Podľa § 32 ods. 3 písm. a) zákona o advokácii disciplinárne obvinenému za to bolo uložené disciplinárne opatrenie – **napomenutie**.

Z odôvodnenia:

Disciplinárny senát zo sťažnostného spisu zistil, že na postup disciplinárne obvineného podal štátny zástupca sťažnosť.

Disciplinárny senát na základe vykonaného dokazovania zistil, že disciplinárne obvinený bol dňa 9. 4. 1999 ustanovený za obhajcu mladistvému obvinenému, proti ktorému bolo vedené trestné stíhanie pre trestný čin krádeže podľa § 247 ods. 1 trestného zákona z dôvodu odcudzenia tovaru v hodnote 2 066,50 Kč. Vyšetrovací spis obsahoval 49 strán a trestné stíhanie proti mladistvému bolo ešte v prípravnom konaní zastavené. Opatrením zo dňa 27. 12. 1999 bola disciplinárne obvinenému ako obhajcovi priznaná záloha na poskytnutú právnu pomoc vo výške 10 727 Kč. Po ukončení trestného stíhania vyúčtoval disciplinárne obvinený celkové náklady za obhajobu na sumu 16 725 Kč, dozorujúci štátny zástupca mu však priznal odmenu vo výške 12 300 Kč, keď mu nepriznal náhradu za 5 hlavných úkonov, označených ako porady s klientom za prítomnosti matky v celkovej výške 4 425 Kč.

Proti tomuto uzneseniu podal disciplinárne obvinený sťažnosť, ktorej štátny zástupca vyhovel s odôvodnením, že je nutné preskúmať, či 5 porád s klientom za prítomnosti matky bolo skutočne realizovaných a ako dlho trvali. Matka mladistvého obvineného po poučení uviedla, že sa uskutočnila len jedna porada, ktorá trvala maximálne 30 minút, a to na naliehanie koncipienta disciplinárne obvineného, pričom táto výpoveď matky bolo vyhodnotená ako dôveryhodná, nakoľko prípad bol jednoduchý a jedna polhodinová konzultácia bola primeraná.

Disciplinárne obvinený k veci uviedol, že si je vedomý zodpovednosti za prácu svojho koncipienta a dodal, že úkony, ktoré obvodnému štátnemu zastupiteľstvu vyúčtoval, sa reálne uskutočnili. Vzhľadom na časový odstup však nebol schopný jednotlivé úkony konkretizovať, k spôsobu vyúčtovania nepodal žiadne vysvetlenie a doklady, na ktoré sa odvolával, nemali žiadnu úroveň ani vypovedaciu hodnotu.

Disciplinárny senát dospel k jednoznačnému záveru, že sťažnosť štátneho zastupiteľstva bola dôvodná a že disciplinárne obvinený k vyúčtovaniu nákladov obhajoby pristúpil krajne neetickým spôsobom, keď fakturoval úkony, ktorých vykonanie nebol schopný vôbec doložiť, pričom celá trestná vec bola veľmi jednoduchá a rozhodne neodôvodňovala také časté porady, ktoré by mali byť navyše tak časovo náročné, aby ich bolo možné fakturovať ako samostatný tarifný úkon, čím disciplinárne obvinený porušil povinnosti advokáta vyplývajúce z § 16 ods. 2 a § 17 zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1 Pravidiel profesionálnej etiky, pretože nekonal čestne a svedomito a svojím konaním znížil dôstojnosť advokátskeho stavu ako celku.

Pri rozhodovaní o uložení disciplinárneho opatrenia disciplinárny senát s ohľadom na osobu disciplinárne obvineného a skutočnosť, že disciplinárne obvinený zatiaľ nebol disciplinárne postihnutý, uložil disciplinárne obvinenému podľa § 32 ods. 3 písm. a) zákona o advokácii napomenutie, ktoré považoval za postačujúce.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Poznámky

- 1 Preložené a spracované z publikácie **Bulletin advokácie – Sbíрка kárných rozhodnutí České advokátní komory 2002 – 2003** (zvláštné číslo/červen 2004). Česká advokátní komora, Praha 2004, s. 63 – 65
- 2 § 18 ods. 1 slovenského zákona o advokácii:
„Advokát je povinný pri výkone advokácie chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta a riadiť sa jeho pokynmi. Ak sú pokyny klienta v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi, nie je nimi viazaný. O tom klienta vhodným spôsobom poučí.“
- § 18 ods. 2 slovenského zákona o advokácii:
„Advokát je povinný pri výkone advokácie postupovať s odbornou starostlivosťou, ktorou sa rozumie, že koná čestne, svedomito, primeraným spôsobom a dôsledne využíva všetky právne prostriedky a uplatňuje v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia považuje za prospešné. Pritom dbá na účelnosť a hospodárnosť poskytovaných právnych služieb.“
- 3 § 2 ods. 2 Advokátskeho poriadku SAK:
„Advokát je povinný dodržiavať pravidlá korektnej súťaže a dbať na dôstojnosť advokátskeho stavu.“
- 4 § 16 ods. 2 českého zákona o advokácii:
„Advokát je povinný zachovávať mlčanlivosť o všetkých skutočnostiach, o ktorých sa dozvedel v súvislosti s poskytovaním právnych služieb.“
- § 17 českého zákona o advokácii:
„Advokát postupuje pri výkone advokácie tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu; za tým účelom je najmä povinný dodržiavať pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže. Pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže stanoví stavovský predpis.“
- 5 čl. 4 ods. 1 Pravidiel profesionálnej etiky:
„Advokát je všeobecne povinný poctivým, čestným a slušným chovaním prispievať k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu.“

*Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala
Mgr. Tatiana Frištková
advokátska koncipientka*

Advokátska koncipientka hľadá zamestnanie

Mgr. Edina Plevová

Dunajská Streda

0915 669 715

edina.plevova@gmail.com

Absolventka Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave (2013), štátna skúška z trestného práva, v rámci neho aj kriminológia a kriminalistika, občianskeho a obchodného práva. Ovláda maďarský jazyk na úrovni materského jazyka, anglický jazyk – aktívne, nemecký jazyk – základy. Zaujíma sa o prácu v advokátskej kancelárii v Bratislavskom alebo Trnavskom kraji.

Organizácia advokácie v súčasnosti je skutočne v rukách advokátov

Na Konferencii advokátov 14. júna 2013 sa prihovorila k prítomným advokátom **JUDr. Mgr. Martina Gajdošová, PhD.**, prodekanica Právnickej fakulty v Trnave, členka pracovnej komisie pre históriu advokácie pri SAK.

Príhovor nie je len zdravicou, má hlboký historický záber, resp. je exkurzom do histórie záujmových samospráv v advokátskom povolani.

To, že vývoj (nielen) v práve často nie je lineárny, ale okľukou sa vracia k zdanlivo prekonaným stupňom, dosvedčuje aj pohľad na záujmovú samosprávu v advokátskom povolani a na advokátsku komoru samotnú. Záujmová samospráva participovala na výkone verejnej správy, pretože sa spolu s územnou samosprávou spolupodieľala – popri štáte – na výkone verejnej moci. V minulosti, približne od druhej polovice 19. storočia, i dnes.

Advokátske komory tak, ako ich vnímame v súčasnosti, boli v našom priestore vyformované od druhej polovice 19. storočia, v Predlitavsku i Zalitavsku. Po vzniku Československej republiky v roku 1918 organizácia advokátskeho povolania, jeho samosprávne pôsobenie i slobodný výkon advokácie pretrvali a rozvíjali sa. Zásadný prielom priniesol až rok 1948. Na vyše štyri desiatky rokov sa prerušil vývoj advokátskych komôr. Obavy z poštátnenia advokácie sa stali realitou, advokátske komory boli zrušené a ich právnymi nástupcami sa stali krajské združenia advokátov. Výkon advokácie stratil charakter slobodného povolania. Organizácie advokácie – krajské združenia advokátov – sa postupne dostali do postavenia zamestnávateľov, advokáti sa postupne transformovali do postavenia zamestnancov. Prejavilo sa to v systéme celkového centralistického riadenia, kontroly, osobnej zodpovednosti, ale aj odmeňovania. Na čas pôsobili advokátske poradne, Ústredné združenie advokátov v Prahe nahradilo Ústredie advokátskych poradní so sídlom v Prahe. Po znovuzavedení krajských združení advokátov a Ústredia československej advokácie s celoštátnou pôsobnosťou bola najvyšším orgánom celoštátna konferencia delegátov volených na členských schôdzach advokátov. Výkonným orgánom celoštátnej konferencie na Slovensku bol stanovený Slovenský výbor, ktorému rozsah činnosti vymedzil výbor Ústredia. Neskôr bolo najvyšším riadiacim a kontrolným orgánom s celoslovenskou pôsobnosťou Ústredie slovenskej advokácie.

Dnes možno konštatovať, že organizácia advokátskeho povolania tak, ako sa sformovala v druhej polovici 19. storočia, v zásade pretrvala do súčasnosti. Prirodzene, tzv. východný blok po druhej svetovej vojne – na čas – zaznamenal odlišný vývoj. Posledných viac ako 20 rokov však nastal opätovný príklon k takému systému. Čoskoro po novembri, už

v apríli 1990 bol prijatý zákon o advokácii, ktorým sa znovu vzkriesila samosprávna stavovská organizácia a profesijná identita a už viac ako dve desiatky rokov funguje Slovenská advokátska komora. Advokátske povolanie je znova slobodné povolanie, ktorého výkon je upravený zákonom.

Zároveň možno dodať, že organizácia advokácie v súčasnosti je skutočne v rukách advokátov. Možno si to priblížiť – okrem socialistického obdobia – aj na iných príkladoch.

Pozoruhodnou povinnosťou už podľa uhorského advokátskeho poriadku bola informačná povinnosť advokátskych komôr voči ministerstvu spravodlivosti. Advokátske komory boli povinné každoročne predkladať ministerstvu správy o svojej činnosti s dôrazom na disciplinárne konania a taktiež boli povinné zasielať na overenie zápisnice z valného zhromaždenia a rokovací poriadok. Táto povinnosť pretrvala aj po vzniku Československa. Ďalším obmedzením autonómie advokátskej komory, nie však jej potlačením, bolo obdobie po roku 1918. Životným záujmom bolo vybudovať nový štát, a preto aj reagovať na národnostné zloženie v radoch advokátov. Zrušili sa advokátske komory v Bratislave, Košiciach, Banskej Bystrici a Prešove, ich územné obvody sa zlúčili a vytvorila sa komora v Turčianskom sv. Martine. Zášahom do autonómie komory bolo menovanie členov do orgánov komory štátom. Minister spravodlivosti po dohode s ministrom unifikácie bol poverený menovať členov správneho výboru komory. Správny výbor komory, teda nový silný exekutívny orgán, sa stal nástupcom predošlého výboru advokátskej komory a prevzal na seba všetky práva a povinnosti pôvodného valného zhromaždenia. Pôvodne plánované dočasné opatrenie pretrvalo aj do tridsiatych rokov. Dočasne znamenalo do vytvorenia jednotného advokátskeho poriadku, k čomu však nedošlo. Menovaní boli aj členovia disciplinárnej komisie. Nebolo to však len naše špecifikum. Obdobné obmedzenia v tom čase možno identifikovať aj v Rakúsku či Poľsku. Aj po vojne zostal zachovaný menovací princíp, tentoraz členov výboru menoval a súčasne určil ich funkcie na dobu dvoch rokov povereník Slovenskej národnej rady pre pravosúdie. Osobitosťou tohto obdobia bol životný záujem vysporiadať sa s fašizmom.

Napriek tomu celé obdobie od druhej polovice 19. storočia do roku 1948 možno považovať za obdobie fungovania

samosprávneho pôsobenia advokátskeho stavu a slobodného výkonu advokácie. Komory boli so štátom v živom a korektnom kontakte, komunikovali spolu, spolu sa snažili napredovať v riešení problémov.

Dnes nemožno povedať, že situácia v organizácii advokácie i slobodný výkon advokácie sú bezproblémové. Napokon, globálne problémy zasahujú globálne. Napríklad aj v roku 1936 nakoniec situáciu hospodárskej krízy riešili zvýšením povinnej praxe koncipienta z 5 na 6 rokov. Vždy existujú prekážky rozličného charakteru. Dôležité je však neustále mať na pamäti základné poslanie i úlohy stavovskej organizácie advokátov. Pripomením ich tak, ako ich sumarizovala prof. Krsková:

„Advokátska komora reprezentuje advokátske povolanie navonok, vyjadruje a presadzuje jeho ciele, chráni ho pred nekalou konkurenciou, obraňuje legálne záujmy svojich členov, presadzuje ich spoločenské a finančné ohodnotenie, vytvára podmienky na riadny výkon povolania, stará sa

o kontinuálne vzdelávanie svojich členov, garantuje vysokú úroveň poskytovaných služieb, motivuje advokátov k dôstojnosti a disciplíne, disponuje orgánmi na ich vynútenie, etc.“ Netreba zabudnúť, že tak, ako samospráva nemôže existovať bez štátu, lebo je od neho odvodená, štát bez samosprávy existovať môže. Tak isto je pravdou, že v porovnaní s vývojom záujmovej samosprávy advokátskeho povolania tam, kde nedošlo k tak závažnému prerušeniu, a to na celé desaťročia, je rozdiel evidentný.

Orgány komory, predpisy komory, napredovanie komory, kvalita vzťahov medzi advokátmi a komorou, i medzi advokátmi navzájom, sú v rukách advokátov. Je to veľká zodpovednosť. Navyše, advokáti medzi všetkými právnickými povolaniami sú najľahšie. Všetky ostatné justičné povolania sú viac závislé od štátu. Preto sa od advokátov v spoločnosti akosi viac očakáva. Očakáva sa nezávislý a slobodný, ale pritom zodpovedný postoj hľadajúci a brániaci spravodlivosť, azda aj mravnosť.

DO VAŠEJ KNIŽNICE

Rád sa pýtam, aj počúvam

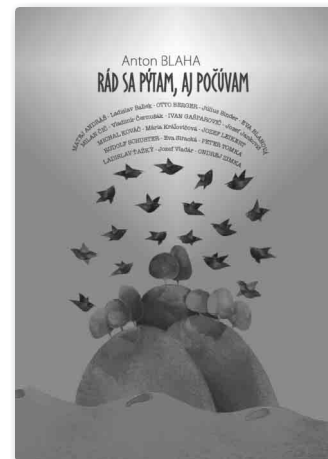
BLAHA, A.: **Rád sa pýtam, aj počúvam**

Bratislava : ŠPORT PRESS, spol. s r. o., 2013, 310 s.

ISBN 978-80-85742-44-2

Rozhovory s ľuďmi, ktorí nám majú čo povedať

V časopriestore, keď sa na nás tlačí povrchnosť, póza a bezduchosť, je občasťujúce prečítať si knihu rozhovorov s duchaplnými ľuďmi. Advokát JUDr. Anton Blaha, CSc. sa podujal vytvoriť mozaiku príbehov, osudov, histórie i prítomnosti, umenia, vedy, práva i politiky. A vybral si k tomu 18 zaujímavých osobností, z ktorých každá vo svojej oblasti pôsobenia *orie hlbokým pluhom*. Autor knihy, známy advokát, publicista a znalec výtvarného umenia, **JUDr. Anton Blaha** sa nechal inšpirovať k napísaniu rozhovorov s ľuďmi, ktorí nám skutočne majú čo povedať. Prvou zárukou toho je ich vek, či múdrosť spojená s vekom, pretože najmladší z nich je takmer šesťdesiatnik, dokonca niektorí nás už nedávno opustili. Druhou zárukou je ich celoživotná pracovitosť, skromnosť, životná múdrosť, ale aj dielo, ktoré vo svojom živote budovali a vybudovali. V neposlednom rade je zárukou aj empatia a kompetentnosť pýtajúceho sa. Teda oceniť na tejto knihe možno nielen výber osobností, s ktorými chvíľu možno zdieľať ich rozprávanie, ale aj spôsob, ako sa tak stalo. Dr. Blaha má totiž dar viesť rozhovor a klásť otázky tak, aby opýtaný

rozkvitol a so zaujatím i zaujímavo hovoril o tom, v čom sa cíti doma a dobre. Pre čitateľa sa tak otvára pestrý obraz zo života slovenského umenia, politiky, vedy, ale aj práva.

Okrem toho, že príslušnosť k advokátskemu stavu sa v súčasnosti prejavuje stále výraznejším a hlbším záujmom o vlastnú históriu (dr. Blaha prispel aj k tejto téme), je namieste pripomenúť aj ďalšie aktivity, ktoré sa k advokátskemu stavu odjakživa viazali. Spomedzi advokátov malo Slovensko mnoho svojich významných básnikov i prozaikov, štátnikov, politikov, pedagógov, ctiteľov umenia či iných významných dejateľov. Preto neprekvapuje, že aj dnes sa možno stretnúť s advokátom – publicistom, advokátom – literátom a pod.

Celkom prirodzene plynie rozhovor právnika s právnikom. Prvým podľa abecedy je JUDr. Matej Andraš, diplomat, kultúrny činiteľ a autor literatúry faktu. Pôsoobil o. i. ako tajomník dr. Vladimíra Clementisa na Ministerstve zahraničných vecí ČSR, preto aj otázky smerovali k spomienkam naňho. Rozprávanie o udalostiach tridsiatych a štyridsiatych rokoch 20. storočia, až do osudného roku 1951, napriek tomu, že rám-

covo o nich vieme, dojmú, bolestivo. Druhým právníkom je dr. h. c. prof. JUDr. Milan Čič, DrSc., akademik SAV a EAVU. Pochopiteľne, rozhovor sa odvíja najmä od spomienok na tvorbu Ústavy Slovenskej republiky a začiatky Ústavného súdu Slovenskej republiky. Veľmi pútavý je rozhovor s JUDr. Petrom Tomkom, CSc., významným slovenským odborníkom v oblasti medzinárodného práva a diplomacie, dlhoročným sudcom Medzinárodného súdneho dvora, od r. 2012 jeho predsedom. Možno si *vypočuť* pozadie rokovaní, prípravy predloženia sporu medzi Slovenskou republikou a Maďarskom vo veci vodného diela Gabčíkovo – Nagymaros pred Medzinárodným súdnym dvorom v Haagu, pozadie tvorenia tímu expertov, ktorý zabezpečil spracovanie právnej argumentácie zodpovedajúcej medzinárodným štandardom, ale aj priebeh tohto procesu – a to od vedúcej osoby toho tímu. Jednoducho, prehovoril právnik, striedmy, skúsený, prezieravý a rozvážny. Štvrtým právníkom, pozvaným do rozhovoru, je doc. JUDr. Ivan Gašparovič, CSc., prezident SR.

Mnohokrát v knihe rezonuje téma kultúry či nekultúry, zodpovednosti či nezodpovednosti, morálky a rôznych jej podôb. Zhodou okolností mi zapadla do celkového kontextu knihy veta z rozhovoru dvoch mladých mužov, ktorá ku mne doznela práve pri jej čítaní v jednej bratislavskej kaviarni: „Keby som vedel, že aj ona sa trápi, bolo by mi ľahšie...“

Iný svet sa nám vynorí z rozhovorov s umeleckými dušami. A (nielen) tu dr. Blaha otvára zvláštnu *komnatu* koreňov opýtaného, osobitostí regiónu – jeho rodiska, navádza na spomienky na detstvo, na vzor rodičov a najbližších, na prvé štepny mravov. Všetličo sa postupne vytráca, ale to, že ešte existuje a je vypovedaný a pomenovaný ten osobitý vplyv na formovanie človeka, ktorý je podmienený rodiskom, detstvom, rodičmi, mladosťou, prvými veľkými vzormi, to je ďalšia záruka, ďalší efekt tejto knihy. Azda nemusíme byť až tak skeptickí z masového atomizovania, individualizovania, odcudzovania v spoločnosti. Väzby existujú, len nestratiť senzory.

Vo vymenovávaní efektov tejto knihy je potrebné uviesť, že potvrdzuje existenciu ľudí okolo nás, ľudí, ktorí majú život naplnený, ak nie preplnený prácou, sú obdarení mnohými talentami, ku ktorým pristupujú zodpovedne pri ich rozvíjaní a ohromne zastanú svoje miesto tam, *kde boli zasadení či poslaní*. A uvedomujú si – dnes, keď sa podčiarkujú najmä práva – predovšetkým svoje povinnosti a zodpovednosť voči sebe, voči životu, voči Slovensku, voči svetu, aj voči Bohu.

Efekt dotyku umenia a osobitej činnosti je možno pocítiť z rozhovoru s výnimočným slovenským spisovateľom Mgr. Ladislavom Ballekom, tiež s neprehliadnuteľnou dárou z prostredia koncertných pódí a pedagogického pôsobenia v oblasti spevu, prof. Evou Blahovou. Pestrofarebný vnem zostáva z rozprávania známej herečky Márie Kráľovičovej. Poézia, literatúra faktu, história, novinárčina, vysokoškolské prostredie a kultivovanosť sa vinie v rozprávaní s prof. PhDr. Jozefom Leikertom, PhD., Litt.D. K téme vojny a mieru, k odvekej ľudskej túžbe mať a vziať, ale aj k iným sa vyznal čiernohronský „poeta natus“ Ladislav Ťažký, prozaik, publicista, dramatik a scenárista. Tak, ako obrazy má plné fantázie a farieb, aj jazyk a spôsob vyjadrovania sa nielen

k výtvarnému umeniu má *vymalovaný* ďalší respondent, akademický maliar Ondrej Zimka. O tom, ako našiel modus vivendi na umelecké i ekonomické prežitie jeden z najvýznamnejších súčasných slovenských sochárov, akademický sochár, prof. Jozef Jankovič, ale aj o ťažkostiach financovania a celkovej role kultúry v našom prostredí, sa možno dočítať z ďalšieho rozhovoru.

Prierezovo v celej knihe sa v sieti rozmanitých vzťahov spomínajú mená našich významných dejateľov, napr. Mináč, Válek, Blaho, Šrobár, Clementis, Luluha, Paštéka, Dubček, Rúfus, Smrek, Kostra, Tatarka a mnoho ďalších. Aj to je ďalší efekt knihy – vidieť a cítiť túto previazanosť. Ďalšie väzby, ktoré existujú...

Knihu tvoria tiež rozhovory s významnými odborníkmi z rozličných oblastí vedy, techniky, či športu. Každý z nich sa díva na svet svojím zainteresovaným pohľadom a vidí nedostatky vo svojom rezorte. Z inej strany (ako právnej) je podaný pútavý príbeh vodného diela Gabčíkovo, ale aj celkový apel na pozornosť vode prostredníctvom dr.h.c. doc. Ing. Júliusa Bindera. Do prostredia elektroinžinierstva i úspešného podnikania je zasadený rozhovor s doc. Ing. Ottom Bergerom, CSc. Vysokoškolský pedagóg a člen Medzinárodného olympijského výboru, prof. PhDr. Vladimír Černušák, CSc. sa díva na svet z pohľadu športu. (Ale aj kultúry a spomína Jana Kukala, tenistu a dlhoročného zberateľa umeleckých diel a zároveň organizátora premnohých výnimočných výstav. Za všetky aspoň jeden príklad previazanosti – výstava Zberateľská vášeň 1957 – 70, Mirbachov palác 2007, ktorú zorganizoval pán Kukal a kde boli vystavené diela napr. Luluha, Paštéku, Gudernu, Krivoša, Barčíka, ale aj Kostku a vyššie spomínaného Jankoviča; alebo posledná výstava Secesia, v ktorej zas nemožno nevidieť isté spojenie s autorom knihy – zastupoval SR v rešitučnom spore o vydanie diel Mednyanského). O obetavosti a ľudskom nasedení, ale aj o osobitom pohľade na sociálnu spravodlivosť a rozdeľovanie statkov si možno prečítať v rozhovore s Ing. Michalom Kováčom, CSc., ekonómom, bankárom, politikom a prezidentom Slovenskej republiky (1993 – 98). O odvahe realizovať zlepšenia kvality chorých a ich blízkych a o pokroku v liečení pokojne a dôstojne hovorí lekárka a prezidentka Ligy proti rakovine MUDr. Eva Siracká. K úspechom i ťažkostiam slovenskej archeológie sa vyjadruje prof. PhDr. Jozef Vladár, DrSc., významný archeológ a vysokoškolský pedagóg. Spomienkam i úvahám o politike a verejnom živote sa venuje dr. h. c. Ing. Rudolf Schuster, PhD., bývalý prezident Slovenskej republiky, politik, cestovateľ a spisovateľ. Nevyhol sa vyznať aj k svojim zberateľským aktivitám či vzťahu k umeniu. (Napísal knihu o Ernestovi Zmetákovi, aj o Jozefovi Fabinim).

Čo dodať na záver? Kedysi dávno som počula zaujímavý postreh už spomenutého Ladislava Balleka – pri písaní diela je veľmi dôležitá prvá veta. Vraj musí byť dobrá, aby sa celé dielo vydarilo. Pomôžem si slovami z prvej vety tejto knihy.

Touto knihou advokát ponúka (nielen) advokátom pohár čerstvej vody.

JUDr. Mgr. Martina Gajdošová, PhD.

PF Trnavskej univerzity v Trnave

■ Za Imrichom Flassikom

Po krátkej ťažkej chorobe zomrel 14. septembra 2013 kolega advokát a čestný podpredseda Redakčnej rady Bulletinu slovenskej advokácie **JUDr. Ing. Imrich Flassik**.

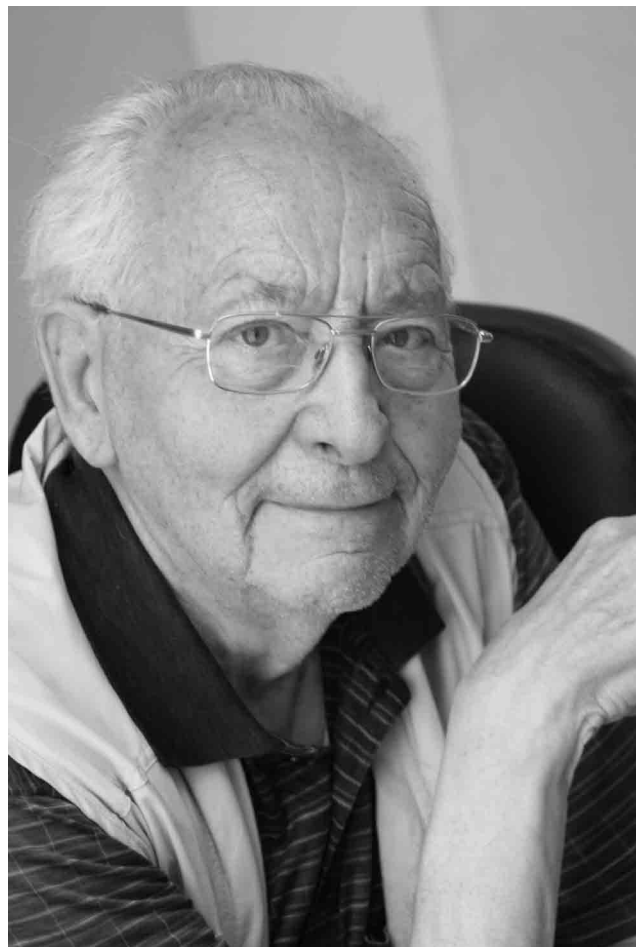
JUDr. Ing. Imrich Flassik sa narodil 12. júla 1924. Právnickú fakultu Univerzity Komenského absolvoval v roku 1948 a Vysokú školu ekonomickú v Bratislave v roku 1951. Ovládal český, anglický a nemecký jazyk.

Po ukončení vysokoškolského štúdia vstúpil najskôr ako redaktor do služieb Spravodajskej agentúry Slovenska. Neskôr, po splnení vojenskej povinnosti pracoval v Stavoprojekte ako zákazkár a právnik. Ďalej pracoval v odbore výstavby Úradu predsedníctva Slovenskej akadémie vied a od roku 1967 na Krajskej štátnej arbitráži, od roku 1968 na Štátnej arbitráži SR. V novembri 1990 sa zúčastnil na 2. sneme KDH a v apríli 1991 sa stal podpredsedom Spolku kresťanských právnikov. Krátko predtým – v apríli 1991 – bol vymenovaný za prvého ministra federálnej vlády povereného riadením Federálneho úradu pre hospodársku súťaž, kde pôsobil do júla 1992, stal sa zakladateľom agendy ochrany hospodárskej súťaže, ktorá dovtedy nebola na území nášho štátu známa. Od septembra 1992 pôsobil ako predseda obchodného senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

V apríli 1994 požiadal predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory o zapísanie do zoznamu advokátov a 4. februára 1994 bol prijatý. Od toho času pôsobil ako advokát v Bratislave so zameraním na právo obchodných súťaží a obchodné právo, na otázky verejného obstarávania a etiky podnikania. Zo zoznamu advokátov bol na základe vlastnej žiadosti vyčiarknutý 31. decembra 2011. Napriek tomu, že už nebol advokát, takpovediac až do ukončenia všetkých svojich dožitých dní bol čestným podpredsedom redakčnej rady Bulletinu slovenskej advokácie. Spolupracoval s Alianciou advokátov ako senior partner.

Počas svojho života pôsobil viac ako 50 rokov v oblasti právneho poradenstva. Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory ocenilo jeho prínos pre advokáciu pamätnou plaketou pri príležitosti osláv Dňa advokácie v júli 2010.

Významná je aj jeho publikačná činnosť. Je autorom niekoľkých kníh a článkov. Významné bolo aj jeho pôsobenie aj na poli stenografie. Je autorom prepisu slovenského znenia stenografickej sústavy H-M na nemecký jazyk. Stenografia bola pre neho významným pomocníkom a aj koníčkom – tak sa vyjadril pri príležitosti svojho významného životného ju-

bilea, 80 rokov. Zúčastnil sa na viacerých celoslovenských, celoštátnych a medzinárodných súťažiach v stenografii (Intersteno – Belehrad 1979 a Mannheim 1981, kde sa zúčastnil aj na pretekoch polyglotov v českom, anglickom a nemeckom jazyku).

JUDr. Ing. Imrich Flassik sa dožil úctyhodných 89 rokov. Jeho život bol pracovne veľmi bohatý a prínosný pre všetky sféry najmä vo verejnom živote i pre advokáciu. Okrem jeho najbližších bude chýbať aj advokácii. Tí, čo ste ho poznali a mali radi, venujte mu tichú spomienku.

Češť jeho pamiatke!

Redakcia Bulletinu slovenskej advokácie

Bulletin slovenskej advokácie

CENNÍK INZERCIE NA ROK 2013

Ceny a rozmery uvedené na schémach platia pre vnútorné strany čísla.

Druhá strana obálky

Vodorovná polovica strany 210 x 147 mm + 3 mm dookola na orez 800 eur

Celá strana 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez 1 600 eur

Pre 2. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Celostranová inzercia má na 2. strane obálky prednosť pred polstranovou.

Tretia strana obálky – detto ako 2. strana obálky.

Štvrtá strana obálky

Výlučne **celá strana** 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez 2 400 eur

Pre 4. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Zľavy pri opakovanom obsadení tej istej inzertnej plochy

Opakovaným obsadením sa rozumie **vopred** ohlásený počet, veľkosť, farebnosť a umiestnenie inzerátu. Samotný obsah sa pritom môže meniť, ak inzerent dodáva definitívne spracovaný tlačový podklad. Za opakovanie sa považuje **aj znovuobjednanie toho istého inzerátu** do nasledujúceho čísla, aj keď bolo ohlásené dodatočne; zľava za prvé uverejnenie sa započíta.

2 uverejnenia 5 %

3 uverejnenia 10 %

4 a viac uverejnení 15 %

Vkladaná inzercia

– 0,20 eura/ks
Ide o distribúciu **inzerentom dodaných tlačovín** spolu s bulletinom. Maximálna veľkosť je formát A4.

Riadková inzercia sa neuverejňuje. Výnimkou sú žiadosti o zamestnanie advokátskych koncipientov a praktikantov, ktoré sú zverejňované a praktikantov, ktoré sú zverejňované v samostatnej kapitole čísla zadarmo.

Špeciálny inzerát výlučne pre advokátov, advokátske kancelárie a firmy, ktorého účelom **je ponuka práce pre koncipienta/koncipientku**, má jednotnú úpravu, rozmer štvrtiny strany (kvadrant), sa zverejňuje za režijnú cenu 17 eur.

Podklady

Podklady inzerátu sa prijímajú výlučne v elektronickej podobe, definitívne spracované pre tlač vo formátoch PS, EPS, PDF, JPG, TIF... Musia spĺňať technické parametre na požadovanú kvalitu tlače (nedegradované fotografie s rozlíšením cca 300 dpi, farebnosť v CMYKu, texty v krivkách a pod.). Pri osobitnej požiadavke na vernosť reprodukcie musí inzerent dodať nátláčok inzerátu v skutočnej veľkosti. Materiál na vkladajúcu inzerciu si zabezpečí inzerent sám a doručí ho priamo do firmy, ktorá finalizuje bulletin. Inzerent zodpovedá za obsah inzerátu i za kvalitu dodaných podkladov.

Ceny sú uvedené bez DPH 20 %.

Štvrtina strany
– kvadrant
82 x 125 mm
(š x v)

čb 170 eur
cmk 300 eur

Štvrtina strany – vodorovný pás
172 x 60 mm (š x v)

čb 170 eur
cmk 300 eur

Vodorovná
polovica strany
spadavka
210 x 145 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmk 660 eur

Vodorovná
polovica strany
zrkadlo
172 x 125 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmk 600 eur

Zvislá
polovica strany
zrkadlo
82 x 258 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmk 600 eur

Zvislá
polovica strany
spadavka
101 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmk 660 eur

Celá strana
zrkadlo
172 x 258 mm
(š x v)

čb 680 eur
cmk 1 200 eur

Celá strana
spadavka
210 x 297 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 740 eur
cmk 1 320 eur

bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný právnický časopis SAK

Vydáva Slovenská advokátska komora
Kolárska 4, 813 42 Bratislava
IČO: 30 795 141

Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 600 ks

Redakčná rada:

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)

JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)

† JUDr. Ing. Imrich Flissik (čestný podpredseda)

Mgr. Marek Benedik

doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD.

JUDr. Zuzana Ďurišová

doc. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.

JUDr. Roman Hošovský

JUDr. Marek Kordík, PhD., LL.M.

prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.

JUDr. Ondrej Mularčík

prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.

JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

JUDr. Alexander Škrinár, CSc.

JUDr. Marek Števec, PhD.

JUDr. Andrea Tomlainová, PhD.

prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Nadá Ondrišová, tel.: 02/204 227 28
ondrisova@sak.sk

Administrácia:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

Vizuálna koncepcia:

Ladislav Blecha

Predtlačová príprava:

Helondia, s. r. o., Bratislava

Tlač:

Print Hall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Kancelária SAK

Kolárska 4, 813 42 Bratislava
fax: 02/204 227 42

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 4. 10. 2013

Uzávierka redakčnej časti: 17. 10. 2013

Toto číslo vyšlo 31. 10. 2013

advokát
Slovenská
komora

Pokyny pre autorov odborných článkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis (v elektronickej podobe), ktorý nebol publikovaný v inom periodiku.
2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), vedecké a akademické hodnosti, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pri dlhších príspevkoch sa odporúča krátky úvod (perex) objasňujúci výber témy. Dlhý text je vhodné členiť medzitulkami.
4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb nasleduje po akademických tituloch meno a priezvisko, v prípade potreby i vedecká hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorčky a bez bodky. Pri citovaní bibliografických údajov treba dodržať nasledovnú schému:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: **Názov diela. Prípadný podtitul.** Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
6. Autor pripojí krátku **anotáciu** v rozsahu do 600 znakov vrátane medzier, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu** o svojom aktuálnom odbornom pôsobení a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografu**, ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej ploške. Rozmer fotografie má byť aspoň 300 × 360 pixelov (to zodpovedá rozmeru 25 × 30 mm pri tlačovej kvalite).
8. Maximálny odporúčaný rozsah odborného článku je 34 000 znakov vrátane medzier, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. K recenzii je potrebné dodať sken obálky knihy.
9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultuje s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku.
10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzitulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

